

maamuse. Guyei puufelego maazu savagɔi (23) nu mɔinmɔin iɲɔdɔa, niiti saa loai ti ma. Guyei puulɔɔlugɔ maazu ɣilagi (51) ɔɔga ma mɔinmɔin ba, ti lo zoga ga ta-ɣotoiti GALA gaazu. Guyei ungila puugɔi (110) ɣa iɲɔdɔɔi ta kitogi veezu é lo Mesi vaa vai va, nii é ɣɛɛzu ga masagi ta zalaɣa ɣula nui.

Unsosuvɛ

1. Sɛvɛ mɔungi zu wuyeiti ta ga 1 é li 41.
2. Sɛvɛi velesiɛi zu wuyeiti ta ga 42 é li 72.
3. Sɛvɛi zavasɛi zu wuyeiti ta ga 73 é li 89.
4. Sɛvɛi naanisiɛi zu wuyeiti ta ga 90 é li 106.
5. Sɛvɛi lɔɔlusiɛi zu wuyeiti ta ga 107 é li 150.

Sɛvɛ Mɔungi

1

(Guyeiti 1–41)

Undaanɛ ɣitei

¹ Undaanɛ nu ɣa ga naa, nii é la ziezu ga faa ɲɔu ɣɛ nuiti ta-lɛnɛ gooi,

é la ziezu ga kotoba nuiti siɛ velei,
é la zeizu ɲɛɛɣulasu nuiti ta-ɔɔkpɔgi ma.

² Kɛɛ ziima vai ɣa ga ɔɔoɣɔ GALAGI ná-tɔgi,
é ɗa ɣize ná-tɔgi zu, folo vɛɛ kpidi va.

³ Kɛɛvɛ eɣɛ gului nii siingai zɛlavɛ,
é gwaai wosu ga gwaa yeeɣɛɣalai,
gaalaagi la vooloa,
nii kpein é kɛɛzu, ta ɗa zoloo.

⁴ E la ɣana ga faa ɲɔu ɣɛ nuiti,
ti ɣɛɛvɛ eɣɛ molo ɣalai filei liizu la.

⁵ Naa ɔa é ba, faa nɔu ɔɛ nuiti ti la losu zɔɔɔga tukpɔɔfaaleve voloi.

Kotoba nuiti ɔalaa, ti la zeizu zɔɔɔga telebo nuiti saama.

⁶ Mazɔɔɔ Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔaazu ɔa telebo nuiti ta-velei va.

Ɔele kotoba nuiti ta-velei ɔa liizu ga tiye undaaviligi zu.

2

Masagi zei vai

¹ Leeni vaa zu zii ɔiligiti ti ɔɛɛzu unga wuulee?
Leeni vaa zu ziiti pɛ ti kisie nakaiti bosu?

² Zou masagiti ta kɔɔi ɔɛɛzu,
kundiɔiti ti ɔa yaavai ɔɛɛ Ɔɔɔɔɔ GALAGI
laalɔɔma,
ta ná-zunui nii é gulo padegai ziaai ma.

³ Ti ɔɛ ma: «Ade galui vie ɔɔɔ ma, nii de ɔiliai la,
de ta-yɔɔɔiti pili ya, maagooza de va!»

⁴ Ɔele Maligii GALA ka zeini ná-masa kpɔkpɔgi ɔa,
geegɔɔgi zu,
é ɔa nɛi wo, é ɔa nɛɔɔula ti zu.

⁵ Toɔa ɔɛɛzu ti vɔ, ná-ziiɔaawanai zu,
é ti maalua ná-ziiɔulagi zu, é ɔɛ ma:

⁶ «Nà ɔa gè nà-masagi zeidai Siyɔn, nà-gize padegai
ma,
gè gulo padegai zie ma.»

⁷ Nà devei naa le adave pɛ, nii Ɔɔɔɔɔ GALAGI boni.
E ɔɛni mà: «Da ga dɔun zunui,
za, gè è ɔɛa ga dɔin.

⁸ Zii ɔiligiti fali mà, nà ti ve è ya ga ɔnɔ,

da zooli zoloo ga dono, é li zou bela ga,
 9 da ti maagolo ga kolu lukpoi,
 da ti wolowolo ege polo lifii.»

10 Niizu, masagiti à kidafaawui ge!
 A gifi zoloo, woi wo zeini eteai unda.

11 A Goofo GALAGI lebi dualuagi zu,
 à goozune, wo zasu da bali gaazu.

12 A bofo unmaayei GALA doun zunui ve, nii a ke é
 mina yiifaawana,
 wo undaa a va vili, woi kpein wo zizu ga pelei naa.
 Mazoloo ná-ziiifaawanai zuvileve.
 Undaane nu ga ga naati kpein, niiti ti voluzeizu ba,
 ti loofu po be.

3

Kizogi zefee Goofo GALAGI vo

1 Davide ná-guyei, siegi zu é geni velazu la ná-doun
 zunui Abasalome va.*

2 Ee, Goofo GALAGI, sili nuiti moine gola!
 Ungo, sili nuiti moine gola, ti wuzefei
 daalofoma!

3 Nuiti moine ti geezu ma na-faa zu:
 «Ná-kpoba nape ge la mo zoloo ga GALA zea!»

Lo!†

* **3:1 3:1** Wele ve: 2Sa 15:13–18:18. † **3:3 3:3** Lo!: Niima wooi
 wo daa geeve ga puulofela maazu gila (71) guye zeei zu. Ebulu
 wooi nii é ga «sela», naa ga tatigai gana. Poluve boofogi la gweeni.
 Poluve tanigaa ta ga niiti: *tago loofogi guyei zu, baa ta sieposui, baa
 maamusei ma voogi.*

⁴ Kεε doun da, Gooḡo GALAGI, da ḡa è bè ga kooḡo
zepegi,

da ga mà zaalai, da nòungi wuzeḡezu.

⁵ Nà woḡḡulazu Gooḡo GALAGI ma ga kpeei,
toḡa yeṣu ná-gize ḡadegai ma, é ḡooḡaavote.

Lo!

⁶ Gè la, gè ḡi,

gè wuzeḡe, mazaloo Gooḡo GALAGI ḡa màkesu.

⁷ Gè la lua nu waa moinmoinḡiti ba,
niiti ti dàalooḡoma mini-o-mini.

⁸ Wuzeḡe, Gooḡo GALAGI!

Kizo, nà-GALAGI!

Toozei da sili nuiti kpein doḡazu ti-woizuvε,
da faa ḡou ḡe nuiti ḡiigaiti galeḡalezu.

⁹ Gooḡo GALAGI, da ḡa da nu ḡizo.

Da-luyai ḡe da-nuḡuseiti ba.

Lo!

4

Gooḡo GALAGI ḡa ziileigi veezu

¹ Guye loo ḡundigii nònai ve. E loozu ga koinḡiti.
Davide ná-guyei.

² Siḡi zu gè woḡḡulazu la è ma, ḡooḡaavote,
GALAGI nii é ga nà-telebodai.

Kidaaviligi zu, da ḡḡodoozu.

Zaalai la mà, è woilo nà-fali woointi ma.

³ Woi wo ga nuiti,

wa yeṣu nà-lebiyai maaḡoozu, eyεsu yeele?

Wa yeṣu faa ḡakai neεzu vε,

wo da zεεi ɔaizie, eyεsu yeelε?

Lo!

⁴ A sugwεε ga Ɔoɔɔɔ GALAGI yiimazeɔεεε ga zunu
ɔila, nii ε ga woɔɔɔɔila nu toun bε,
toɔa da gɔomɛni, siegi zu gɛ tolisu da.

⁵ Wa yiigaawanana, a mina koto ɔε.
A kisiei wo wa-vetei zu, wo maagε kpɔ.

Lo!

⁶ A zalaɔaiti kula, niiti ti zoloogai tɔgi ma,
a ɔoɔɔ ɔaliva Ɔoɔɔ GALAGI ma.

⁷ Naati moinvε, niiti ti gaazaɔagi wosu ga: «Mini ɔa
ga-undaaεεi vaazu, ε zege na?»
Ee, Ɔoɔɔ GALAGI, ε-ɔaazuvε ma wozakalagi lo gi
va!

⁸ Da koozunεεi vuuzu ziimavε,
ε leve ta-molo leve ziegi zu va, ta ta-lɔ niinei vu
ziegi zu va.

⁹ Na laana nɔ feya, na ni ziileigi zu.
Mazɔlɔ da ɔila kpe, Ɔoɔɔ GALAGI,
da sɛizu ziileigi zu.

5

Lo tũɔ pelei zu

¹ Guye loo ɔundiɔi nɔnɔi vε. E loozu ga kooleiti.
Davide na-guyei.

² Ɔoɔɔ GALAGI, woilo gɔoi ma!
Kpalagi gɛ bosu gaagɔa!

³ Gida na-kpee loligi wu, na-masagi, na-GALAGI,
mazɔlɔ da ɔa gɛ ε valizu.

⁴ ǾǾǾǾ GALAGI, gosui, ǿǿ ǿǾǾi mǿni,
sobui, nǿ ǿǿ vǿ è vǿ bǿ, gǿ ǿǿ è maabǿun.

⁵ Mazǿǿ è la ga GALAGI, nii faa nǿi nǿai bǿ.
Faa nǿi la zeizu zǿǿga è ǿobavǿ.

⁶ Ǿimalala nuiti ti la zooga ti vǿ lo è ǿaazu,
naati wǿin la è ma, niiti ti faa nǿi ǿǿzu.

⁷ Da zǿ wo nuiti kpein undaavili.
Nu vǿa nuiti ta yaava nuiti wǿin la ǾǾǾǾ GALAGI
ma.

⁸ Da-woǿǿǿǿilada wolai vǿ, nii kpela ge la ba,
nǿ zoo gǿ lǿ ǿǿ-velei wu,
è ǿaazuluabai é zǿa,
nǿ nǿǿ è wu, è zeǿ vǿlǿ nǿdegai wu.

⁹ ǾǾǾǾ GALAGI, lo tǿǿǿ ǿǿ-lelebodai zu, sǿli nuiti
maavele ma.
Da-velei ǿaa ǿǿ sǿli tǿǿǿ.

¹⁰ Mazǿǿ nu nǿǿ ge la laa ti-wooitǿ da,
ti ǿoozu ǿisǿi kpein ka ga faa ǿologologi,
ti-ǿǿdayǿǿi ǿǿvǿ eǿǿ kabayǿǿi daalaogai,
ti-nǿǿ ǿǿ ga yaava anii.

¹¹ Ee, GALA, ti leve ga faa nǿu ǿǿ nuiti, è ti zo ǿana!
Ti ǿoozu ǿisǿi ǿǿ ga ti loo zaǿui.
Ti vili ya ta-lǿ kologologiti maavele ma, nii gaa la
luga.

Mazǿǿ ta wuzǿǿzu è laalǿǿma.

¹² Kǿlǿ niiti kpein ti lǿǿfuzu è vǿ bǿ, ta ǿoozune è vǿ.
Ta ǿoozune eyǿsu ǿǿ, ǿǿ ǿaa ti maazu,
ta ǿoozune è vǿ,
niiti è-laaseigi nǿai ti vǿ.

Góogó GALAGI vaani ná-maanεεεε wooi wu.

¹¹ Sili nuiti kpein ta unfe, ti zasuɓali,
ti ɗula volu gaamanɔ, ti pε ti unfe.

7

Góogó GALAGI potokulai wo bè

¹ Davide ná-maawɔin wuyei, é tooni Góogó
GALAGI υε, é υile Kuse va, Benzamen nui.

² Góogó GALAGI, ná-GALAGI, ná loogufuzu ɗaiziezu è
υɔ bε,

kizo wɔinzeɗe nuiti kpein ma, ùnmɔɔ,

³ nii a kε ti mina bàli ga eɗε zalai,
nii a ɗa li ga anii, nu la kula zea.

⁴ Ee, Góogó GALAGI, ná-GALAGI, ni gè naa ɗεευε,
eɗεvelei ti pèelalazu la, ni gè ɲamaba vaa ɗεευε,

⁵ ni gè ɓaagoge bòɗalai ta ma,
ni gè sili nui ta maavooge, un ge la ba,

⁶ naazu sili nui υile pòlu, é sò,
é ɗɔɗɔlo mà,
é ná-lebiyai ɓokpo fufiligi zu.

Lo!

⁷ Wuzεɗe, Góogó GALAGI, ɗa-yiigulagi zu,
wɔinzeɗe nuiti ta-yiigulagi laalɔɗma, ɗaaɓa mà,
ɗɛi è faa zole fai leveai!

⁸ Ziiti ti maaɓɔ è-maagoolii zu,
ɗoun ɗa zeɪ ti unda, è yε zeini naa maazuυε, ɗa-
masa kpɔkpɔgi ɗa.

⁹ Ee, Góogó GALAGI, ɗɛi è ga ziiti pε tukpɔɗaaleve
nui,
tukpɔi lo bè, kε eɗεvelei ná-sɔledai la.

E gɛ bɛ ɛgɛvelei nà-sɔbalalai la.

10 Pele ɔesa faa ɲɔu gɛ nuiti ta-vaa ɲɔi luɔ,
telebo nui ɔɔɔ losu ɔɛɛ,
ɔɛi ɛ nuiti ziimave ɔɛɛsu, ta ta-ɔɛiɛi,
telebo GALAGI.

11 GALA ka ɛ ga nà-kɔɔɔ ɛɛɛɛɛ.

Nii zii ɔɔɛgai, toɔa naa ɔɛɔ.

12 GALA ka ga tukɔɔaaleve nui nii ɔɔɛgai,
nii a ɔa ná-ziigaaawanai ɔula keɛma voloi
faaɔaazagi a gɛ la,

13 nui naa laalɔɔma, nii ɛ la ɔaazu ɔɔ.

GALA ka ɔa ná-bɔɔa ɔɔkɔɔi ɔaali,
ɛ ná-mɛɛin zumɛɛn, ɛ kevele ɔɛɛ.

14 Toɔa kɔɔɔ ɔɔɔlaiti kɔɛɛzu nu ɔaa vai ma,
ɛ mɛɛinti kɔɛɛ niiti abui ti ɔa.

15 Weɛ, faa ɲɔu gɛ nui ɔa telebotalai ɔɛvele ɔɛɛzu,
toɔa kogi ɛɛɛzu ga faa ɲɔi, ɛ ɔɔɔ ga ɛɛ vai.

16 Toɔa ɛɛɛi ɔɔɔzu, ɛ ɔɔ,
ɛ loo ɛɛɛi zu, nii ɛ ɔɔai.

17 Ná-faa ɲɔi ɔa loozu to ɔɔɔi unma.

Ná-sunɔulai ɔa loozu tovalave.

18 Nà ɔɔɔɔ GALAGI maamuse ná-telebodai
maavele ma,
nà guyei loo ɔɔɔɔ GALAGI laaseigi lebi vai ma,
GALAGI nii ɛ Anii-Pɛ-Unda geezuɛ.

8

*GALA bɔɔlɔ velei,
ta nuɓusei ɓalaa losuve*

¹ Guye loo ɗundigii nɔnɔi ve. Davide ná-guyei. E loozu kɔnigi ɗa, nii é zegezu Gate taazuve.

² Ɔɔoɗɔ GALAGI, gi-Maliɗii!
E-laaseigi maayikive, eteai zu ná pe!
Da-maayikii é volozu, è naa zeida geegɗɔlogi
maazuve.

³ E lebiyai ɓa doungeiti daave, ta jiimiɓɔlegiti,
è wɔnzegɛ nuiɗi ta-vaa zu,
è è zili nuiɗi gaalei, ta potokula nuiɗi.

⁴ Siɛgi zu nà geegɗɔlogiti peɗena da, ti ga ɗɔnɔiti, è-
yeei ti beɗeai,
alugi ta somideɗaiti, è ti jɛkpeai:

⁵ Nuɓusei ɗa ga leeni, è va ɗigaizie su?
Nui ɗa ga leeni, è va yiizoolɛ la?

⁶ Anɛɛ naa ve, è keɛuve ga GALA ná-seikobai nɔ,
è lebiyai ta unfemai veeve be, ti ɗɛ unma ga masa
bɔɔlogi.

⁷ E zobogi veeve be, ga é masadai ɗɛ anii kpein
unda, è-yeei ti beɗeai,
è ti pe puuni kɔɗɔwu,

⁸ toganiiti pe, ma wolaiti ta ma goiti,
anɛɛ ɗɔɓɔ zuaiti ɓalaa,

⁹ ta wɔniiti, ta kaleiti,
ta niiti kpein ti ziezu zieiti bu.

¹⁰ Ɔɔoɗɔ GALAGI, gi-Maliɗii!
E-laaseigi maayikive, eteai zu ná pe!

9

GALA sɔlegɛ

¹ Guye loo ɖundigɖii nɔnɔi ve. Nii é loozu é zoloo
guye wooi ma, nii daa ga: «Zunu loin ná-saai». Davide ná-guyei.

²* Nà Gooɖɔ GALAGI maamuse ga zɔimave pe,
nà da-vaa vagɔi kpein bo.

³ Nà goozune è vɔ, gè goozune gola,
nà guyei loo è-laaseigi lɛbi vai ma,
GALA nii é Anii-Pɛ-Unda!

⁴ Siɛgi zu sɔli nuiti ti ɖulazu la volu,
ti-ɖɔɖɔi ɖa da ziga, ti undaavili è ɖakala.

⁵ Mazɔɔ è maaɔoboga, è bà vai ɖaaɖula ba,
ɖa zeizu da-masa kpɔkpɔgi ɖa, ga tukpɔɖaaleve nui
sɔlegai.

⁶ Da baazaɖazu zii ɖiligiti ma, è faa nɔu ɖɛ nui
undaavili,
è ti-laaseigi bale eyɛsu ɖɔ.

⁷ Sili nu nɔpe ge la mɔ ná.

Ti ɖologologa eyɛsu ɖɔ, mazɔɔ è ta-laa wolai lok-
aga,
zeemai woga ti ma.

⁸ Kɛɛ Gooɖɔ GALAGI ɖa sei wosu yeenɔpe,
é ná-masa kpɔkpɔgi vilɛni tukpɔɖaaleve vai ma.

⁹ Tɔ ɖa é zeini eteai unda ga telebodai,

* **9:2 9:2** Guyei tanigaa zu, guyei laaɖulazuveti tɔzeive ga Ebulu
zeve ɖae puufelegɔ maazu felegɔi gila, é zoloo ti-jekpe velei ma. Ti
laasei peve ga seve ɖae wuyeiti. Guyei 9 ta 10 ta-zeve ɖaeiti ta ga faa
ɖila.

é da ziiti pε tukpɔɣaaleve ga sɔledai.

¹⁰ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔɛ ga siɔɔi maanɔɔ nui vε kae,
é ɔɛ bε ga siɔɔi kidaavili siɛgi zu.

¹¹ Niiti ti è ɔwεε, naati ti la è la.

Mazɔɔɔ ɔɔun ɔa, Ɔɔɔɔ GALAGI, è la ɔɛɛa nu va, nii
é ɔaavotesu è ma.

¹² A Siyɔn masagi Ɔɔɔɔ GALAGI lɛbi ga guyeiti,
faa wolaiti é ti ɔɛai, à naati bo zii ɔɔligiti saama!

¹³ Mazɔɔɔ toɔa ɔa ɔama vui vɔtokula, ki ge la ɔɔula
su,
é la yeema maawɔin nuiti ta-ɔee wooi ma.

¹⁴ Ee, Ɔɔɔɔ GALAGI, màawɔingɔa!

Kpɔɔi vεε, nii wɔinzeɔe nuiti ti dɔai su.

Da ɔa è lɛɛzu ga ze, è kɔla saai ma ziiɔavε,

¹⁵ nii a kε è maamuse wooi wo Zeluzalɛme taa
ziiɔavεti,

gè ɔɛ koozunεi zu, tɔzei gè è zɔɔɔga ga nà-kizo
nui.

¹⁶ Zii ɔɔligiti ta loozu zeɔei zu, nii ti bɔai ga ti-yeeiti,
ti-ɔɔɔiti ta lɔzu tumɔi zu, nii ti seini dɔɔɔfuzu.

¹⁷ Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɔɔɔ lɛɛzu, é sɔledai ɔɛ.

Toɔa faa ɔɔu ɔɛ nui zosu, ga naa ɔɔɔi ná-balii.

Lo!

¹⁸ Faa ɔɔu ɔɛ nuiti, ta zii ɔɔligiti, ti la yiizoolɛzu ga
GALA ná-faa,
naati ta li ɔvεalaazu.

¹⁹ Kεε GALA ge la yeema pε maanɔɔ nuiti ma,
eyεsu ɔɔ,
maawɔin nuiti ta-ɔitogi la ɔɔɔɔɔɔɔ eyεsu ɔɔ.

²⁰ Wuzegɛ, Gɔɔɔɔ GALAGI, nui mina pile sɔɔɔ!
Zii ɔɔɔɔɔ to ɔaazu, ɛ ta-lukpɔi ɔaaleve.

²¹ Ee, Gɔɔɔɔ GALAGI, dualuagi lɔ ti zu!
Nuɔusei naati ti kwɛɛ ga ta ga nuiti nɔ.

Lo!

10

Màliɔi, lee vaa zu?

¹ *Lee vaa zu Gɔɔɔɔ GALAGI, ɛ losu ɔoozama?
Lee vaa zu, kidaavili foloiti, ɛ lɔɔɔzu?

² Faa nɔu ɔɛ nuiti ta-wasogi zu, ta ɔa vile maanɔɔɔ
nuiti polu, ti ɔa ti ɔɔɔ,
ti yee ɔa zeelizu ti ma, ga ti ɔoozu ɔɔɔɔɔ nɔiti bogai.

³ Mazɔɔɔ faa nɔu ɔɛ nui ɔa ɔɔɔɔ lɛɛzu su, ná-
gaazuɔɔɔɔɔɔɔ su.

Nui nii kpalaai ga ɛ ɔɔɔa za nɔ zu,
naa ɔa Gɔɔɔɔ GALAGI ɔotozu, ɛ nɛɔɔɔɔ su.

⁴ Faa nɔu ɔɛ nui ná-wasogi zu, toɔa ɔɛɛzu ma: «GALA
ge la ná!»†

Kisu vai kpein kana, ɛ la wɛɛzu ɔoozama.

⁵ Yeenɔɔɔ ná-faiti su ɔa ɔa ɔɛɛ,
ɔa-leveiti ɔɔɔɔɔ, ti ɔɔɔ ná-faɔɔɔɔɔɔɔ maazu,
toɔa yeelaavilisɔu ga wɔinzeɔɔɔ nuiti kpein.

⁶ Toɔa ɔɛɛzu ma yiimavɛ: «Gɛ la nɔikpiga eyɛsu pɛ!
Dɔɔɔɔɔ, maanɔɔɔ la zeelia mà, eyɛsu ɔɔ, ná yɛ loni
kpaan.»

* **10:1 10:1** Guyei tanigaa zu, guyei laaɔɔɔɔɔɔɔɔɔ tɔɔzeivɛ ga Eɔulu
zevɛ ɔaɛ puufɛlegɔ maazu felegɔi gila, ɛ zoloo ti-nɛkpɛ vɛlei ma. Ti
laasei pɛvɛ ga sevɛ ɔaɛ wuyɛiti. Guyei 9 ta 10 ta-zevɛ ɔaɛiti ta ga faa
ɔɔɔ. † **10:4 10:4** GALA ge la ná: Tati pelei taɔɔɔi ɔalaa ka ga nii:
Zobo ge la GALA bɛ

7 Daave laavege ga foovooi, yaava wooiti ka ti da,
ta ziiɣula vaiti.

Sunɔu vaiti, ta nu maawana vaiti ka ti neɣi wu.

8 Toɣa ɗa looɣu taa loave,
é sɔbalala nui vaa, ada maalooɣuai.
Gaazuve la zegea zobotala nui va.

9 Toɣa laazu ná-dooɣu wosuɓe, ege zalai nii é laani
peezuɓe.

Toɣa looɣuzu, é va ɣula maanoɣɔ nui viliba,
toɣa ɣulazu maanoɣɔ nui viliba, é pili ná-tumɔi zu.

10 E ɓili, é maave,
maanoɣɔ nuiti ti loo zeezu.

11 E ge ma ziimaɓe: «GALA ka ɗa yeema!
Toɣa ɗa gaazuɓe looɣu, é la ɗa ga wele pe!»

12 Wuzegɛ, ɓooɣɔ GALAGI! GALA yeei wuzegɛ!
Mina yeema maawɔin nuiti ma.

13 Leeni vaa zu, faa ɲɔu ge nui neɣɣulazu GALA su?
Lee vaa zu, é bosu ziimaɓe ga: «É la màagoloo?»

14 Anɛɛ naa ve, ɗoun ɗa, ɗa kpɔlɔi ta maanoɣɔi
vetɛsu,
ɗa ɣaaɓaazu, è ti pe sege ya!
Zɛbesulala nui ɣa ɓooɣɔ veezu è ya negelein,
ɗa ɓosu podoin va.

15 Faa ɲɔu ge nui yeei ɣaleɣale,
ná-faa ɲɔiti sala, é neele è ɣaazu.

16 ɓooɣɔ GALAGI ɣa é ga masagi eyɛsu ɣɔ.
Zii ɣiligiti ma zuwu ɣaaleɓe ná-zooi zu.

17 ɓooɣɔ GALAGI, è maawɔin nuiti wɔinma vaiti
meniga.

Da zɛbei veezu ti ve, è woilo ti-wooi ma.

18 E sǎle fai gɛ podoin vɛ, ta maawɔin nui,
nii a kɛ, nu vului tanɔpɛ ge mina bɔɔla maalua.

11

Nu lɔɔfuzu vagɔi

¹ Guye loo ɣundigɣii nɔnɔi vɛ. Davide nǎ-guyei.

Dɔɔɣuzuvɛ ɣa ga Gɔɔɣɔ GALAGI vɔ bɛ.

Wa zoo ɣale ɣɛɛzu mǎ:

«Vela è li gizeiti ma, eɣɛ wɔni?»

² Mazɔɔɔ faa ɣɔu ɣɛ nuiti ta mɛɛin ɣaalɛɛzu,
ti mɛɛn ɣaei ɣɛvele ɔɛɛ galui ma,
ti va pili naati ma kpɔɔɔ zu, niiti ti-yii zɔlegai.

³ Siɛgi zu ma ɔogiti ti lokasu da,
leeni ɣa telebo nui a kɛ?

⁴ Gɔɔɣɔ GALAGI ɣa sei vɛɛ ɣadegai wu.

Gɔɔɣɔ GALAGI nǎ-masa kpɔkpɔgi ɣa geɛɣɔɔgi zu,
gaazuvɛ ɣa wozaɣaazu,
toɣa wɛɛzu ga ɣaazuvɛ, é ɔa nuɔuseiti sumɔ.

⁵ Gɔɔɣɔ GALAGI ɣa telebo nui ta faa ɣɔu ɣɛ nuiti ta-
vai wuuɔɛɛsu.

Toɣa naama nui wɔinzeɣɛzu, nii toomai nɛai bɛ.

⁶ E abulekai vu kae faa ɣɔu ɣɛ nuiti ma, nii é ɣalazu
ga timinigi.

Fiile ɔadii nii é galai wosu, naa ɣa é ga ta-
ɣulanumai.

⁷ Mazɔɔɔ Gɔɔɣɔ GALAGI zɔlegɛ, telebo faiti nɛɛvɛ
bɛ.

Nuiti ti zɔlegai, naati ta gaazuvɛ vɛɛ.

12

GALA ka da ná-minazegegiti daazeeli

¹ Guye loo gundigii nənəi ve. E looni ga kənigi, nii galu ləsavai ga. Davide ná-guyei.

² Ee, Gooḡo GALAGI, kpəbai gɛ!
Woogɛgila nu nəpɛ ge la mə nuḡuseiti saama,
nu la mə laa nu nəpɛ da.

³ Ǝsɛ ka seipəḡoi yaavazu,
ti da ɓɛ ɓoḡo ɓo ga yaava lakələgiti, ta wooveledai
ti-yiimaveti.

⁴ Gooḡo GALAGI yaava lakələgiti ma zuwu ḡaaleve,
ta naama nɛgi nii é waso kpəɛiti bosu.

⁵ E naati ma zuwu ḡaaleve, niiti ti ḡɛɛzu ma:
«Ade-nɛgi ḡa é ga ada-zobogi é zɛbɛi veezu ade ve.
Ade-lakələgiti ka ti ɓosu ade va.
ʔɛ ḡa a zei ade unda?»

⁶ Kɛɛ Gooḡo GALAGI ḡɛ ma:
«Bala nuiti maavele ma ti ti maanəḡoɓzu, ta
maawoin nuiti ti liizu ga kpalagi woga,
nà ga wuzegɛ gè ti maalobo,
gè kizogi ve naati zea, niiti ti ti vɛɛvilisu.»

⁷ Gooḡo GALAGI laawooiti ta ga wooiti ti ɲadegai,
ti ḡɛɛve eḡɛ walii puai anipakai zu, é zei abui ḡa,
é ɲade ná zeizu ḡɛ lɔfela.

⁸ Gooḡo GALAGI, da ɓaazu è-laawooi maazu,
da gi make, è gi ḡizo naama nui ḡilagilagi ma.

⁹ Faa ɲou ḡɛ nuiti ta levesu mini-o-mini,
faa zuḡologologi ḡa masadai ḡɛɛzu nuḡuseiti
saama.

13

Ineinei gi ta ladalai

¹ Guye loo ɣundiɣii nɔnɔi ve. Davide ná-guyei.

² Ee, Ɔooɣɔ GALAGI, eyesu yeelɛ? E yeemazu mà kenein?

Da maagoozazu bà, eyesu yeelɛ?

³ Ziizoolɛi ɣa yesu mà, zɛimave eyesu yeelɛ?

Folo-o-folo, ziiɓɔɔi zɛimave?

Sili nui ɣa yesu wuzegɛzu dàalɔɣɔma, eyesu yeelɛ?

⁴ Welɛ, gòogaaavote, Ɔooɣɔ GALAGI, nà-GALAGI!
Gàazuve zegɛ ma, naa ɣa a kɛ, gè mina ɲi saai zu.

⁵ Sili nui mina ɣɛ ma: «Gè vɔniga ma!»

Wòinzegɛ nuiti ti mina ɣoozunɛ, ni nà ɲiikpina.

⁶ Nòun nà, dàave ɗa-woogɛgɛladai la.

Koozunɛi ɣa zɛimave laavesu, ɗa-ɣizo faa wolai
vaa zu.

Nà pɔ gè guyei loo è lɛbi vai ma,

ee, Ɔooɣɔ GALAGI, è màalatigɛ ga ɗa-vaanɛɛiti.

14

Telebotala eteai

¹ Guye loo ɣundiɣii nɔnɔi ve. Davide ná-guyei.

Gimalala nui ɣa ɗa bo yiimave ga:

«GALA ge la ná!»*

Ti ɣakagɛ, ti telebotala ɲɔi ɣɛa, ta maanɛɛba vaiti.

Gila kpala ge la ná, nii é faa vago ɣɛɛzu.

² Ɔooɣɔ GALAGI yenɛ geegɔɔgi ungave,

* **14:1 14:1** *GALA ge la ná:* Tati pelei taɣili ɓalaa ka ga nii: *Zobo ge la GALA bɛ*

é unpile, é nuḅuseiti pete zooi ma,
 é pete, ni nu ḡila kpalaá ka ná, nii ḡi pagṵ ma,
 é GALA gaiziezu.

³ Ti pe ti ḡakaga, ti kpein ti ḡea ga yaava nuiti
 ṽṽma,
 taḡila kpalaá ge la ná, nii é faa vago ḡeezu, anee gila
 kpalaá.

⁴ Nii kpein é telebotala vai ḡeezu, ti la faa ḡaaḡaazu
 ḡaa?
 Tei ti ná-nuḅuseiti numasu, egvelei nu a ḡa ḡului
 numa da,
 ti la woḡfulazu ḡoḡḡ GALAGI ma.

⁵ Naa ḡa ti zasubalizu la ga duai,
 mazṵṵ GALA ka telebo nuiti ba.

⁶ Wa pṵ wo maanṵḡṵ nuiti kisu vaa vagoiti falibo ti
 unfe.
 Kele ḡoḡḡ GALAGI ḡa ga ti-ḡṵḡuzuve.

⁷ Nòun wòinve ga ḡè Izilayele ná-kizo fai ḡa, nii é
 vaazu Siyṵn gizei ma!
 Siegi zu ḡoḡḡ GALAGI ná-nuḅuseiti ta-vai valibosu
 da,
 Zakṵḡe mavofodai ḡa ḡoozunε, Izilayele ḡa ḡe
 koozunεεi zu!

15

Be ḡa a zoo é zenvui wo GALA ba?

¹ Davide ná-guyei.

ḡoḡḡ GALAGI, ḡe ḡa a le è zei vεle ṽadegai wu?
 Be ḡa deḡemu a ye ḡa-ḡize ṽadegai ma?

² Zṵi é ziezu soledai zu, é ḡa telebodai ḡe,

é da gaamai wo ga yiimave pe.

³ E la maaḃoo vaa woga ga neḡi,

é la faa ɲou ɟea ga seɲɔḡɔi,

é la unfetala vaa ɟea ga koba nuiti.

⁴ Toḡa naama nui laavili, nii é la vani GALA gaazu,

kele toḡa unfe naati ma, niiti ti luazu Ɔoḡɔ

GALAGI va.

Toḡa ye ná-minazegɛ gooi volu, é so kpaan,

ane ni naa ɟa ɟe ga toun kpɔlo vaa.

⁵ E la ná-walii vea nu ya ga talama vaa.

E la lobeani zoga sobalala nu laalɔḡoma.

Zoi é ziezɔ ɟana, naa la ɲiikpiga eyesu pe!

16

Zɛnyu veleɪ

¹ Davide ná-guyei.

Ee, GALA, màke! Mazɔlo nà loḡfuzu è vɔ be.

² Nà da ɟe Ɔoḡɔ GALAGI ma: «Da ga Màligii,

da ga nà-undaneɛi, taɟili nɔpe ge la ná, a
ùndane!»

³ Nu ɲadegaiti ti zooi zu,

tiya ɔḡɔi, ti ga nu wolaiti, naati ka nà da unfe ti ma.

⁴ Taɟiligaa ta undaneɛi ɟaiziezɔ gala kiligiti zea,

ta ta-ɔloɔi moɲɲu ɔḡɔ ma.

Gè la ta-vuya zalaḡa ɟula, nii é ga ɲamai,

gè la ti-laasei boga ga dàkɔlogiti.

⁵ Ɔoḡɔ GALAGI ɟa é ga nà-kulanumai, ta nà-

undaneɛi,

poganii nii gè sɔloḡai, da ɟa è ɔaazu maazu.

⁶ Gè nònɔ ma voganii zɔloḡa, nii fiɔḡai,

toḡa bè ga poganii, é kòozunεεzu.

⁷ Nà Ḡoḡḡ GALAGI mamasu, nii é tènεsu.
Zii ḡoḡḡ ḡa ḡa ḡaanεεε kpidii.

⁸ Ḡaazu logε Ḡoḡḡ GALAGI va yeenḡpe, mazḡḡḡ
toḡa kòbave,
nii a ke gè mina jiiikpi eyεsu pε.

⁹ Naa ḡa é ba, zii ḡaanεa, zènvui ḡa ḡoozunε,
kpùsei ḡoḡḡ ḡa loḡḡosu, makeḡai kitogi zu.

¹⁰ Mazḡḡḡ è la ḡεεa bà, gè va ye ḡvεalaazu,
è la vaa bu ḡa-wotiḡε nui, é ga woḡḡḡḡḡḡ nui, é va
yei zeḡei zu.

¹¹ Da zenvu velelε ga ze,
koozunε wolai ḡa è ḡakalave,
ta ḡoḡḡ undaanεei è yeezazuve.

17

Ti ḡa kpè, un ḡe la ba

¹ Davide ná-GALA falii.

Ḡoḡḡ GALAGI, woilo màavai ma, nii sḡlegai.
Woilo nà-kpee wooiti ma.

Woiyeḡei laalao nà-maanεεε wooi luḡḡ,
nii gè keεzu ga dakḡḡḡḡ, nii yaava la ba.

² E nà-telebodai ḡula keεma,
è-ḡaazuveiti ti telebodai wuuzumḡ.

³ Zii zumḡ, è weε mà kpidii,
ḡa pḡluḡḡḡ, è la faa nḡpe kaa.
Gè deveve ga gè mina koto ḡε kpḡεzuḡḡḡḡ zu.

⁴ Nuḡuseiti ti ḡε va faa nḡpe keεzu,
nà ḡoḡḡ zosu ga è-laawooiti,
gè mina ziε ga faa jḡu ḡε nuiti ta-veleiti.

⁵ Gè zieni ḡa-veleiti su,

kòḡḡiti ti la niikpini.

⁶ Ee, GALA, nà woogfulazu è ma, mazələḡ da
gòḡḡaavote!

Woi lati dεε mà, è woilo gòoi ma!

⁷ Da-woogḡḡiladai ḡula keḡema bè,
ḡei è naati kizosu toosu nuiti ma,
niiti ti ləḡḡuzu ḡaiziεzu è ḡobave.

⁸ Makε mà ga nu ḡaazuleegi ḡevele,
dòḡḡu è-ḡovegiti ma niinigi wu,

⁹ màaḡooza sili nuiti ba, ti wənzεḡezu,
màaḡooza faa ɲəu ḡe nuiti ba, ti latisu mà.

¹⁰ Maawəingḡa la ti-yiimave,
ti-laave ḡa waso kpəei wo,

¹¹ ta kòḡḡo ba, ti ḡoolia mà,
ta ḡaazulosu bà, ti va ḡaavala zooi ma,

¹² eḡe zalai nii pului ma, é anii zosu é bali ga,
eḡe zala yivoi nii dəḡḡuai makεsuve.

¹³ Ḡooḡḡ GALAGI wuzεḡe, è li è ti laaḡomi, è ti
ḡaavala!

Kizo, è kula faa ɲəu ḡe nuiti zea, ga ḡa-woḡa zəkpəi.

¹⁴ Dəun kizo niima nuiti ma, è-zεbεi və, ee, Ḡooḡḡ
GALAGI!

Kula etea nuḡuseiti zea.

Ta-ḡulanumai ḡwεε ge ḡe ga eteai zu nə!

Ungo, ti yiḡo, tiya-o, ti-lointi-yo, ga naa, nii è
makεsu ti vε.

Ti yiḡo la, ti mətai ye, ti-mavofodai ya!

¹⁵ Nəun nà, nà-telebodai və, nà è-ḡaazuve ḡa,
nà wuzεḡena feya, è-maaniinigi ḡa zḡḡo!

18

*E mama da-unmɔɔ fai zu
(2 Samiyɛle 22:1-51)*

¹ Guye loo ɖundigii nɔnɔi ve. Gɔoɖɔ GALAGI ná-botigɛ nui Davide ná-guyei. E niima wuyei looni Gɔoɖɔ GALAGI ve, siegi zu naa unmɔɔni da, é kula sili nuiti kpein zeezu, ma un ge la ma mɛɛ ga Sayile.

² E ɖɛni ma: «È nɛɛve bɛ, Gɔoɖɔ GALAGI, nà-zobogi!

³ «Gɔoɖɔ GALAGI ɖa ga nà-fasai, nà-sigigi, ùnmɔɔ nui,
nà-GALAGI, nà-fasai, ve gè lɔɔɖuzu ná,
nà-kɔɔɖɔ zɛpɛgi, zobogi nii é kizosu, nà-sigɪ
gaagɔozagi!

⁴ Mamagi ɖa Gɔoɖɔ GALAGI ve!
Siegi zu gè tolini da, gè vieni, gè ɖula sili nuiti kpein
zea.

⁵ «Saai gɪlini ga ná-galuiti,
é da màalua, eɖɛvelei kɔtudei la, é faa zuɖologologi
ɖɛɛzu.

⁶ Gɔvɛalaazu ɖaluiti ti veleveleni mà,
saai ná-tumɔiti ti ɖɛ tùɖɔ, ti da màalua.

⁷ Nà-kidaaviligi zu, gè woogɖulani Gɔoɖɔ GALAGI
ma,
gè ɖainni nà-GALAGI woizu,
é yɛni ná-masa pɛɛi wu, é gòomɛni,
nà-kpee wooi looni goizu.

⁸ «Naazu, zooi ɖalini, é niikpi,
gizeiti ma wuulaagiti ti ɖalini,
ti niikpi ná-ziiɖaawanai maavele ma.

⁹ Duului ɗa ɗulazu sokpayegeiti su,
abui nii é galai wosu, naa ɗa ɗula daawe,
ga tigilekai é ɗa ɗala.

¹⁰ E geegɗɔlgi zieni su, é yei,
tonabiin gaagiligai kɗɗi wu.

¹¹ E leeni seelubein ɗoma, é ɗa ɗove,
é va fiilei ɗovegiti koma.

¹² E kpidii latini ɓɗɗo ma, é ɓɗɗu ma biligi zu,
fiile wolai ma bidii zu, tonabiin gaagiligai zu.

¹³ Wozakalagi é ɗeni volozu tuɗo,
sakɗui ta abulekai niiti ti ɗeni ɗulazu su,
naati ti ɗeni levesu tonabiingi zaama.

¹⁴ Ƴooɗo GALAGI ɗa zikɗu geegɗɔlgi zu,
GALA nii é Anii-Pe-Unda, naa wooi ɗa ɗulazu.*

¹⁵ E ná-meeinti pilini ga é sili nuiti suvaza,
é mainmainti pilini, nii a ke ti voluazo.

¹⁶ Kpolodei ɓomawe ɗulani keɓema,
eteai ma wuulaagiti maa ɗe kala,
Ƴooɗo GALAGI ná-kpaazaɗai ɓo,
ta sokpayegeiti su viilei ɓo!

¹⁷ «É yeemaaleni, é ye geezuwe, é nɗun so,
é mɛɛn, é kùla zije wolaiti ga.

¹⁸ E kùlani sili nu wolai ya,
niiti ti wɗinzeɗezu, tama ti zuɓaai nɗun ba.

¹⁹ Ti wuzegeni dàalɗɗoma nà-kidaavili foloi,
keɓe Ƴooɗo GALAGI ɗa é loni pòlu.

²⁰ E kùlani faaɓaagi zu,
é kùlani, mazɔɔ nɛɛɛɛ be.

* **18:14 18:14** Eɓulu woo zeɓe wɔɓmai zu, niima wooi ɓeɓe ba:
sakɗui ta abulekai, nii ɗulazu puuzu 13 zu.

21 «Gooḡo GALAGI vaani bu, é sò eḡevelei nà-telebodai la,

é ke bè, eḡevelei zèeiti ḡade pelei la,

22 mazoloo gè Gooḡo GALAGI ná-peleiti sogé,
gè la maagfoozani nà-GALAGI va, ga faa ḡou ḡee vaa
maavele.

23 Gàazu ḡa ná-togiti ba yeenope,
gè la ḡa ga ná-deveiti daa ḡoba.

24 Gè ḡeni ga ziimai ḡe nui,
gè boḡo zoni ga gè mina faagfaaza gola ḡe.

25 Gooḡo GALAGI sàlani nà-telebo fai maavele ma,
eḡevelei zèeiti ti ḡadeni da toun gaazu.

26 «Zoi é è ve ga woogegfila nui, ḡa ḡe naa ve ga
woogegfila GALAGI,
zoi peelalazu la ba, peelalazu la è va naa letema.

27 Zoi ḡadegai, ḡa ḡa-ḡadedai leezu ga naa,
niiti ti ga yaava nuiti, ḡa ḡa-ḡimalai leezu ga naati.

28 Mazoloo ḡa ḡa è maanogḡo nuiti kizosu,
è gaazulee nuiti gaazumaayei.

29 Da ḡa è nà-wozakalagi volozu,
ee, Gooḡo GALAGI, nà-GALAGI, ḡa nà-kpidii zu
ḡeezu kala.

30 Ni ḡa bà, nà vili salavusu bulugi zaama,
ni nà-GALAGI ḡa bà, nà vili gè buḡe sigḡi maazu.

31 «GALA ná-peleiti daazeeli ve,
Gooḡo GALAGI laawooi ḡoleve.
GALA ka ga kooḡo zepḡeḡi naati kpein be, niiti ti
boḡuzu toun polu.

32 Mazoloo be ḡa é ga GALA, ni Gooḡo GALAGI laade?
Be ḡa é ga fasai, ni gá-GALAGI laade?

33 GALA ka é sàamaɗɗilizu ga zɛbei,
é nà-pelei ɓete ga pago.

34 Toɗa kòɗɗiti keɗu, eɗe dopai ɗɗɗiti,
é tò ada ɗaagoozagiti.

35 Tò ɗa é màaleɗu ga kooɗo vai,
meen é ga kolu ɓigi kpili fai ɓaai, zèeiti ta meen
ɗae vilisu ga naa.

36 Unmooɗi è bosu ga ze, naa ɗa é ga nà-kooɗo zepɛgi,
ɗa yeezeizu bù ga è-yeezai.

Da-ɓɓaiti ta sèbeloozu.

37 E-zaalai zu, nà ziezu valafala,
kòɗɗiti ti la liizu ga.

38 «Nà vilesu sili nuiti polu, gè yeezeeli ti ma,
gè la ɗalega ma, ni gè la ti-ma zuwu ɗaaleveni.

39 Nà ti valizu ga, ti la zooga ti va wuzeɗe,
ti loo kooɗo wu.

40 Da sàamaɗɗilizu ga zɛbei kooɗo vai ma,
ɗa sili nuiti toozu bu bè.

41 Da sili nuiti kpɛɗu tũɗo,
nà wɗinzeɗe nuiti kologolo.

42 Ta kpee loozu ga ti kpɔba zɔɔɔ, ti la sɔɔɔni,
ni ta ɗooɗo GALAGI lolina, naa la ti wooɗaavotesu!

43 Nà ti ɗɛɗu ga fufiligi, nii fiilei liizu la,
gè ti ɓale eɗe pele zu valavalagi.

44 «È kula nà-nuɓuseiti ta-ɓaka fai laawu,
è sèida zii ɗiligiti unda ga kundigii.
Nuɓuseiti gè la ti ɗwee, naati ta botii ɗɛɗu bè.

45 Nà ti levena nɔ feya, ti ɗolo bè gaamanɔ.
Weeinti ta vaazu, ti ɗa tè su.

46 Weeinti ta iɗotevei zu,
ti zasu ɗa ɓali, ta ɗena ɗulaa ta-zigigi zu.

egɛ pile sɔlɔɔ nui, ɛ liizu luɔɔ, koozunɛai ga ɛ kpizɛi
lɔɔzei!

⁷ Toɔa ɔulazu geegɔlɔgi ɔwɛgi,
ɛ nɔ-kpizɛi ɔaabelɔ zɔɔla velei,
ani nɔpɛ ge la lɔɔɔua nɔ-diegi va.

⁸ ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-tɔgi laazeelivɛ,
toɔa dɔ nu yii niinɛ.

ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-zeele wooi ɔa ga gaamai,
toɔa dɔ ɔimalai ve ɔimalala nui vɛ.

⁹ ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-deveiti sɔlegɛ,
ta dɔ nu ɔoozunɛ.

ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-deveiti suɔalagɛ,
ta dɔ nu ɔaazuzegɛ ma.

¹⁰ ɔɔɔɔ GALAGI ɔaazuluabai ɔolevɛ,
toɔa ye kevele ma eyɛsu ɔɔ.

ɔɔɔɔ GALAGI nɔ-deveiti ta ga gaamai,
ti zɔlegɛ gola.

¹¹ Ti vizɔgɛ zanugi va, anɛɛ zanu mɔinmɔingiti,
niiti ti-ma nɔɔɔi ɔulaai ti va.

Ti nɛmige kɔin gulɔi va,
anɛɛ kɔin gulɔi nii ɛ ɔulazu ɔɔɔɔ vɛ ma zɛpɛgi va.

¹² ɔɔɔɔ GALAGI, dɔ-lɔgiti ti dɔ-wotigɛ nui loa ɔisu,
ɛ nɔ-kulanuma wola zɔɔɔgɛ ti zu.

¹³ Bɛ ɔa ɛ tɔ ɔɔɔɔi nɔ-gaagilimalala vaagaaazagi
ɔwɛɛsu?

Mɔavaayɛ ga nɔ-kotoiti, ti lɔɔɔuai, gɛ la ti ɔwɛɛ.

¹⁴ Nɔ ga dɔ-wotigɛ nui, mɔkɛ, gɛ mina gaagilima
ɔoto ɔɛ!

Ti mina pile sɔlɔɔ mɔ ga tago ɔalaa!

Nɔ ɔɛ ga telebo nu,

gè gɛ ga sɔbalala nu, tɔ kologologiti faa zu.

¹⁵ Yeezei dàawooiti bu ga pagɔ,
ta kòozu ɣisiɛiti è ɣakala,
ee, Gɔogɔ GALAGI, nà-fasai, ùnmɔɔ nui!

20

Gá-Masagi zobo sɔlɔ!

¹ Guye loo ɣundiɣii nɔnɔi ve. Davide ná-guyei.

² Gɔogɔ GALAGI è woogaaavote è ɣidaavili foloi!
Zakɔbe ná-GALAGI laaseigi è makɛ!

³ E ɖa-ɖɔbai leve è ma, é zɛɣe seizu ɲadegai,
é yɛ Siyɔn é yeezei è wu.

⁴ E ɣize ɖa-veɛaniiti kpein su.
E yeezei ɖa-zalaɣaiti bu ti ɣalazu.

Lo!

⁵ E è yiima vai ɣɛ è vɛ,
é naati daazeeli, niiti è pɔ è ti ɣɛ!

⁶ Gá woogula ga koozunɛɛi ɖa-zobo sɔlɔ fai zu,
gá gá-GALAGI ná-ɖalapoi lɛ geezu,
Gɔogɔ GALAGI ɣa naa kpein kɛ, nii è falizu ma.

⁷ Gè kwɛɛ niina, ga Gɔogɔ GALAGI zee ɣa ná-masagi
va, nii é gulo ɲadegai ziɛni ma,
toɣa yɛ ná-ada ɲadegai geezuve, é googaaavote,
é unmɔɔ, zeezazu ɖɔba wolai vɔ.

⁸ Tanigaani zee ɣa ta-ɣɔɔɣɔ wotoloiti ma,
tanigaani zee ɣa ta-zooiti ma,
gɔun gá, gá-ɣitogi ɣa ga ɖe, Gɔogɔ GALAGI, gá-
GALAGI.

⁹ Tiya mu ta ɖilisu ti loo,

goun, gá yesu loni, gi lo kpaan.

¹⁰ Gooḡo GALAGI, zobogi ve gá-masagi ve!
E zoo é gi woogaaavote, siegi zu gi woogulazu ma la,
ga é bo gi va!

21

Zobo soloo fai ma mamagi

¹ Guye loo gundiḡii nənəi ve. Davide ná-guyei.

² Ee, Gooḡo GALAGI, masagi ḡa ḡoozunεεzu è-zεbei zu.

Da-zobo soloo fai ḡa gola laavesu ga koozunεei.

³ E ziima anii veeni zea,
è la ḡeni ḡeleni, è va be naa veezu zea, nii é ḡeni
falizu è ma.

Lo!

⁴ E vaani be ga tuya vagoti.

E masa boologi lo unba nii é ga zanu kitei.

⁵ E zenvui valini è ma, è feeni zea,
è sii sugooza, eyesu ḡo.

⁶ Ná-lebiyai wooba, toozei da-zobogi vo, nii è feeni
zea,
è maayikia, é da volo.

⁷ E keεve ga tuya deungi eyesu ḡo,
è daavege ga koozunεei è ḡaazu.

⁸ Masagi ḡa boḡo ḡalivaazu Gooḡo GALAGI ma,
nii é Anii-Pε-Unda, naa ná-woogεḡiladai vo, é la
niikpiga eyesu pε.

⁹ Da yeevεε è zili nuiti kpein ma,
è-yeezai ḡa zeeli è wainzeḡe nuiti kpein ma.

¹⁰ Da ti ḡε ga abuzulugi, siegi zu è ḡulazu la keεma.

Gɔɔgɔ GALAGI ɔa ti maabɔle ná-ziiɔaawanai zu,
abui ɔa ti ɔala.

¹¹ Da ti-mavofodai undaavili, é ɔula eteai zu,
ti-ma zuwu ɔula fulu nuiti saama.

¹² Ta faa ɲɔi ɔetezu è laalɔɔma,
ti kisie ɲɔiti bo, keɛ ti la zobo solɔɔga.

¹³ Mazɔɔ ɔa ti ɔe, ti voluazo,
ɔa ɔa-mɛɛin vili ti ma.

¹⁴ Wuzegɛ, Gɔɔgɔ GALAGI, ga è-zɛbei!
Gɔun gá, gá pɔ gi guyei loo, gi ɔa-vile solɔɔdai
maamuse.

22

*Nà-GALAGI, nà-GALAGI,
leeni vaa zu è ɔɛɛai bà?*

¹ Guye loo ɔundigii nɔnɔi ve. Nii é loozu é zoloo
guye wooi ma, nii daa ga: «Sobuzobu lopai». Davide
ná-guyei.

² Nà-GALAGI, nà-GALAGI, lee vaa zu è ɔɛɛa bà?
E lɔni ɔoozama, è la vaazu, è va ɔɔ bà, anɛɛ ni nà
kpalagiti bosu?

³ Nà-GALAGI, nà kpeei loozu foloi, è la
gòɔɔaavotesu,
gè la maagɛsu kpɔ kpidii.

⁴ Anɛɛ naa ve, ɔa ga GALAGI, Nadegai,
ɔa zeini Izilayeɛle ná-maamusei zaama.

⁵ Da ɔa gi-mɛmɛwolani ti ɔɛni ɔalivaazu è ma,
ti ɔɛni ɔalivaazu è ma, è ɔa ti unmoɔ.

⁶ Ti ɔɛni woogulazu è ma, ti ɔa vie,
ti ɔɛni ɔalivaazu è ma, ti la ɔɛni unfeni pɛ.

⁷ Kεε nòun nà, gè gεa ga kpeinɲaɣagi, gè la mɔ ga nu,
keni fulu nuiti ta-ɲεεɣulasu anii, wòinzegea nuɔuseiti ma.

⁸ Nii kpein é pètɛsu, naati ta ɲεεɣulazu sù,
ti ɗa laaɓɛɛlu, ti ɗa ɣomɔɔni, ti ɗa gε ma:

⁹ «É ɣitoni Ɔɔoɣɔ GALAGI va,
deɣemu niizu, Ɔɔoɣɔ GALAGI fie niina!
Tɔɔzei nεεve bε, é kizo na mu!»

¹⁰ Ungo, ɗa ɣa è kùlaa dèe ɣoozu,
ɗa ɣa è kàlivaani dèe ná-ɲiimiiti ma.

¹¹ Gè zolɔɔni nɔ feya, ti kàliva è ma,
kùlaai ma dèe ɣoozu nɔ feya, è ɣeni ga nà-GALAGI.

¹² Mina maaɣooza bà, mazolɔ kidaaviligi
maaɓuɣa bà,
tɔɔzei nu la vaazu, é va ɓɔ bà!

¹³ Sili nuiti tatige mà, eɣe nike zine bulugi,
ʔasan nike zine bulugi ɣoolive mà.

¹⁴ Ta laalaosu dàalɔɣɔma eɣe zalai,
nii é anii valizu ga, é ɗa ziko.

¹⁵ Gè gεa eɣe ziei é yeizu,
kàeiti kpein ti ɣula ga,
zii gεa eɣe kedoi,
gaa ɣa wuunsu, kòozu zɔɔlaiti saama.

¹⁶ Sùvikɛi vɔa, é valivali eɣe penɛi,
nègi ɗa ɣata dàa ɣoozuve va.
E dàa saai ma vuɣiligi zu.

¹⁷ Mazolɔ ɣileiti ti màaɣoolive,
faa ɲɔu gε nuiti ma bulugi màaɣoolive,
ti zèeiti ɓɔɔve ta kòɣɔiti.

¹⁸ Nà mà ɣaeiti kpein gaalusu.
Ta naa vɛtɛsu, ti ɣaazulo bà.

19 Ta nà-segeiti gaagwεεzu ɔɔɔɔ va,
ti kpakutoomai ɔɔ ga màazegeiti.

20 Kεε ɔɔun, Ɔɔɔɔ GALAGI, mina maagɔoza bà!
Da ɔɔ è ga sùvikei, va fala è ɔɔ bà!

21 Zii ɔɔla ɔɔɔa zɔkpɔi ɔɔ,
è zènvui ɔɔla gileiti zea!

22 Kizo zalai laavε ma,
ta tegui minεiti!

E ɔɔɔɔaavoteni!

23 Nà zeze ga è-laaseigi kèεleaiti saama.
Nà è maamuse maaɔɔgi zaama.

24 Wɔiti wo luazu Ɔɔɔɔ GALAGI va, à maamuse!
Zakɔbe mavofodaiti kpein à dεbi!
Wo zasubali tuɔɔ, Izilayelev mavofodaiti kpein!

25 E la bala nui vεεvilini, naa ná-maanɔɔɔ ziεgi zu,
é la ɔɔazuzegeni ba, é va maagɔoza ba.
Kεε é woiloni, siεgi zu naa ɔainni da, é woogula
ma.

26 E-zaalai zu, nà è maamuse maaɔɔ golai zu.
Gè nà-minazegegiti daazeeli naati gaazu, niiti ti
luazu è va.

27 Maawɔin nuiti ti daami wo, ti yiɔɔ.
Naati ti Ɔɔɔɔ GALAGI maamuse, niiti ti eteai zizε zu
tɔun bε,
wo-zii zuɔɔoza eyεsu ɔɔ!

28 Zou bela ga jεgεlein, ta ɔizε Ɔɔɔɔ GALAGI zu, ti
lati tɔun ma.
Zii ɔiligiti ta-vεleyegeiti kpein, ta nɔkɔ tɔun bu.

29 Mazɔɔɔ masadai ɔɔ ɔɔ ga Ɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔ,
toɔa masadai ɔεεzu zii ɔiligiti unda.

³⁰ Etea zu zobobe nuiti kpein, ta daami wo, ti noko bu,
niiti kpein ti yeizu kabai zu, naati ta maayei be,
niiti ti la zooga ti va ti-yenvui make.

³¹ Ti-mavofodai ga Maligii lebi,
ta na-fai wo yamanii naazu nuiti ma, niiti ti wuzegezu.

³² Mavofodai naa ga Goofo GALAGI na-telebodai le adave pe,
e naa laazeeli nufoseiti ma, ti vaazu zolobu,
nii Goofo GALAGI kea na-nuiti ta-gizo fai zu.

23

*Nà ga baalagi,
Goofo GALAGI ga e ga make nui*

¹ Davide na-guyei.

Nà ga baalagi, Goofo GALAGI ga e ga make nui,
ge la valaga ani nape ma.

² Tofa na-doofo bosuve geezu ga tufa lenugi zu,
tofa losu tugo, e li ga ze zie leileigiti po be.

³ Tofa nlinezu,
e lo tugo, e li ga ze telebo peleiti su,
daaseigi wolo vai zu.

⁴ Siegi zu ge zizu la faadaagi ma vetugi zu,
ge la lua faa nou nape ba, mazolo da ba,
da-lukpoi, ta da-bakoi, naati ka ti zileizu.

⁵ Da feti laamii gevele betezu be sili nuiti gaazu,
e guloi zie ndungi ma*,

* **23:5 23:5** e guloi zie ndungi ma: Ti-gee vaa wolo ta geni ga naa, nii a ke ti unfemai ve nui ve, niiti toligai feti gula vai ma. Wele ve: Luk 7:46.

nà-ziawɔi laaveɛ, é ɔa vu ya.

⁶ Ungo, undaanɛɛi ta nɛɛbɛi ta yɛ bà, nà-eteai pɛ su,
nà ɔale ma, gè yɛ Ɔɔɔɔ GALAGI ná-pelei wu, eyɛsu
sɛi ma voloi pɛ.

24

Ɔɔɔɔ GALAGI ɔa lɛɛzu ná-ada ɲadegai

¹ Davide ná-guyei.

Zooi ta gaa ɔaniiti ta ga Ɔɔɔɔ GALAGI nɔnɔ,
eteai ta nii kpein é zeini su!

² Mazɔɔɔ tɔ ɔa é zooi zeida kpolodeiti gaavɛ,
é suvie zie wolaiti maazu.

³ Bɛ ɔa a zoo é lɛ Ɔɔɔɔ GALAGI ná-gizei ma?
Bɛ ɔa a zoo é wuzeɔɛ, eyɛsu é lo ná-ada ɲadegai?

⁴ Nii zeeiti ti la ɔɔɔɔni, ziimavɛ ɔoleai,
nii é la ɔɔɔɔ lɔɔzu faa ɲakaiti su,*
é la ɔonazu ga é va nu yaava.

⁵ Toɔa Ɔɔɔɔ GALAGI ná-tuyai zɔɔɔ,
ná-kizo GALAGI ɔa deve ga telebo nu.

⁶ Pele ɔana niiti ti gaizieu, naati ta-nuɔuseiti ti la,
ti ɔilizu Zakɔbe ná-GALAGI va.

Lo!

⁷ Kpogiti, à wa-ɔofalagiti buzeɔɛ,
à ti wuzeɔɛ, ɔɔɔɔ sigɔdavɛti,
naa ɔa a kɛ, lɛbiya Masagi lɛ ná!

⁸ Bɛ ɔa é ga lɛbiya Masagi?
Ɔɔɔɔ GALAGI vɛ, sulogai, kɔɔɔfuluɔai,

* **24:4 24:4** *nii é la ɔɔɔɔ lɔɔzu faa ɲakaiti su: Tati pelei taɔɔli ɔalaa ka
ga nii: nii é la ɔaavotesu zɛɛ ɔalagiti ma*

Ḑooḑo GALAGI, kooḑuluḑai.

⁹ Kpogiti, à wa-ḑofalagiti buzeḑe,
à ti wuzede, ḑooḑo sigidaḑeti,
naa ḑa a ke, lebiya Masagi le ná!

¹⁰ Be ḑa é ga lebiya Masagi?

Ḑooḑo GALAGI ve, Fai-Pe-Maligii,
to ḑa é ga lebiya Masagi!

Lo!

25

*Pelei le ga ze,
nii è pɔ ga gè zìe la*

¹ Davide ná-guyei.

* Ḑooḑo GALAGI, è vo pelei ḑa gè ḑaavotesu ná.

² Nà-GALAGI, ḑa ḑa gè ḑalivaai è ma,
mina va bu gè va lo unfegi zu,
sili nuiti ti va ḑa ḑoozune nà-faa zu.

³ Nii kpein kitogai è va, tanope ge la loa unfegi zu.
Kele niiti ti yaavai ḑeezu fuun, naati ta unfe.

⁴ Ḑooḑo GALAGI ḑa-veleiti deḑ ga ze!
Kàla ga ḑa-veleiti.

⁵ Lo tũḑo gè zìe ga ḑa-ḑaamai, è kàla.
Mazoloo ḑa ḑa è ga nà-kizo GALAGI,
ḑa ḑa kitogai è va folo-o-folo.

⁶ Ḑooḑo GALAGI, ḑize ḑa-maawoingai zu, ta ḑa-
woogefiladai,
mazoloo ta ḑevele ma eyesu ḑo!

* **25:1 25:1** Guyei tanigaa zu, guyei laaḑulazuḑeti tãzeive ga Ebulu zeve ḑae puufelego maazu felegi gila, é zoloo ti-ḑekpe vele ma. Ti laasei peve ga seve ḑae wuyei.

⁷ Mina gize nà-doungo ziegi ma fotoiti su, baa nà-tò
kologologiti ti levegai,
gize sù da-woogegiladai maavele ma, tõezei, ee,
Gooḡo GALAGI, è vage!

⁸ Gooḡo GALAGI vage, é zole,
naa ḡa é ba, é pelei leezu la ga kotoba nuiti, ga ti zie
la.

⁹ Toḡa da boḡomaayei nuiti pile telebo pelei va,
toḡa da boḡomaayei nuiti kala ga ná-pelei.

¹⁰ Gooḡo GALAGI ná-peleiti ta ga nuḡoḡolai, ta
woogegiladai,
naati be, niiti ti ga woogegila nu, ná-minazegegiti
su, ta ná-deveiti.

¹¹ Gooḡo GALAGI, nà-faagaaaza golaiti suvaaye è-
laaseigi ná-lebiyai ve,
mazoloo ti wola wəɓɓe.

¹² Nui nii é luazu Gooḡo GALAGI va,
Gooḡo GALAGI ḡa pelei le ga naa, nii maaneai é
yiimazeḡe la.

¹³ Toḡa zenvui wo undaaneei zu,
mavofodai zoi zoloo ga nənə.

¹⁴ Gooḡo GALAGI ḡa da koozu vaiti de ga naati, niiti
ti luazu ba.
E ti ḡala ga ná-minazeḡegi.

¹⁵ Gaaazu loge Gooḡo GALAGI va yeenəpe,
mazoloo to ḡa é kəḡoi ḡulazu tuməi zu.

¹⁶ Gaavote mà, è kulafiliba vaaneei ḡe bə,
mazoloo nà ḡila be, màawəɓɓe.

¹⁷ Ziizooləi zii laavega,
kizo nà-ziiḡoləi vaiti ma.

¹⁸ Nà-maanəḡoi vete, ta nà-kpəɓi,

nà-kotoiti kpein suvaaye bè.

¹⁹ Wεε velei sili nuiti mɔindai la,
ta wɔinzeɣema wolai, ti wɔinzeɣezu la.

²⁰ Zɛnvui makε, ɛ ɔnmɔɔ!

Gɛ mina lo unfegi zu, tɔɔzei nà loɔɣuzu ɛ ɔ bε.

²¹ Telebodaiti ta sɔledai ta makε,
mazɔlo kɔtogε ɛ va!

²² Ee, GALA, Izilayeɣe ɣula ná-kidaavili faiti pε su!

26

Tukpoi lo bè

¹ Davide ná-guyei.

Ee, Ɔoɔɣɔ GALAGI, tukpoi lo bè!

Mazɔlo nà nà-eteai zieu peelalazu nɔpε ge la bà.

Nà ɣalivaazu Ɔoɔɣɔ GALAGI ma, gɛ la niikpiga
eyesu pε.

² Fɛɣɛɣɛɣɛɣɛ, Ɔoɔɣɔ GALAGI, pɔluɣula,
ɛ zii vete, ta nà-kisiɛiti.

³ Mazɔlo ɣàazu ɣa da-nuɔɣɔlai va,
nà nà-eteai zieu, eɣevelei da-woɔɣɛɣiladai la.

⁴ Gɛ la liizu gɛ va ze yaava nuiti koba,
gɛ la woovele nuiti seizeisu.

⁵ Niiti ti faa ɲɔi ɣɛɛzu, naati ta-maaboɣi wɔinzeɣeve
mà.

Gɛ la zeizu sunɔu nuiti koba.

⁶ Nà zɛɛiti gaagbazu sɔbalalai zu,
ee, Ɔoɔɣɔ GALAGI, nà latisu da-zalaɣa ɣulazuve ma,

⁷ gɛ mama gooitɔ bo,
gɛ da-vaanɛɛiti kpein bo.

⁸ Ee, Ɔoɔɣɔ GALAGI, ɛ-zeizuve nɛɛve bè,
ve da-lɛbiyai zeini ná!

kpɔlɔi ma voloi zu.

Toɔa dɔɔɔɔ ná-seɔe vɛɛi wu,
toɔa bɔzeɔe, é gaaɔ fasai ma.

⁶ Nòungi wuzegɛvɛ na, gaaɔooza sili nuiti ba, ti
ɔooliai mà.

Nà zalaɔaiti kula ná-seɔe vɛɛi wu, mama zalaɔaiti,
nà guyei loo, gè guyei loo Ɔooɔ GALAGI lɛbi vai
ma.

⁷ Ee, Ɔooɔ GALAGI, woilo gòoi ma, nà woogɔlazu
è ma,

gòoɔaavote è-zaalai vɔ!

⁸ Kigi ɔa da-vai wosu ma ga: «Gàizie, è lati mà!»

Ee, Ɔooɔ GALAGI, nà è ɔaiziezu!

⁹ Mina ɔaazuvɛ loɔɔɔ bà,
nà ga da-wotigɛ nui, mina daavili ga ziigaaawanai,
da ga nà-kpɔba nui!

Mina yeeɛ bà, mina ɔɛɛ bà,
nà-kizo GALAGI!

¹⁰ Kɛɛ ta dɛɛ ti ɔɛɛni bà,
kɛɛ Ɔooɔ GALAGI yeezeini bù.

¹¹ Pelei lɛ ga ze, nii è pɔ ga gè zie la,
ee, Ɔooɔ GALAGI, lo tùɔ telebo pelei zu,
tɔɔzei sili nuiti ta gàiziezu.

¹² Mina dɔ sili nuiti ziimai zu,
mazɔɔ zɛɛ zeeleiti ti wuzegɛa daalɔɔma,
toomai ɔa ti bosu.

¹³ Nà la ɔɛ ga leeni, ni kito ge la ɔɛni bè,
gè va Ɔooɔ GALAGI ná-nɛɛbei ɔwɛɛ,
niima eteai zu fulu nuiti saama?

¹⁴ Ɔito Ɔooɔ GALAGI va!
Zɛɛzeɔe, è yiilɔ!

Gito Gooḡo GALAGI va!

28

Gooḡo GALAGI ná-gooḡaavotegi

¹ Davide ná-guyei.

Gooḡo GALAGI, ḡa ḡa gè woogulazu è ma.
Nà-fasai, mina woizuḡoḡo tūḡo.
Ni ḡa laaḡuluna, nà ḡe ga naati kevele,
niiti ti yeizu kabai zu.

² Woilo nà-maanεεε wooiti ma,
siegi zu gè woogulazu la è ma,
siegi zu gè zèeiti tεεzu la
è-zeizu ḡadegai ḡo peleḡ, è zeini ná!

³ Mina faa ḡoḡu ḡe nuiti ta-vaa ḡoḡu ḡasoi ta la ùnma,
faa ḡoḡu ḡe nui naati, ti ziileḡ kpœḡi wosu ti-zeḡḡoḡoi
ma,
kele faa ḡoi ti-yiimaḡe, ga yaavai.

⁴ Ti zala, eḡevelei ta-ḡεεwotiiti ti la,
eḡevelei ta-yaava ḡεεwotiiti ti la.
Ti zala é zoloo ti-yeeḡ ná-kεεwotii ma.
Nii soloogai ti ma, naa la ti unma.

⁵ Mazoḡo ti la Gooḡo GALAGI ná-kεεwotiiti deveni,
anεε zeeḡ ná-kεεwotiiti.
Gooḡo GALAGI ti ḡologolo!
Ti mina mḡ wuzegε eyesu peḡ!

⁶ Mamagi ḡa Gooḡo GALAGI ḡe!
Mazoḡo toḡa woilosu nà-maanεεε wooiti ma.

⁷ Gooḡo GALAGI ḡa é ga sùvikeḡ ta nà-kœḡo zεpegi.
Gè ḡalivaavε ma, toḡa ḡosu bà.
Ziimaḡe laavege ga koozunεεḡ.
Nà maamusezu ga nà-guye wooiti.

⁸ Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔa é ga ná-nuiti kpein suvikɛi,
tɔ ɔa é ga sigigi, vɛ masagi nii é gulo ɲadegai ziaai
ma, naa a ɔa unmoogi zolɔɔ ná.

⁹ Ɔɔɔɔɔ GALAGI, ɔa-nubuseiti kizo, è tuya loo ti vɛ,
ta ga ɔɔnɔiti!

Ɔɛ ga ti make nui, è yeezei ti wu, eyesu ɔɔ!

29

Ɔɔɔɔ GALAGI laawooi

¹ Davide ná-guyei.

GALA ná-geezugeelaiti, à Ɔɔɔɔɔ GALAGI maa-
muse,
wo ná-zɛbɛi ta ná-lɛbiyai ɔula kelɛma!

² Ungo, à Ɔɔɔɔɔ GALAGI laaseigi ma lɛbiyai maa-
muse,
wo nɔkɔ tɔun bu, maagiliai ga seɔe ɲadegai!

³ Ɔɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔa ɔulazu zieiti maazu,
lɛbiya ƆALAGI ɔa tona bunɛ tugi ɔulazu.
Ɔɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔa buɔɔzu zie wolaiti gooi
maazu!

⁴ Ɔɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔa ɔulazu ga keɔaaba!
Ɔɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔa ɔulazu ga masa gooi!

⁵ Ɔɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔa sɛdele guluiti galeɔalezu,
Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔa Liban sɛdele guluiti koloɔolosu,

⁶ toɔa Liban ɔizeiti kpizezu eɔe nike bokpagiti,
ta Siliyɔn ɔizei eɔe tegu bokpagi.

⁷ Ɔɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔa mainmain ɔulazu.

⁸ Ɔɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔa ɔa tevebai zuniikpi.
Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔa ɔa Kadese tevebai zuniikpi.

⁹ Ɔɔɔɔɔ GALAGI wooi ɔa ɔa ɔe ga zaɓui dopaiti ti
yivoi vu.

Toɔa ɔa ɔɔɔɔ zuwolo.

Ná-masa pɛɛi wu ti pɛ ta ɔa woɔɔula, ti ɔe ma:
«Lebiyai ɔa be!»

¹⁰ Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔeni masadai ɔeezu, zieve golai
vaa ziegi zu.

Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔa masadai ɔeezu eyesu ɔɔ.

¹¹ Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔa zobogi ve ná-nuɔuseiti be.

Ɔɔɔɔɔ GALAGI ɔa tuya loo ná-nuɔuseiti be, é ziileigi
ve ti ve.

30

E zɛnvui vea zɛa volu

¹ GALA sei veɛi laalao guyei. Davide ná-guyei.

² Ee, Ɔɔɔɔɔ GALAGI, ná è maamusezu,
mazɔɔ è kùlaa zege ɔokulagi zu.

E la vaani bu, sili nuiti ti va ɔa neɔɔula sù.

³ Ɔɔɔɔɔ GALAGI, ná-GALAGI, gè è lolige ga è ɔɔ bà,
ɔa ma, è bàlove.

⁴ Ɔɔɔɔɔ GALAGI, è mèenni, è kùla saai ya,
è zɛnvui vu sù, siegi zu gè ɔeni liizu la kabayegei vɔ
pelei.

⁵ A guyei loo Ɔɔɔɔɔ GALAGI ve, wɔiti wo be ga
woɔɔɔɔla nuiti.

A maamuse, wo ná-ɔadedai ɔula keɛma.

⁶ Mazɔɔ ná-ziiɔaawanai la ɔa ga lebiga,
keɛ ná-nuɔɔɔɔɔɔ ɔa ná nu zii ma voloi pɛ su.

Ni kpɔkɔi ɔɔɔi ɔa é ná,
geelaa ɔa laosu ga koozunɛi.

⁷ Gè gēni bəḡḡ ɣaazu ga nà ziilei su, gè ḡa ɣe ma:
«Gè la niikpiga eyesu pε.»

⁸ Ee, Gooḡḡ GALAGI, ḡa-nuḡḡḡlai və, è sèbeləoni sèi
ɣizei ma.

Kelε è voluavega bà, gaamanə kitevei zeelia mà.

⁹ Ee, Gooḡḡ GALAGI, gè woogulaa è ma,
ee, Màligii, gè è maanεεnε, gè ɣe ma:

¹⁰ «Ni nà zaana, ni nà yeina kabayeḡei zu,
ḡa-ɣulanumai ɣa naazu ga leeni?

Zəi é niina ga fufiligi nə, naa ɣa zoo ɣale è maa-
musezu?

Togə zoo ɣale ḡa-woogεḡiladai ɣulazu kelema?

¹¹ Ee, Gooḡḡ GALAGI, woilo, gəazumaawəingə,
va è bə bà, Gooḡḡ GALAGI.»

¹² E nà-gəḡ woointi faliboga ga kua wogai koozunεei
zu,

è saa wəḡ wo seḡeiti kula kəba, è ti maavalibo ga
feti ɣula zεḡeiti,

¹³ naa ɣa a kε gè è maamuse ga zii mavε pε, gè mina
ḡəḡ.

Ee, Gooḡḡ GALAGI, nà-GALAGI, nà è maamuse
eyesu ɣə.

31

Dàavε Gooḡḡ GALAGI la

¹ Guye loo ḡundigii nənəi ve. Davide ná-guyei.

² Ee, Gooḡḡ GALAGI, ḡa ɣa gè ləḡfuzu è voluve,
màkε eyesu pε, gè mina lə unfegi zu!

Unməḡ ḡa-lelebodai zu!

³ Woilo ḡəoi ma, zuvile è ùnməḡ!

Gɛ bè ga dɔɔɣuzu vasai, ta sigigi, nii a kɛ gɛ ɣizo!

⁴ Mazɔɔɔ da ɣa è ga nà-fasai, ta nà-sigigi,
è-laaseigi lebi vai ma, da lo tũɣɔ, è ɔɔ bà.

⁵ Da kũla tumɔi zu, nii ti seidai tũɣɔ,
mazɔɔɔ da ɣa è ga sigigi é makɛsu.

⁶ Nà zɛnvui ɣalivaazu è ma,
ɔɛi è ùnmɔɔni, Gɔɔɣɔ GALAGI, gaama GALAGI.

⁷ Gè naati wɔinzeɣea, niiti ti ɣilizu zɛɛ zaleiti ba.
Nà ɣalivaazu Gɔɔɣɔ GALAGI ma.

⁸ Nà ɣɛ wuulee ga koozunɛɛi, da-woogɛɣiladai
maavele ma,

tɔɔzei è nà-maanɔɣɔi vɛɛga,
è ɣida nà-kidaavili fai wu.

⁹ E la dɔɔzu sɪli nuiti zeezu,
è pɪɛga ɔɔɣɔyeemai zu.

¹⁰ Maaɔwɔingɔ Gɔɔɣɔ GALAGI!

Mazɔɔɔ nà kidaaviligi zu, ziizoolɛi ɣàazuɔɔ
maavooloa,
ta zɪi ta kpɔɔɛi kpein.

¹¹ Nà-eteai ɔɛga taɔai zu,
nà-konagiti ɔalaa ti ɣɛa kpalagi zu,
sùvikɛi ɣula sù, tɔɔzei nà-faagaa za golai va,
mà ɣaeiti sumiivɛ.

¹² Wɔinzeɣe nuiti kpein ta ɲɛɣɣulazu sù,
sɪɲɔɣɔiti ti da ta ɔɔ bà,
kwèɛ nuiti ti da lua bà.
Niiti ti kàazu eteavɛ, naati ti da ɔize, ti da maagooza
bà.

¹³ Nà-fai yeema nuiti bɛ ti-yiimavɛ, eɣɛ nà za.
Gè ɣɛa eɣɛ anii nii toai ya.

14 Nà naama woo jɔiti menisu, niiti ti wosu
dàalɔɔma:

«Maagoolive ga maalua vai.»

Ti zolooge ma dàalɔɔma,
ti yaavai gili ga ti zènvui gula zèa.

15 Kele nɔun nà, nà galivaazu è ma, ee, Gɔɔɔ
GALAGI!

Gè ge ma: «Da ga nà-GALAGI!»

16 Nà-eteai ga è yeezu,
kùla sili nuiti zea, niiti ti wɔinzegezu!

17 Yeezei bù ga pagɔ, nà ga da-wotige nui!
Kizo da-woogegiladai maavele ma!

18 Ee, Gɔɔɔ GALAGI, gè mina lo unfegi zu,
siegi zu gè woogulazu la è ma.

Faa jɔu ge nuiti ti ye unfegi zu,
ti ye maagekpɔgi zu, ti yei gɔvealaazu!

19 Ti ge ga ɔɔɔiti,
naama lakɔlogiti ti ɔɔɔzu ga gaazumaanɛɛi telebo
nui laalɔɔma,
ta wasogi, ta wɔinzegeimai.

20 Da-nuɔɔɔlai wɔɔɔɔɔ gola,
nii è makegai naati be, niiti ti luazu è va,
ta naati ti ɔɔɔuai è volu,
nii è vaazu keɛzu ti ve, nuɔɔɔi kpein gaazu.

21 Da ti ɔɔɔfuzu è-gaazu ma,
ti maagooza nuɔɔɔɔiti ta-gisie jɔiti ba,
dɔɔɔfuzuve miná ga è ti gizosu ná,
nuiti ti-nɛgiti ma, niiti ti laalɛɛzu ti wu.

22 Mamagi ga Gɔɔɔ GALAGI ve!
Mazɔɔ é ná-woogegiladai gɔlavɛ keɛma bè,
nèi gè geɛni ege taa wolai seidai keɛ su.

²³ Kigi zupuni, eyesu gè gɛ ma:
 «É la mɔ yiizoolɛzu ga ze!»
 Kɛɛ è nà-maanɛɛɛ wootti mɛnini,
 siɛgi zu gè woogʊlani la è ma.

²⁴ Wɔiti wo ga Gooɔɔ GALAGI ná-woogʊɛɛɛla nuiti, à
 nɛɛɛ wo pɛ!
 Gooɔɔ GALAGI ɔa ɔa kidaaleve nuiti make.
 Kɛɛ toɔa waso nuiti sala ga ɲɔuda.

²⁵ A zɛɛzɛɛɛ, wo zulo,
 wɔiti wo ɔitogai Gooɔɔ GALAGI va!

32

Maavaayɛgi ma ɔoozunɛi

¹ Davide ná-kidafaawui.

Undaanɛ nu ɔa ga naama nui, nii ná-tɔ kologologiti
 maavaayɛgai,
 ná-kotoiti suvaayɛgai!

² Undaanɛ nu ɔa ga naama nui, nii Gooɔɔ GALAGI
 la ná-faaɔaaza golai levezu unma,
 nii yaava vaa la ziimaɛ!

³ Siɛgi zu gè maagɛni la kpɔ nà-kotoi ma, mà ɔaeiti
 ti ɔɛni ɔalazu.

Gè ɔɛni kpeeɛ loozu foloi laawu ɲɛɛɛɛɛɛɛ.

⁴ Mazɔɔ è-yeeɛ ɔa wuizu mà, folo vɛɛ kpidi va,
 sùvikɛi vɔɔni ɛɛɛ ɔɔɔi.

Lo!

⁵ Gè nà-kotoi lɛɛni ga ɔɛ,
 gè la nà-faaɔaaza golai maalɔɔɔɔɔɔ.
 Gè ɔɛni ma: «Nà laazu zɔ ga Gooɔɔ GALAGI vɛ, ga
 nà-tɔ kologologiti.»

Doun da, è nà-kotoi ma gasai zegeni ùnma.

Lo!

⁶ Woogefila nuɓusei kpein ge è vali gana, yeedefala
vagai zu.

Ni zieve golaiti ta fulana, ti la zeelia ma pe.

⁷ Da ga dɔɔfuzuve,

da makeɓu kidaavili foloi.

Nà woofula ga koozuneɛi, tɔɔzei è màafoolia ga da-
baamaazui.

Lo!

⁸ E geni ma: «Nà è galasu, gè pelei le ga de, nii da zie
la.

Nà è lenɛ, gàazu ga ye è va.

⁹ A mina ge ga sooi gevele, baa soovale fuului nii gi
ge la ma,

nii nu a da ti gili ga galui, baa kalafei, ti maafilizu
la,

nii a ke ti maabuɗa è va.»

¹⁰ Taɓa mɔinmɔin ka da zeeli faa ɲu ge nui ma,

kele nuiti ti giɗi logai Gooɗo GALAGI va,

naati maafoolive ga ná-woogefiladai.

¹¹ Telebo nuiti, à goozune Gooɗo GALAGI ɔɔ!

A woofula ga koozuneɛi, wɔiti wo yiimave zolegai.

33

Aniiti kpete GALAGI, kizo GALAGI

¹ Telebo nuiti, à goozune Gooɗo GALAGI ná-faa zu!
Mazɔɔ solooge sole nuiti ma ga ti maamusei wo.

² A Gooɗo GALAGI maamuse ga kɔnigi,

à guyeɪ loo deɓi vai ma, ga kɔnigi nii galu puugai
ga!

³ A guye niinei loo dɛbi vai ma!
A wa-ɢeingɛin ganiiti ɢɛin ga pagɔ dɛbi vai ma.

⁴ Mazɔɔɔ Ɔɔɔɔ GALAGI laawooi zɔlegɛ,
ná-kɛɛwotiiti kpein ta ná-woogɛɣiladai lɛɛzu.

⁵ Telebodai nɛɛvɛ GALA bɛ ta sɔledai.
Ɔɔɔɔ GALAGI ná-woogɛɣiladai eteai laaveɛ.

⁶ Ɔɔɔɔ GALAGI laawooi ɢa é geegɔɔɔɔɔ ɔɛɛni la,
ta su aniiti kpein ga daa viilei.

⁷ Toɢa da kpolodei ɢaale ba, é sigito,
é kpolodei zo, é pu anɪnaka wolaiti su.

⁸ Eteai kpein ge lua Ɔɔɔɔ GALAGI va!
Etea nuiti kpein ti ɔali tɔun tuɢɔ!

⁹ Nii nɔpɛ a bona, naama vai ɢa a da ɢɛ,
a devei wona, naa ɢa a ɢɛ.

¹⁰ Ɔɔɔɔ GALAGI ɢa da zii ɣiligiti ta-lɛnɛ gooiti pu
ya,
toɢa da ziiti pɛ ti ɣoozu ɣisiɛiti sugɔlogɔlo.

¹¹ Ɔɔɔɔ GALAGI ná-tɛnɛ gooiti ta da yɛ ná yeenɔpɛ,
ta koozu ɣaaɣisiɛiti ta yɛ ná ɣɔ.

¹² Undaanɛɛ ɢa zii naati bɛ, niiti Ɔɔɔɔ GALAGI ga
ta-ƆALAGI,
ta nuɓuseiti é yiimazeɣeai ga tiye, ga ti ɢɛ ga
nɔnɔiti!

¹³ Ɔɔɔɔ GALAGI yɛni geegɔɔɔɔɔ ungave,
é wɛɛ, é nuɓuseiti kpein ka.

¹⁴ E yɛni zeini zeizuvɛ,
é eteai zu nuiti kpein pɛɛ.

¹⁵ Tɔungi é ti kpein zii ɔɛɛai,
é ti-ɢɛɛ vaiti kpein kwɛɛ.

16 Masa ge la ná, nii a gizo ná-kooḡo zoolai moin vai
 ህፊ,
 kooḡuluፊa nape ge la ná, nii a gizo ná-zebe wolai ህፊ.

17 Ni pile sabb fai ve, sooi ga ga kito gani na,
 suvikei kpein ge bosu, naa la nu unmooga.

18 Wele, Gooḡo GALAGI gaazuḡezzi ga naati ba, niiti
 ti luazu toun ba,
 ta niiti ti gitogai ná-woogegiladai va.

19 Naa ga a ke, e ti gula saai ya,
 e ti-yenvui make pulu loo ziegi zu.

20 Ungo, gi gitoge Gooḡo GALAGI va,
 toḡa ga ga-baba nui ta ga-gooḡo zepengi.

21 Mazabb gi-yii ga goozuneezu ga toun maavele,
 mazabb gi laave daasei padegai la.

22 Ee, Gooḡo GALAGI, da-woogegiladai ge gi ve,
 egvelei gi e maaፊunsu da kitogi zu.

34

*Maliḡii unmooni,
 e kula maalua vaiti su*

¹ Davide ná-guyei, siegi zu e booḡo geeni la ga titi nui
 Abimeleke gaazu, naa kpe, e vela, e li.

² *Ungo, yeenape na ye Gooḡo GALAGI mamasu ḡo,
 ná-maamusei ga ge daave eyesu ḡo.

³ Na-booḡo maamusei ma ungi ga e ga Gooḡo GALAGI.
 Booḡomaayei nuiti ti woilo, ti goozune.

⁴ A va wo bo ba, ade Gooḡo GALAGI maamuse
 ህፊma!

* **34:2 34:2** Guyei tanigaa zu, guyei laaḡulazuፊti toozeiፊe ga Ebulu
 zeve gae puufeleḡo maazu felegai gila, e zoloo ti-jiekpe velei ma. Ti
 laasei peፊe ga seve gae wuyeiiti.

Ade daaseigi lebi ɔɔma!

⁵ Gè Gɔɔɔ GALAGI ɔaiziɛni, é gòɔɔaavote,
toɔa da kùla fai kpein su, nii é màaluazu.

⁶ Siɛgi zu nu wɛɛzu la toun ba, da da volo ga
koozunɛi,
unfe ge la laa nu ɔaazu.

⁷ Maanɔɔ nui kpeei looni, Gɔɔɔ GALAGI
goomɛnini,
é kizo ná-kidaavili fai pɛ ma.

⁸ Gɔɔɔ GALAGI ná-geezuɔeelai ɔa naati maagoolii
zu,
niiti ti zieu ga GALA ziimai, é ti ɔizo.

⁹ A kɔɔ, wo pɛɛ, velegi Gɔɔɔ GALAGI vagai la!
Undaane nu ɔa ga zunui naa, nii é laɔɔfuzu pɔ bɛ!

¹⁰ A lua Gɔɔɔ GALAGI va, wɔi wo ga ná-nu
ɔadegaíti!

Mazolɔ ani nɔpɛ ge la valaga naati zea, niiti ti
luazu ba.

¹¹ Zala yivoiti ta da vala ani ma, ti yɛ pului zu,
kɛɛ niiti ti Gɔɔɔ GALAGI ɔaizieu, naati ti la
valaga ani vagɔ nɔpɛ ma.

¹² A va, doun zunuiti, wo woilo gòoi ma!
Nà wo ɔalasɔ ga Gɔɔɔ GALAGI ɔaazuluabai.

¹³ Zunui bɛ ɔa é wɔinni ga zenvui,
é wɔinni ga sii zuɔooza, é undaaneɛi zolɔ?

¹⁴ E-nɛgi makɛ, é mina faa ɔou ɔɛ,
è-lakolɔgiti ti mina yaava bɔɛ wo.

¹⁵ Uoluave faa ɔoi va, è faa vagɔi ɔɛ,
ziileigi ɔaizie, è vile polu.

16 Ḑooḑo GALAGI ḑaazuwe ḑa telebo nuiti ba,
goiloge gola ti bain gooiti ma.

17 Ḑooḑo GALAGI ḑa da ḑaazuwe lati naati
daalḑoma, niiti ti faa ḡoi ḑeezu,
nii a ke é ti ḑaalewe, nu mina ḑisise ti zu eteai zu.

18 Siengi zu telebo nuiti ti kpeei loozu la, Ḑooḑo
GALAGI ḑa da woilo,
toḑa da ti ḑula ta-ḑidaaviligiti kpein su.

19 Ḑooḑo GALAGI ḑa ziiḑologolo nuiti koba,
toḑa naati kizo, niiti ti ziiḑolai zu.

20 Maanḑoḑo moinmoin ka da zeeli telebo nui ma,
kele Ḑooḑo GALAGI ḑa da unmo, é kula ti pe su.

21 Toḑa ma ḑaeiti pe make,
tanope ge la ḑalea.

22 Maanḑoḑi ḑa faa ḡou ḑe nui vaa,
telebo nui zili nuiti ta ti-zalai zoloo,

23 kele Ḑooḑo GALAGI ḑa da ná-botigē nuiti kpein
zenvui ḑizo,
ta niiti ti toun keai ga ti-lḑḑufuzuwe, naati ti la
veelala.

35

Ḑooḑo GALAGI ḑa da maawoin nuiti make

¹ Davide ná-guyei.

Ḑooḑo GALAGI, naati sakpe, niiti ti sàkpesu,
kḑoi laale naati bu, niiti ti kḑoi laalezu bù!

² Kḑoḑo zepē koi ta ma wolaiti seḑe,
è wuzeḑe, è ḑo bà!

³ Kpeen goiti ta kḑoḑo yooveiti seḑe,
è te ga naati daalḑoma niiti ti wḑinzeḑezu!

E gɛ zɛnvui ma:

«Nà gɛ gè ga è gɛzo nui!»

⁴ Naati ti unfe, ɓaagɗula ti ma,
niiti ti wɔindai ga ti zɛnvui gɗula zèa!

Ti gɗula volu, ti unfe,
teiti ti gɛsiɛzu nà-maanɔɗɔ vai zu!

⁵ Ti gɛ ga daazaɗagi gɛvele, nii fiilei liizu la,
Gɔɔɗɔ GALAGI ná-geezuɗeelai ti ɓe!

⁶ Ta-velei ti ziɛzu la suɓidi, suɓa,
Gɔɔɗɔ GALAGI ná-geezuɗeelai vile ti volu ga ti ɓea!

⁷ Mazɔɔɔ ti zegɛi wɔɔɔɔ, ti tumɔi zeɪ su,
ma un ge la ba, ti naa wɔɔɔɔ nɔun ɓe.

⁸ Ziizoolɛi zeeli ti ma, ti yeemazu,
ta-lumɔi ti dɔɔɗuɔi tɔɗɔ, naa ti zo,
ti loo naama undaaviligi zu!

⁹ Koozunɛi gɛ gɛ zɛimavɛ Gɔɔɗɔ GALAGI ɔɔ,
toɗa ɗoozunɛ ná-kizo fai zu.

¹⁰ Mà gaeiti kpein ta gɛ ma:

«Ee, Gɔɔɗɔ GALAGI, ɓe gɛ é ga è gɛvele?

Da maanɔɗɔ nui unmɔɔsu, è kula naa yeezu, nii
seɓei wɔɔɔɔɔi tɔun nɔnɔi va.

Maanɔɗɔ nui ta bala nui ɓalaa, ɗa ti gɗulazu tooma
nui ya.»

¹¹ Zɛɛ zeeleiti ta wuzegɛzu,
ti va, ti ɗa gàazaɗa faiti ma, niiti gè la ti zuɗwɛɛ.

¹² Nà-faa vagɔi gè kɛɛni,
ti ɗa naa zala mà ga faa ɲɔi.
Ti zè gilelai zu.

¹³ Nɔun nà, siɛgi zu ti gɛni zeeɓɛzu la,
gè ɓena saa wɔɔ wo seɓei loo gɔɓa,
gè gaaɛi, gè ɓɔɗɔmaayei, gè zugɪ zo.

Gè la ɣeni beni GALA falii va ti ve ɣɔ,
 14 eɣe nà ɣe keezu bɔɔla ve, ɓaa kèɛloun.

Gè maave, gè ɗa zie gaazuɣiliai,
 gàalei, eɣe nu dee a za.

15 Naa volu, siegi zu gè niikpisu da,
 ta ɣaaleezu ba, ti ɗa ɲeɣɣula sù,
 gè la dòɣa nuiti kwee, ti ɣaaleezu ba dàalɔɣɔma,
 ti ɗa dàazuɣɔli, ti la looɣosu.

16 Eɣe nuiti ti ɲeɣɣulazu neevuzu ba nuiti su,
 ta ɲigai ziezu ga dàalɔɣɔma.

17 Mɔligii, ɗa yesu niima vaiti petesu nɔ ɓaa?
 Zènvui ɣula ta-wɔinzeɣfemai laawu,
 zènvui wola vizɔge, é mina ye zalaiti zea.

18 Nà è maamuse maaɓɔ golai zu,
 nà è mama nuɓuse mɔinmɔingiti saama.

19 Niiti ti ga sili nuiti, ti ɓaagɔsu mà, naati ti mina
 ɲeɣɣula sù.

Niiti ti wɔinzeɣezu un ge la ba, naati ti mina
 pòomu ga ɣaazuɣɛzei.

20 Mazɔɔɔ ti la ziilei kpɔe wosu,
 yaavai ɣa ti kpɛɛzu nu vagoiti daalɔɣɔma,
 ti zeini zooi zu.

21 Ta laalaosu dàalɔɣɔma,
 ti ɗa ɣe ma: «Ee, gi-ɣaazuɣɛzei ɣa wozaɣaazu!»

22 Gooɣɔ GALAGI, ɗa wozaɣaazu, mina maagɛ kpɔ!
 Mɔligii, mina maagooza bà!

23 Wuzɛge, ɣaazuzege ma, è màalobo!
 Nà-GALAGI, Mɔligii, lo bè!

24 Tukpɔi lo bè, eɣevelei ɗa-zɔledai la, Gooɣɔ
 GALAGI, nà-GALAGI!

Ti mina ɣoozune, ti va ɲeɣɣula sù!

25 Ti mina ɣe ma ti-yiimave:

«Ee, nii ɔa ade ɔa pɔ!»

Ti mina ɔe ma: «Ade kpɔlea!»

²⁶ Ti pɛ ti unfe ɔɔma, ti vɛɛvɛɛ ɔɔɔ ma,
tɛiti ti ɔoozunɛɛzu nà-maanɔɔ vai zu!

Unfegi loo ti ɔɔba ta faazupui,
niiti dɔin ti ɔɔɔ wɔɔɔzu dɔalɔɔma!

²⁷ Naati ti maamusei wo, ti ɔoozunɛ,
niiti ti yiileidai nà-telebo fai zu,
ti da ɔe ma yeenɔpɛ: «Lebiyai ɔa ɔɔɔɔ GALAGI vɛ,
nii é ná-botiɔe nui ná-ziileigi ɔɔ!»

²⁸ Nègi ɔa da-lelebo fai wo,
ta da-maamusei, folo-o-folo.

36

Maligii ná-nuɔɔɔɔlai

¹ Guye loo ɔundigii nɔnɔi vɛ. ɔɔɔɔ GALAGI ná-
botiɔe nui Davide ná-guyei.

² Nà da ɔisie zɔimavɛ naa zu,
nii faa ɔɔu ɔe nui bosu ná-tɔ kologologi zu,
GALA gaazuluabai la gaazu ga faa nɔpɛ.

³ Mazɔɔɔ daavɛ ɔɔɔ la gola ná-sɔle fai zu,
é la zooga é va ná-faagaa za golai ɔwɛɛ, é va
wɔinzeɔe.

⁴ Kpɔɛi niiti ti ɔulazu daavɛ, ta ga zɛɛi ta yaavai nɔ.
Toɔa ɔɛɛzu faa yɔɔɔzuɔaa vai va ta faa vagoi.

⁵ Toɔa da ɔisie yaavai zu, a ɔena laani ná-betei zu,
toɔa zizɛ zu pelei zu nii é la vani,
é la faa ɔɔi vilisu ya.

⁶ ɔɔɔɔ GALAGI, da-nuɔɔɔɔlai wɔɔɔvɛ geegɔɔɔgi va,
da-woogɛɔiladai zeeli tonabiingiti ma.

- 7 Da-lelebodai gaaḡoozave, eḡevelei gize
gaaḡoozagiti ti la,
da-leveiti kpoma ḡoozave, eḡevelei kpolodeiti bu-
uzeidai la,
ee, Ḡooḡo GALAGI, da ḡaazu nuiti maazu ta suaiti.
8 Ee, GALA, da-woogegiladai wola vage!
Nuḡuseiti ta loḡfuzu è-ḡovegiti ma niinigi wu.
9 Da da-velei wu vaaḡoḡoi ḡeezu ti ve, ta soloo é voova
ti ma,
ti ḡoole ga da-nuḡoḡolai ma de wola vagoi.
10 Mazoloo zenvu deungi ḡa è ḡobave no,
da-wozakalagi vo, ḡa wozakalagi ḡaazu.
11 Da-woogegiladai make è ḡwee nuiti be,
ta da-lelebodai ḡalaa naati be niiti ti-yii zolegai!
12 Waso nuiti ti mina ḡoḡolo ma,
faa ḡou ḡe nuiti ti mina kpè ga ti-yeei!
13 Wele, niizu niiti ti telebotala vai ḡeezu, ti loa,
ti loka, ti la zooga ti va wuzegè.

37

Kalagi é zolobu faiti su, ti levegai

- 1 Davide ná-guyei.

Mina yiiḡaawana naati ma, niiti ti faa ḡoi ḡeezu,
mina ḡaazuḡula naati ba, niiti ti kakama vaiti
keezu.

- 2 Mazoloo ta vooolozu, eḡe tufai,
ti vo, eḡe tufa lenugi.

- 3 Ḡaliva Ḡooḡo GALAGI ma, è da faa vagoi ḡe,
da zei zoi zu, ziileigi zu.

- 4 Da-undaaneei ḡaizie Ḡooḡo GALAGI ya,

toḡa è yiima vai ḡe è ve.

⁵ E-maavaiti kpein ze Ḡooḡo GALAGI yeezu,
ḡaliva toun ma, toḡa ti ḡaaḡula ba.

⁶ Toḡa da-zoledai ḡula keɛma eḡe wozakalagi,
ta da-ḡaamai eḡe folo gaalḡai.

⁷ Maḡe kpɔ Ḡooḡo GALAGI ḡaazu, toun maaḡoun,
mina yiḡaawana naati ma, niiti ti ḡoḡo zolḡosu,
ḡaa nui naati daalḡoma, niiti ti ḡisu vaa nḡiti
subetezu.

⁸ Be ziiḡaawanai va, è ziiḡulagi ye ná,
mina yiḡaawana, toḡa ḡe ga faa nḡu ḡee vaa.

⁹ Mazolḡo niiti ti faa nḡi ḡeezu, naati ta levezu ga,
keɛ niiti ti ḡitogai Ḡooḡo GALAGI va, naati ta zooi
zolḡo ga tḡnɔ.

¹⁰ Ná tago nḡ ve na, faa nḡu ḡe nui la mḡ ḡaa!
Ue é ḡea ná, da naa vete, nu nḡpe ge la ná!

¹¹ Bḡḡomaayei nuiti ta zooi zolḡo ga tḡnɔ,
ti ḡoozune ziilei golai zu.

¹² Faa nḡu ḡe nui ḡa da kisie nḡiti kpete telebo nui
laalḡoma,
é da niigai zie ga naa laalḡoma.

¹³ Anee naa ve, Maligii ḡa neḡḡulazu su,
tḡzei é kwee ga naa ná-foloi ḡa na zeeli.

¹⁴ Faa nḡu ḡe nuiti ta da boḡa zḡkpḡi ḡula su,
ti ta-mein ḡaale,
nii a ke ti maanḡḡo nui ta bala nui loo bu,
ti va naati kḡdaaleve niiti ta-velei zḡlegai.

15 Tiya ɓɔɗɗi ta-woɗa zɔkpɔi ɗa ti yiiɓota,
ta-mɛɛinti ta ɗaleɗale.

16 Nii goi é telebo nui ya naa vizɔge,
é leve faa ɗɔu ɗe nuiti tɔnɔ mɔinmɔin golai va.

17 Tɔɔzei faa ɗɔu ɗe nuiti ta-zobogi zu ɗa ɗologolo,
keɛ ɓɔɗɗo GALAGI ɗa ɓaa sɔle nuiti maazu.

18 ɓɔɗɗo GALAGI sɔbalala nuiti ta-eteai ɗɔweɛ,
ta-voganii ɗa ye ná ɗɔ.

19 Ti la unfega maanɔɗɔ ziegi zu,
pului ma ziegi zu, ta laami, mɔtai ye.

20 Faa ɗɔu ɗe nuiti undaa ɗa vili,
ɓɔɗɗo GALAGI zili nuiti
ta ɗe eɗe tufa lenugi,
ti ɗeeɛ, ti ɗeeɛ duului zu.

21 Nu ɗɔi ɗa ɗa kuyei zeɗe, keɛ é la kulaa volu.
Telebo nui ɗa ɗa maawɔingai wo, é fe zea.

22 Mazɔɔɔ niiti ɓɔɗɗo GALAGI tuya loozu ti ve,
naati ta zooi zɔɔɔ ga tɔnɔ,
niiti é ti voovoozu, naati ta leve ga.

23 Siegi zu nui zie velei neɛzu la ɓɔɗɗo GALAGI ve,
toɗa naa ɗɔɗɔ losu ɓete ná-eteai zu.

24 Ni a loona, é la vezeɗɗeɗeɗe,
mazɔɔɔ ɓɔɗɗo GALAGI ɗa sosu zeei va.

25 Gè ɗeni ga doungoi, gè wɔɔzaɗaga,
gè la ɗe nu ɗaani nii sɔlegai, keɛɓai va wo da,
ɓaa mavofodai va ɗa daamianigi vali.

26 Toɗa ɗa maawɔingai ɗe, é kuye veɛ nu ma,

mavofodai gfa tuyai zɔlɔɔ.

27 Uoluave faa ɲɔi va, è faa vagɔi gɛ,
zei zooi zu, ye ná gɔ.

28 Mazɔlɔɔ sɔlegi nɛɛvɛ Gɔogɔ GALAGI vɛ,
é la gɛlɛa ná-woogɛgɪla nuiti ba.

Toɟa wɛɛzu ti ma siɛnɔpɛ su,
kɛɛ faa ɲɔu gɛ nuiti mavofodai gfa leve ga.

29 Telebo nuiti ta zooi zɔlɔɔ ga tɔnɔ,
ti ye zeini ná gɔ.

30 Telebo nuiti ta da gɪma ɔɔɛiti bo,
ti-nɛgi gfa da sɔledai gɛ.

31 Ta-GALAGI ná-tɔgi gfa ti-yiimavɛ,
ti-gɔgɔi la ɔunɛga.

32 Faa ɲɔu gɛ nui gfa da telebo nui maayaava,
é gaizie ga é paa.

33 Kɛɛ Gɔogɔ GALAGI la yeeɔɛga ba, é va zɛ zeezu,
é la zɛga naa, ti va peelala, siɛgi zu ti tukpɔzu la.

34 Gito Gɔogɔ GALAGI va,
è zie ga ná-pelei,
toɟa è wuzegɛ, è zooi zɔlɔɔ ga dɔnɔ,
da faa ɲɔu gɛ nuiti ka, ti leve ga.

35 Gè nu ɲɔi gfaa, é ná-zobodai kpein su,
é da wɔɔɔ, ɛgɛ gulu wolai nii kpɔvɔai.

36 E leveni, wɛɛ, é la mɔ ná.
Gè gaizienɪ, kɛɛ é la gfaani.

37 Gida GALA gaazuluaba nui ná-fai wu, nui naa
vete nii salegai,
ziilei nui ga ɔɔɔɔ zɔɔɔ ná-eteai zu.

38 Kele kpaka nuiti kpein ta ɔɔɔɔɔɔ,
faa ɲɔu ge nuiti ta-eteai ga ɔɔɔɔɔɔ.

39 Telebo nuiti ta-ɔɔɔɔɔi ga vaazu, é zεge ɔɔɔɔɔ
GALAGI ɔɔ be.

Tɔ ga é ga ti-ɔɔɔɔɔɔɔ, kidaavili foloi.

40 ɔɔɔɔ GALAGI ga ɔɔ ti va, é ti unɔɔ.

Tɔga ti unɔɔ, é ti ɔɔla faa ɲɔu ge nuiti zea, é ti ɔɔɔ,
tɔɔzei naati ta ɔɔɔɔɔɔ pɔ be.

38

Seebe nui ná-GALA falii,

tɔɔzei ná-kotoi va

¹ Davide ná-guyei, é ge ga ɔɔɔɔɔ.

² Ee, ɔɔɔɔ GALAGI, mina fàla, da-yiiɔaawanai zu,
mina dɔɔa, da-yiiɔulagi zu.

³ Mazɔɔɔ da-mεɔinti ti nɔun soga,
è-yeei wuiɔe mà.

⁴ Fai tanɔɔe ge la mɔ gevele ma kpɔɔɔi zu, da-
yiiɔaawanai maavele ma.

Keɔɔya la mà ɔaeti zea, ná-kotoi maavele ma.

⁵ Mazɔɔɔ ná-faagaaaza golaiti kpudεɔe ná-kisiei
maazu,

ege kasɔ wuigi, ti wuiɔe mà gola.

⁶ Ná-palaiti ti ɲɔɔda, ti-ɔɔɔi da ɔɔla
ná-ɔimalalai maavele ma.

⁷ Kpiligε, ge ɔɔɔ fɔ da ge leve,
folo-o-folo, ná zieuɔ ziiɔɔɔi zu.

⁸ Mazɔɔɔ abui ga é sàamaveti galazu,

fai tanɔpɛ ge la mɔ ɖɛvele ma kpùsei zu.

⁹ Zɛbɛ la mɔ bà, sùɖaleɖfalea,
nà kpalagi wosu, tɔɔzei nà-ziiɖɔlɔi va.

¹⁰ Màliɖii, wòinma vaiti kpein ta è ɖakalave,
kpàla gooiti ti la lɔɔɖuni è va.

¹¹ Zii ɖa doɖazu gola, sèbɛi ɖa ɖula zèa,
gàazuve la mɔ wozaɖaazu.

¹² Nà-kpɔlɔi maavele ma, bɔɔlaiti ta sɛɛpolunɔɖɔiti
ti maagooza bà,
sèinɔɖɔiti balaa ti maagooza bà.

¹³ Niiti ti pɔ ti pàa, naati ta baliiti tɛɛzu tùɖɔ,
niiti ti ɖɛɛzu maanɔɖɔi zeeli mà, naati ta kpɔɛiti
bosu, nii a kɛ gè ɖologolo,
ti ɖa unsuyelii lo folo-o-folo yaavai zu.

¹⁴ Nòun nà, gè ɖɛa eɖɛ goizuɖɔlɔ nui, gè la ta menisu.
Nòun daaɖulugɛ eɖɛ ɔɔɔoi.

¹⁵ Kɛɛve eɖɛ zunui nii é la faa menisu,
é la ta zuloozu.

¹⁶ Da ɖa gè è maaɔɔunsu, Gɔɔɖɔ GALAGI,
ɖa ɖa ɖa gooɖaavotegi wo, Màliɖii, nà-GALAGI!

¹⁷ Mazɔlɔ nà bosu è ma ga: «Ti mina jɛɛɖula nòun
su,
ti va wuzegɛ dàalɔɖɔma siegi zu kòɖɔi balizu la!»

¹⁸ Mazɔlɔ sàsu ɖa na va balizu,
taɔai ɖa kòlɔ su yeenɔpɛ.

¹⁹ Ungo, gè nà-faaɖaaza golai ɖwɛɛ,
zii ɖa zoolɛzu ga nà-kotoi vaa.

²⁰ Tama sɛlli nuiti ta vulua, zɛbɛi ɖa ti va.
Niiti ti wòinzegezu fuun, naati mɔinve.

²¹ Niiti ti nà-faanɛɛi zuloozu ga faa jɔi,
ti ɖa wuzegɛ dàalɔɖɔma, tɔɔzei faa vagɔi ɖa gè
gaiziezu.

²² Ee, Góogó GALAGI, mina gɛlɛ bà.
 Nà-GALAGI, mina maagfooza bà.
²³ Ua fala, è ɔ̀ò bà,
 Màligii, nà-kizogi!

39

Saai fakala

¹ Guye loo gundigii Yedutun nənɔi ve. Davide ná-guyei.

² Gè gɛni gɛɛzu ma: «Nà daazu ma kpɛ ga sɛ veleitɪ,
 gè ɔ̀a koto gɛ kpɔ̀ɛ wooiti su.

Nà yeevɛɛzu la,
 ni nɔ de faa ɲɔu gɛ nui gɔ̀a tùgɔ̀.»

³ Gè ɔ̀ogɔ̀ lɔ̀oni maagɛkpɔ̀ golai zu,
 gè la woo gɪla kpalaa boni.

Nà-taɓai wola zuwɔ̀lɔ̀ni.

⁴ Zii gɛni zoolɛzu kòozu,
 zègɛ kpalagi wosu, abui ɗa zo,
 wooi ɔ̀aani kɪsu, gè ɔ̀ɛ, gè gɛ ma:

⁵ «Góogó GALAGI, nà-eteai gaaɓelagi lɛ ga ze,
 sɪi ma voloi liegɔ̀i,

naa gɔ̀a a kɛ gè kwɛɛ velei sɪi zuɓuɗaai la.

⁶ Welɛ, nà-foloiti kwɛteveve, ta ga zeelo gilagi liegɔ̀i.
 Sɪi zuɗooza velei la è gaaazu ga ani nɔpɛ.

Ungo, nui kpein é lɔni, toɗa è gaaazu ga filɛi nɔ.

Lo!

⁷ Ungo, nui gɔ̀a ziezu egɛ niinigi,
 é ɗa ɔ̀ogɔ̀ ɲiikpi, kelɛ toɗa ga filɛi.
 Toɗa ani vagɔ̀iti gaalɛɛzu ba,
 kelɛ é la kwɛni, ɓɛ gɔ̀a é ɔ̀aazu ti yevɛzu.

⁸ «Niizu, Màligii, leeni gɔ̀a nà gɪto ba niina?

Nà-kitogi ɔa ɔa nɔ è va.

⁹ Unmɔɔ, è kùla nà-tɔ kologologi kpein su!

Mina va bu, ɔimalala nuiti ti va dɔ ɔaagɔlamai zu!

¹⁰ Nà maagɛsu kpɔ, gè la laalaosu,
mazɔlɔɔ ɔa ɔa è tii ɔɛɛzu.

¹¹ Da-ɔakɔiti maagɔoza bà.

E-yeei a ɔɛna dɔɔaa, nà loozu.

¹² Ni a kɛ è nuiti maagɔlo, ɔa ti logazu ta-vaagaa
golaiti faa zu,

è ti nɛɛbɛ aniiti kologolo eɔɛ fɔfɔi.

Ungo, nui kpein ka ga filɛi.

Lo!

¹³ «Ee, ɔɔɔɔ GALAGI, woilo nà-maanɛɛnɛ wooi ma,
woilo nà-kpee wooi ma!

Mina woizuɔɔlɔ nà-ɔɔlɔ wooiti tugɔ!

Mazɔlɔɔ nà ga wɛɛn è vɔ bɛ,

gè ɔɛ ga seikɔɔma nu,

eɔɛvelei mèmɛwolani ti ɔɛni la.

¹⁴ ɔaazu lati, è seɔɛ bà, ga gè undaanɛɛ zɔlɔɔ,
aisa gè va li, gè nɛɛɛ!»

40

GALA ná-kizo fai ta ná-botigɛ nui ná-fai

¹ Guye loo ɔundigɔi nɔnɔi ve. Davide ná-guyei.

² Gè ɔitoni ɔɔɔɔ GALAGI va,

é ungi maayeini pɔ pelei,

é woilo nà-maanɛɛnɛ wooi ma.

³ E mɛɛnni, é kùla zegezaɔa nɔi zu, palavalai
ɔomavɛ.

E kòɔɔiti to fasai ma, é kòɔɔiti topele ɔɛɛ.

⁴ E guye niine lɔ dà, da-ɔALAGI maamuse vai ma,

ma mɔ̃nɔ̃n ka pɛtɛ, ti lua tɔ̃un ba,
ta ɣaliva Ɔoɔɔ GALAGI ma.

⁵ Undaanɛ nu ɣa ga naama nui, nii é ɣitosu Ɔoɔɔ
GALAGI va,
é la ɣaavotesu waso nuiti ma,
niiti ti zɛɛ wo maaɔɔgi zu!*

⁶ Ɔoɔɔ GALAGI, ná-GALAGI, è da-vaa vaɔɔiti ta è
ɣisu vaiti mɔ̃nɔ̃n su gi letegi,
è-vokɔɔɔma la ná,
nà pɔ̀ gè naa wo, gè zeze la,
ti wola mɔ̃nɔ̃n gola, ti ɣaa la luga.

⁷ E la zalaɣai ɔ̀, ɔ̀aa vɛɛanii,
è ɔ̀iyeɣeiti daalaogɛ,
è la gala zalaɣai maaɣaazaɣaboni,
ɔ̀aa koto gba zalaɣai.

⁸ Gè ɣɛni ma naazu:
«Wɛɛ, gè va ga sɛvɛi nii kɛai nà-faa zu,
⁹ zɛima vai ɣa ga gè è-yiimai ɣɛ, nà-GALAGI!
Da-lɔ̃gi ɣa zɛimavɛ.»

¹⁰ Nà unɔ̃ɔ̃ fai ma woo niinɛ vaɔ̃i laazeelizu
maaɔ̃ golai zu,
wɛɛ, gè la laaɣulusu,
Ɔoɔɔ GALAGI, è naa zuɣwɛɛ!

¹¹ Gè la unɔ̃ɔ̃ fai zulɔ̃ɔ̃ɣua zɛimavɛ, nii è kɛai bè.
Nà zezezu ga da-woɔɣɛɣiladai ma vai, ta da-ɣizo
fai,
gè la da-nuɔ̃ɔ̃ɣlai lɔ̃ɔ̃ɣua, ta da-ɣaamai maaɔ̃ golai
zu.

* **40:5 40:5** niiti ti zɛɛ wo maaɔ̃ɔ̃gi zu: Tati pelei taɣili ɔ̃alaa ka ga nii:
niiti ti ɣaavotesu zɛɛ ɣalagiti ma

12 Da, Gooḡo GALAGI, è la ḡeḡa, è va be da-maawoingai veezu bè.

Da-woogegiladai ta da-ḡaamai, ta màke eyesu ḡo.

13 Maanḡo moinmoin ka màaḡoolii zu,

nà-faagaa za golaiti ti pile sàḡa mā,

ḡè la zooga ḡè va wozagā.

Ti moinve, ti leve nòundegai va,

sùvikēi ḡulaa sù.

14 Ee, Gooḡo GALAGI, soma è ùnmāo!

Gooḡo GALAGI, suvile, è ḡo bà!

15 Ti pē ti unfe vāma, ti wooi zupu,

ṭēiti ti pō ti zēnvui ḡula zēa!

Ti li ga voluvelei, ti unfe,

ṭēiti kpein ti waindai ga màanḡo!

16 Ti laavō ta-unfegi ma ḡasoi wu,

niiti ti jēegulazu nōun su!

17 Niiti dōin ti è ḡaiziezu,

ti ḡaazuḡalakala, ti ḡoozune è vā,

niiti da-ḡizo fai nēai ti ve,

ti ḡe ma yeenape: «Ḳēbiyai ḡa Gooḡo GALAGI ve!»

18 Nōun nà, màanḡovē, ḡè ḡe ga bala nu,

kēle Māliḡii ḡa ḡisiezu sù.

Da ga nà-kpōba nui, ta ùnmāo nui,

nà-GALAGI, mina nēkē!

41

Seeḡe nui, ti wainzeḡezu

1 Guye loo ḡundigii nōnōi ve. Davide ná-guyei.

2 Undaanē nu ḡa ga naama nui, nii é daazu ma ga bala nui nā-fai!

Maanḡo voloi, Gooḡo GALAGI unmāo tō ḡalaa.

³ Gʻooḡo GALAGI ḡa make, é zenvui wo,
undaa ḡa ne ná-zooi zu,
é la dʻaa sili nuiti ziimai zu.

⁴ Gʻooḡo GALAGI ḡa yeeyε ba, a ḡena laani betei zu
taḡai ba.
Toḡa pile kʻoḡiti ga, siegi zu é zeeḡezu la.

⁵ Gè ḡeni ma: «Ee, Gʻooḡo GALAGI, màawoinḡa!
Kedeyai ve bè, gè kotoi ḡea è laalḡoma!»

⁶ Wʻinzeḡe nuiti ta bʻezu dàalḡoma ga ɲouḡa,
ti ḡa ḡe ma: «Siegi ḡeḡe zu ḡa é zaazu la?
Daaseigi ḡa za siegi ḡeḡe zu?»

⁷ Ni nui ta a vaana é wele bà,
toḡa kʻpε wafuungiti bosu,
zii ḡa telebotala vaiti gaalezu ba,
é ḡula, é li, é bʻe eteavε.

⁸ Niiti kpein ti wʻinzeḡezu, ta bʻezu laa wu bʻoḡo
zaama ga ze,
ti ḡa ḡisie maanḡo vaiti su dàalḡoma.

⁹ «Niima zeeḡei é sogai, faa ɲou wola ḡa!
E laa betei ḡa, é la mʻ wuzeḡea eyesu pε!»

¹⁰ Anεε bʻola vagʻi nii gè laani da,
gi ḡa nà-daamianigi mi gá tʻ, naa wuzeḡea
dàalḡoma.

¹¹ Kele dʻoun da, ee, Gʻooḡo GALAGI, màawoinḡa, è va
è bʻzeḡe,
nà naa ve ti ya, nii maanεai ti sʻlʻo.

¹² Wele, nii gè kwεεgai la ga è wʻinυε ga ze,
toḡa ga sili nui la zobo sʻlʻosusu mà.

¹³ Da makesu mà nà-sʻbalalai zu,
ḡa màke è ḡakalavε eyesu ḡo.

14 Mamagi ɔa Ɔooɔɔ GALAGI ve,
Izilayele ná-GALAGI, ɔooɔɔ!
Amina! Amina!

ΣΕΥΕΙ Velesiει

42

(Guyeiti 42–72)

Eɔe dopai nii kpɔɔle wɔin ma

1 *Guye loo ɔundigii nɔnɔi ve. Kolé mavofodaiti ta-
ɔidafaawui.

2 Uelei kpɔɔle wɔin a ɔena dopai ma, a ɔa ziei ɔaizie
la, nii é yeizu,
vele ɔana zii é magalasu da, ee, GALA!

3 GALA wɔin ɔa zii ma, eɔe kpɔɔle wɔin, zenvu su
GALAGI.

Siegi ɔegele ɔa ná lii la, gè ɔula kelema,
gè lo GALA gaazu ná-pelei wu?

4 Gàazudeiti ti ɔea ga kònɔgi, folo vee kpidi va,
siegi zu ti ɔeezu mà la yeenɔpe:

«Mini ɔa ɔa-GALAGI ná?»

5 Anee naa ve, nii gè ɔisiezu su, zii ɔa ɔali kòozu:
Gè ɔeni bebei lugɔ, gi ɔa li GALA pelei vɔ pelei,
koozune wolai zu, ta faanee wuuɔwɔegai,
nuɔusei kpein be, niiti ti ɔeni fetii zu.

6 Leeni vaa zu, zii, è niikpisu,
è ɔa kpalagi wo kòozu?

Gitto GALA ba, mazɔɔ ná maamusezu volu ɔe,
toɔa ga ná-kizogi ta ná-GALAGI.

* **42:1 42:1** Eɔulu woo zeve wɔɔmai ma mɔinmɔin su, Guyeiti 42 ta
43 kpɔe su, ti ɔe ga guyei ɔila.

Unmɔɔ, è kùla kelegɛle ɲɔu nuiti zea, ti ga yaava
nuiti!

² Da ɣa è ga nà-GALAGI, màkɛ nui.

Leeni vaa zu è pɪliga ya?

Leeni vaa zu nà nà-eteai zɛ gaazuɣɪlii zu,
sɪli nuiti ta-wɔinzeɣɛmai zu?

³ Da-wozakalagi leve ta ɗa-ɣaamai!

Ti lo tùɣɔ,

ti li ga ze ɗa-ɣɪze ɲadegai ma, è-zeizuve!

⁴ Nà liizu GALA ná-zalaɣa ɣulazuve,
GALA pɔ bɛ, nii é ga nà-koozunɛ wolai.

Nà è maamuse ga kɔnigi wooi,
ee, GALA, nà-GALAGI!

⁵ Leeni vaa zu, zɪi, è ɲiikpisu,

è ɗa kpalagi wo kòozu?

ɢito GALA ba, mazɔɔ nà maamusezu volu dɛ,
toɣa ga nà-kizogi, ta nà-GALAGI.

44

Nii GALA ge piligai ya

¹ Guye loo ɣundigɪi nɔnɔi ve. Kolé mavofodaiti ta-
ɣɪdafaawui.

² Ee, GALA, gi mɛnini ga gi-woiyegɛiti,

gi-mɛmɛwolani ti boni gi ma,

kɛɛwotii nii kpein è kɛɛni ta-zɛgi zu,

wɔɔwɔɔɔ ma voloiti su.

³ E-yeei ɣa è zii ɣiligiti kpɛɛni la, è gi-mɛmɛwolani
seizu ve,

è ziiti doɣani, nii a kɛ ti ɣaawɔɔɔ.

⁴ Mazɔɔ ta-woɣa zɔkpɔi laade, ti va zɔɔi zɔɔɔ da
ga tɔnɔ.

Ti-yeelokoi laade, é va ti gizo.
 Kεε keni è-yeezai, è-yeelokoi, è-gaazuve ma woza-
 kalagi,
 tōzei è gēni ga ti-voluzeigi, da-GALA pagolai vō.

⁵ Ee, GALA, da ga è ga nà-masagi,
 devei ve Zakōbe ná-kizo fai zu!
⁶ Gá gēna è volu, gá gi zili nuiti toka,
 è-zaalai zu, gá gōgōlo naati ma, niiti ti wuzegezu gi
 laalōgōma.
⁷ Mazōlō gè la galivaani nà-mēein ma,
 nà-boğa zōkpōi laade, é va gē kizosu.
⁸ Kεε da ga è gi gizosu gi zili nuiti ma,
 niiti ti gi maayosegezu, è unfegi lō naati gaazu.
⁹ Gá-GALAGI, gá è maamusezu folo-o-folo,
 gá ye è-laaseigi lebizu eyesu gō.

Lo!

¹⁰ Anεε naa ve, è gi viliga ya, è unfegi yei ga giye,
 è la mō yesu gá-zalavusuiti ba kōomave.
¹¹ Da vaazu bu gi zili nuiti ti gi bε,
 gi wōinzege nuiti ti loo gi ma ga ti-yiimai.
¹² E gi lōni ti yeezu ege baalagiti ti liizu ti vaazu,
 da gi vazasu zii giligiti saama.
¹³ E da-nubuseiti pōdini ga daanai,
 è la tōnō nōpe sōlōni su.
¹⁴ E gi gēni ga zōngōzele ba anii, gi-zeinōgōiti zea,
 gi gēa ga gi-maagoolii zu nuiti ta-jεεgfulasu anii, nii
 ti zōngōzu ma.
¹⁵ E gi gēa ga jεεgfulasu anii zii giligiti zea,
 nuiti ta gōmōonizu ga giye zii giligiti saama.
¹⁶ Nà-baafulamai ga tūgō yeenōpe,
 unfegi gāazuve bidia,

² Zii gā niikpisu ga woo vagoiti,
 nà-kεεwotiiti ta ga masagi nōnō!
 Nà pō ga nēgi gē ga seeli kpaḡai, é sεve gē nui yeezu
 nii ḡigi ma.

³ Nuḡuseiti kpein saama, è vage ti pε ba,
 è ḡεε veleiti pagε,
 GALA ge tuya loove è vε eyεsu ḡō.

⁴ Da-woḡa zōkpōi ḡili zaama, kōḡḡō nu wolai,
 ḡa-maayikii ta ḡa-lεbiyai nii é voloza.

⁵ Da-lεbiyai zu, zobo sōlō!
 Lo ḡa-ḡōḡḡō wotoloi luḡḡō,
 è gaamai maalobo, naa vεε ḡōḡḡōmaayei va ta tele-
 bodai!

E-yeezai ḡa pile sōlō, é faa wolaiti dεε ga ḡe!

⁶ Da-mεεinti gaazoḡave, nuḡuseiti ta loo bu è
 ḡakalave,
 ḡa-mεεinti ta lo masagi zili nuiti ziiti su.

⁷ Ee, GALA, ḡa-masa kpōkpōgi ḡa ná yeenḡpe, eyεsu
 ḡō,*

ḡa-masa tukpōi ḡa ga telebo tukpōi.

⁸ Telebodai nεεve è vε, è faa ḡōi wōinzeḡe.

Naa ḡa é ba, GALA, ḡa-ḡALAGI ḡulōi ziēni è ma,
 koozune wulōi,
 é yiimazeḡe ga ḡe è ḡεḡalaiti saama.

⁹ Miilegi, ta kanεlegi, naa vεε alōwεgi va ta ḡa-zeḡei
 makugi nεεzu.

Da-masa peḡeiti buuḡeteve ga see ḡiigai,
 miná ḡa ti kōnigi ḡeinsu ná, ti ḡa è ḡoozune.

* **45:7 45:7** Ee, GALA, ḡa-masa kpōkpōgi ḡa ná yeenḡpe, eyεsu ḡō: Tati
 pelei taḡili balaa ka ga nii: Da-masadai GALA ge fea è ya, toḡa ná ḡōḡḡō
 ta ḡōḡḡō

¹⁰ Wελε, masa anzanuiti ka ti ga è-ziepolunɔɔɔiti,
masa anzanui ɔa è yeezazuve, maagiliai ga zanugi
nii segeai Wofil yooi zu.

¹¹ Woilo doun anzanu, wελε, è woilo,
yeema da-nubuseiti ma, ta è-ɔee ná-peleyegei.

¹² Da-vadai nea masagi ve,
taazei to ɔa é ga è-maligii, noko toun bu.

¹³ Tiil yooi zu nuiti, nubuseiti ti wola ɔeteai,
naati ta da-ɔɔbai ɔaizie, faaneɛi vo ta ke è ve.

¹⁴ Anzanu loin maazogai masagi ve, toɔa volozu
masa pelei wu,
ma zεgei zuuve ga zanugi.

¹⁵ Ta liizu la masagi vo, é sege zuvuai zu.
Anzalopo bulugi vilegai polu, ti va ga tiye è vo.

¹⁶ Ti lo masagi ná-pelei wu,
ga feti wuyeiti, koozuneei zaama.

¹⁷ E-loun zunuiti ta zei, ti ɔe ga masagi, è ɔeeni
potogi zu.

Da ti zei ga kundigiiiti zooi zu ná pe.

¹⁸ Na è-laaseigi ɔula keɛma, ge bo yeeɔeɔalai pe su
nuiti ma,
naa ɔa a ke, nubuseiti ti è maamuse eyesu ɔo.

46

GALA ka ade ma ga sigigi

¹ Guye loo ɔundigii nɔnɔi ve. Kolé mavofodaiti ta-
wuyei. Too velei ɔaaɔaɔngai.

² GALA ka ade ve ga ade-ɔɔɔɔɔɔɔɔ, ta sigigi é ade
ma,

kpɔbai é nu yeema yeenɔpɛ kidaavili foloi zu.

³ Naa ɔa é ba, maaɔili la ade ma, siɛgi zu eteai
niikpisu da,

gizeiti ti buse, ti vu kpolodeiti saamaɔe,

⁴ siɛgi zu ma deiti ti zɔngɔzu la, ti da vuɔe,
ti da gizeiti niikpi, ti da ti wuzeɔe.

Lo!

⁵ Zie wolai ɔa ná, nii ma lobaiti ti GALA ná-taai
ɔɔozunɛɛzu,

nii é Anii-Pɛ-Unda, naa zeizu ɲadega wolai
zaamaɔe.

⁶ GALA ka zeini saama, é la niikpiga eyɛsu pɛ,
GALA ka ɔɔsu ba, é lɔɔzei folo lie kulazuɔe ma.

⁷ Zii ɔiligiti ta zɔngɔzu, masadaiti ti da niikpi.
Kɛɛ GALA ga ɔɔɛna, eteai ɔa lua.

⁸ ɔɔɔɔ GALAGI, Fai-Pɛ-Maliɔii ɔa ade va,
Zakɔbe ná-GALAGI ɔa é ade ɔe ga sigi gaagɔozagi.
Lo!

⁹ A va lɛɛ, wo ɔɔɔɔ GALAGI ná-kɛɛwotiiti ka,
laavɔɔ vaa wolaiti é ti ɔɛai eteai zu!

¹⁰ To ɔa é kɔɔi beɔai eyɛsu é zeeli zou beɔa ga.
Toɔa mɛɛin ɔaleɔalezu, é kpɛɛin zuɔaleɔale,
é kɔɔɔ wotoloiti* gala ga abui.

¹¹ «À lo! A suɔwɛɛ ga ná ɔa gè ga GALA.
Nà zeini ziiti pɛ unda, nà zeini eteai unda.»

¹² ɔɔɔɔ GALAGI, Fai-Pɛ-Maliɔii ɔa ade va.
Zakɔbe ná-GALAGI ɔa é ade ɔe ga sigi gaagɔozagi.
Lo!

* **46:10 46:10** *kɔɔɔ wotoloiti*: Eɔulu woo zeɔe wɔlɔmai zu, naa ɔa
ga: *kɔɔɔ zeɔegiti*.

47

A yealoŋa GALA be

¹ Guyei loo ɣundigɣii nənəi be. Kolé mavofodaiti ta-wuyei.

² Nuɓuseiti, wo kpein à yealoŋa!
A ɣoozunɛ wo woogɣula GALA ma!

³ Mazɔɔɔ ɣooɣɔ GALAGI maayikiɓɛ, nii é Anii-Pɛ-
Unda,

tɔ ɣa é ga eteai kpein su masa golai.

⁴ E nuɓuseiti koloa gi wu,
é ziiti kolo gi-ɣɔɣɔi wu.

⁵ E yiimazeɣea ga gá-yooi gi be,
é ɣe ga nɛɛɛ nui Zakɔbe mavofodai ná-ɛbiyai.

Lo!

⁶ GALA ka ɛɛzu seizuɓɛ pile sɔɔɔ gooi zaama.
ɣooɣɔ GALAGI ɣa liizu ɣakala velei puɓu fɛɛ wooi
ɓɔ.

⁷ A guyei loo GALA dɛbi vai ma, à guyei loo!
A guyei loo gá-masagi ɛbi vai ma, à guyei loo!

⁸ Mazɔɔɔ GALA ka ga eteai ma masagi,
à kidafaawu wuyei loo bɛ!

⁹ GALA ka masadai ɣɛɛzu ziiti unda,
GALA ka masadai ɣɛɛzu ná-masa kpɔkpɔ ɲadegai
ɣa.

¹⁰ Ziiti ta-ɣundigɣiiti ta ɓɔsu su,
ta Abalaame ná-GALAGI ná-nuɓuseiti!
Mazɔɔɔ eteai ma wɛɛma nuiti* kpein ta GALA
zeezu.

Tɔ ɣa é zeini eteai pɛ unda.

* **47:10 47:10** *wɛɛma nuiti*: Tati pelei taɣɣili ɓalaa ka ga nii: *zobobe nuiti*

48

GALA ná-taazuve

¹ Guyei. Kolé mavofodaiti ta-wuyei.

² Ungo, Góogó GALAGI wóolove, toja maamusei
kpein soloogai ma,

gá-GALAGI ná-taazuve, ná-gize nadegai ma.

³ Gize maanɛɛgi, nii é eteai pɛ koozunɛɛzu,
Siyon gizei, nii é ga GALA seizuve,
masa golai ná-taai!

⁴ GALA ka bóogó lɛɛzu, egɛ sigí gaagóozagi,
Siyon masa pɛlei wu.

⁵ Mazóló wɛɛ, masagiti ti bóogó gaani,
ti liini bóoma Siyon laalógóma.

⁶ Ti wɛɛni, ti laavó,
ti góozuvilini ti vɛla.

⁷ Ti zasubalini náve nó,
egɛ taɓai nii a da anzanui zo a gɛna doin zólóga.

⁸ Egɛ folo gɔlazu vɛɛ viilei,
é Taalasise bato wolaiti kologolosu.

⁹ Nii gi menini, gi naa ga gá bóogó
Góogó GALAGI ná-taazuve, Fai-Pɛ-Maliǵii, gá-
GALAGI ná-taazuve,
GALA ka sasuló eyɛsu gó.

¹⁰ Ee, GALA, gá gɛsiezú da-woogɛgɛladai zu,
è zeí vɛlei wu.

¹¹ Ee, GALA, è lógógɔlɔlaa,
da-maamusei zeelia zou bɛla ga,
è-yeezai laavegɛ ga telebodai.

¹² Koozunɛɛi gá Siyon gizei ma,
Zuda yooi zu laaiti ta góozunɛɛzu,

ɖa-lukpɔɖaaleve vaiti maavele ma.

¹³ A Siyɔn maalatɪ, wo zɪ koozuve,
wo nà-pɛɛ ɖaaɖoozagiti gaalu,

¹⁴ à nà-siɖigiti pɛɛ,
wo weɛ dɔɔɖufuzuve ma veɛiti ba,
wo va bo yamanii zu nuiti ma, ti vaazu.

¹⁵ Weɛna GALAGI va,
nii é ga gá-GALAGI eyɛsu ɖɔ.
Toɖa ɖɛ ga gá-lotuɖɔi eyɛsu saai.

49

Gɔve la lia ga ani nɔpe

¹ Guye loo ɖundigii nɔnɔi ve. Kolé mavofodaiti ta-wuyei.

² A woilo dɛɛ nii ma, wo kpein nuɖuseiti,
à woilo dɛɛ, nuɖuseiti wɔi kpein wo zeini eteai zu,

³ ɖolomadɔɖɔiti ta nu wolaiti,
wo pɛ kpɛɛ nuiti ta bala nuiti!

⁴ ɖɪma ɖɛɛiti ta ɖulazu dàave.
Nà-kigaizɛiti daaveɛ ga kisie vagɔiti.

⁵ Gɔilogɛ ɖɪma vaalaaliiti ma,
nà faalaaliiti poluwosu kɔnigi ɖa.

⁶ Leeni vaa zu nà lua maanɔɖɔ voloiti ba,
siegi zu sili nuiti ta-vaagaaaza golai màaɖoolizu la?

⁷ Ta-zɔlɔgi ɖa ti laai da,
ti ɖa waso da, ta-naavolo wolai zaama.

⁸ Nu nɔpe ge la zooga é va bɔɔla unmmɔ.
Tanɔpe ge la zooga é va zenvui unmmɔ salai ve
GALA zea.

⁹ Mazɔlɔ ti-yenvui unmmɔ salai wola ɖaave.
Kenɪ ti yeema ma ɖisiei ma vɔlɔ jɛɛɛɛin.

10 Ta ɣisiɛzu ga ta ye vulua eyɛsu ɔɔ,
ti loɔɣu saai va?

11 Da ɣima nui ɣaazu, é za,
titi nui ta ɣimalala nui naati undaa ɣa vilisu ɣana
no,
ti ti-yeaɣɔligiti ze taɣiligaani zea.

12 Anɛɛ ni ti-laaseigiti pɛɛve ta-yooiti ba,
ta-ɣabaiti ta ɣɛɛzu ga ta-vele ɣaabelagiti, eyɛsu ɔɔ,
ti-zeizuveti ti yesu ná, yeeɣɛɣalaiti pɛ su.

13 Kele nui nii unfema wolai be, naa zii zu la ɣooza
ɣegelein,
kulave ga suaiti ti undaavilisu.

14 Wele fai va, seidai naati tuɔɔ, niiti ti laazu ti la,
ta-litigi zu,
naati ta-velela vele vai ɣana, niiti ti ɣitosu ta-
boezuɣulaiti ba.

Lo!

15 Ta ti laavilisu ɣovealaazu ege baala kpulugi,
saai lo ti luɔɔ, é li ga tiye.
Su la ɣooza telebo nuiti ti ɣɔɣɔlo ti ma,
pagi ti ɣeni su, naa ɣeele,
ɣovealaazu ɣa ɣe ga ti-zeizuve.

16 Kele GALA ka zɛnvui unmo, é kula ɣovealaazu,
mazolo toɣa sɛge.

Lo!

17 Mina yiizoolɛ, siegi zu nui ta ɔetezu la,
siegi zu ná-pele wu zoalai ɣaawolozu la,

18 mazolo é la lia ga tanɔpe a ɣena zaa,
sɔlo ganiiti ti la vilega polu.

19 Toɣa boɔɔ leve ga undaanɛɛve ná-eteai zu.

Ta maamuse tozei é undaanɛi zoloni.

20 Keni é vile memɛwolani polu, ti zaai,

niiti ti la mɔ wozakalagi ɟa é va volo eyɛsu pɛ.

²¹ Nui nii unfemai bɛ, kɛɛ ɟi ge la ma,
kulaɓɛ ga suaiti ti undaavilisu.

50

*GALA ka vaazu
ná-nuɓuseiti tukpɔɟaalevezu*

¹ Azafe ná-guyei.

GALA, GALA, Gɔɔɔɟɔ GALAGI ɟa ɓɛɛzu, é ɗa eteai
loli,

é zo folo ɟulazu, é li folo liizu.

² E zo Siyɔn, taai naa fizɔgai pagi zu,
miná ɟa GALA ge volozu ná, é ɗa ɟula kɛɛma adaɓɛ
pɛ.

³ Gá-GALAGI ɟa vaazu, é la yɛga maaɟɛkpɔgi zu,
abui ɟa tuɟɔ, é ɗa galai wo,
maaɟooliɓɛ ga tɔngɔɔ fiilei.

⁴ GALA ka geeɟɔɓɔgiti tolistu ti maazu veleɪ,
ta zooi, ga ti va ná-nuɓuseiti tukpɔɟaaleve.

⁵ «À nà-lada nuiti gaale ba bè,
ti minazeɟe bè ga zalaɟai!»

⁶ Geeɟɔɓɔgiti ta ná-telebodai lɛ,
mazɔɔ GALA ka é ga tukpɔɟaaleve nui.

Lo!

⁷ «Nà-nuɓusei woilo, nà ɓɛɛzu è ɓɔ,
Izilayeɛle, nà zeele wooi wosu è laalɔɟɔma,
nèi gè ga GALA, ɗa-GALAGI.

⁸ Da-zalaɟaiti faa laade, gè va ɟɛ zeliiti tosu da è ma,
ɗa-ɟala zalaɟaiti ta gàazu yeenɔpɛ.

⁹ Gè la nika zine zeɟezu ɗa-veleɪ wu,
aneɛ bolia ɗa-logani makesuɓɛ.

10 Mazɔɔɔ dɔɔɔ zuaiti kpein ta ga nɔnɔ,
ta sua mɔinmɔingiti ti gizeiti ma.

11 Gè wɔniiti kpein kwɛɛ, ti gizeiti ma,
ta nii kpein é niikpisu dɔɔɔiti su ta ga nɔnɔ.

12 Ni pulu ɣɛni ma, gè la bɛna bo è ma,
mazɔɔɔ eteai ɣa ga nɔnɔ, ta nii dɔin é vuuni su.

13 Nà da nɛɛ zɛnɛi ma zuaiti mi ɓaa?
Nà da boli ɲamaiti kpɔle ɓaa?

14 Nii da kɛ ga zalaɣai bè, nɛi gè ga GALA, naa ɣa ga
faanɛɛ wuuɣwɛɛgai.

E da-minazegɛgiti daazeeli bè, nɛi gè Anii-Pɛ-Unda.

15 Wooɣula mà kidaavili foloi,
nà è unmɔɔ, da lɛbiyai ve bè.»

16 GALA ge ɣɛ faa ɲɔu ɣɛ nui ma:

«Leeni ve mu! Da nà-deveiti bosu ɣɛsu nɔ,
nà-minazegɛ gooi ɣɛ è-laavɛ,

17 dɛi è kalagi wɔinzeɣezu,
è dàawooiti pilisu ya è voluvelei!

18 Da unma nui ɣaana, da ɣɛɛzu ga naa ná-kpɔba
nui,

wa ɔɔsu faa ɣɪlagi ma wa wɛɛnzo nuiti,

19 da è-laavɛ lɔɔzu faa ɲɔi zu,
è-nɛgi ɣa yaavai ɓɛɛzu.

20 Siegi zu wo zeizu la wa zɔiti,
da vaazu è-ɣɛɛloin ma,
da è-leeloin maaɔoozu.

21 «Welɛna, naa ɣa è kɛɛni, gè maagɛ kpɔ,
è ɣɛɛni ga nà ga è ɣɛvele,

kɛɛ nà zeliiti tosu è ma, gè ti pɛ dɛɛ è ɣaazu.

22 A naa ɣaagɛ, wɔi wo yeemazu mà, nɛi gè ga
GALA,

à dama, gè mina wo vali ga, nu nɔpɛ ge la wo unɔmɔga.

²³ Zoi a ɖɛ zalaɖa ɖulazu, é kɛ ga faanɛɛ wuuɖwɛɛgai, naama nui ɖa dɛbizu, zoi é ɖaaɓaazu siɛ veleɪ ma, nà, GALA, nà nà-kizo fai lɛɛ la.»

51

Maavaayɛ gaiziɛ GALA falii

¹ Guye loo ɖundiɖii nɔnɔi ve. Davide ná-guyei.

² Siɛgi zu GALA goo wo nui Natan liini la Davide ɔɔ bɛ, pilegai ma Bate-Seba volu.

³ Ee, GALA, màawɔingɔ ɖa-woogɛɖiladai maavele ma,

ɖa-maawɔingɔa wolai ɔɔ, nà-tɔ kologologiti gaava.

⁴ Gbà ga pagɔ, è kùla nà-faagaa za golaiti su, nàde, è nà-kotoi zɛɖe bà.

⁵ Mazɔlɔɔ gè nà-tɔ kologologiti kwɛɛ, nà-kotoi ma ɖisiɛi ɖa kpɔlɔzu yeenɔpɛ.

⁶ Da ɖa gè kotoi ɖɛai è laalɔɖɔma, ɖa ɖila kpe è laalɔɖɔma,

nii nɔudai è ɖaazu, gè naa ɖɛɛni, naa ɖa a kɛ, è ɖɛ ga sɔle nu ɖa-vaawogi zu, zeliɪ mina lo è ma, ɖa ɖɛna tɔkpɔgaalevea.

⁷ Wɛɛ, sɔlɔɔɛ faagaa za golai zu, kaite zɛɛɛ dɛɛ ɖoozu, gè ɖɛ ga kotoba nu.

⁸ Kɛɛ, gaamai é nui yiimaɔɛ, naa ɖa nɛai è ɔɛ, ɖimalai lɛ ga ze zɪimaɔɛ, ɔɛ ná lɔɔɖuai.

⁹ Nàde ga ɖizɔɔpe tufa biɖɔgi,* nà ɖole naazu, gbà, nà ɖole kobe kolegi va.

* **51:9 51:9** Nàde ga ɖizɔɔpe tufa biɖɔgi: Wɛɛ ɔɛ: Lev 14:4.

¹⁰ Koozun^{ee}i ta ziilei fai wo mà,
kpùs^{ee}i è subòlòkpòlòni, naa ga ǵoozun^{ee}.

¹¹ Gaazuzeg^e nà-kotoiti ba,
nà-faag^aaaza golaiti gaava.

¹² Ee, GALA, zii vag^oi b^ete kòozu,
kǵi niin^e, è sei vele b^ete sù.

¹³ Mina pǵi ya, è va màaǵooza,
mina da-Yenvu Nadegai ǵula zèa.

¹⁴ Da-ǵizo fai ma ǵoozun^{ee}i ve zèa,
GALA, è-yiimaǵ^e ǵi pag^oi yeezei bù, é màk^e.

¹⁵ Niiti ti ga tò kolog^olo nuiti, nà naati kala ga da-
veleiti,

kotoba nuiti ta va volu è vò.

¹⁶ Ee, GALA, nà-kizo GALAGI!

Unmò, è kùla nàma vuu vai nii zu,
nà guyei loo, gè da-lelebodai ǵula k^elema.

¹⁷ Mǵigⁱⁱ, dàkòlog^oiti buzeg^e,
dàav^e è maamus^e.

¹⁸ Mazòlò zalaǵai la ga è yiilei gani,
ni naa laade, nà la ta ǵula.
Gala zalaǵai la ga è yiilei gani.

¹⁹ Zalaǵa ǵila kpegi soloogai GALA ma,
naa ga é ga bǵòmaayei ǵigi,
zòì nimizaai, ziiòlò,
ee, GALA, è la ǵ^ele^a naa va.

²⁰ Da-nubǵòlai zu, faa vag^oiti k^e Siyòn taa wolai v^e,
Zeluzal^eme ná-siǵig^oiti to.

²¹ Naazu, è yiima zalaǵaiti ta ǵula,
ta gala zalaǵaiti, nii kpusei kpein ge ǵalazu.
Naazu, nik^e zin^eiti ta ǵula ga zalaǵai, da-zalaǵa
ǵulazu^{v^e}.

52

Naavolo nu ɲɔi ná-eteai ɟaabelagi

¹ Guye loo ɟundigɟii nɔnɔi ve. Davide ná-kidafaawui.

² Siɛgi zu Edome nui Dowεge liini la, é ɟε Sayile ma, Davide liive Ayimeleke ná-pɛlei wu.

³ Dei è zuɓaai, leeni vaa zu è wasosu ɗa-zuɲɔi zu? Wele, GALA ná-woogεɟiladai ɟa ɟulazu keɛma folo-o-folo.

⁴ Yaavai nɔ ɟa è-nεgi kpεtezɔ, kpeka ɟaaligi, ɗa ga yaava nui!

⁵ Faa ɲɔi nεεve è ve, é leve faa vaɟɔi va, zεε vai nε è ve, é leve soɛ kpɔɛi va.

Lo!

⁶ Nu ɟologolo gooiti nεεve è ve, è-nεgi yaavave!

⁷ Naa ɟa é ba, GALA ka è lokasu eyεsu ɟɔ. Toɟa è zosu ɗa-zeɟe ɟotai wu, é è loɟula, é è-ma zapei loɟula fulu nuiti ta-yooi ɟa.

Lo!

⁸ Telebo nuiti ta naa ɟa, dualuagi ti zo, ti ɲεεɟula è zu, ti ɟε ma:

⁹ «Wele zunui va, nii é la ɟeni GALA kεeni ga make nui,

keɛ é boɟɔ ɟalivaani ná-naavolo wolai ma, é ɗa ɓaa boɟɔ maazu ga ná-kelegele ɲɔi!»

¹⁰ Nɔun nà, nà GALA ná-pɛlei wu eɟε wolive wului ma wundui, ɟè boɟɔ ɟalivaave GALA ná-woogεɟiladai ma eyεsu ɟɔ.

¹¹ Nà è maamuse eyεsu ɟɔ, è-ɟεε vai vɔ, nii è keai.

Nà g̃itosu è-laaseigi va, t̃õzei è vage da-woog̃eḡila
nuiti be.

53

Eteai ná-kaka faa wolai

¹ Guye loo ḡundig̃ii ñoñi ve. E loozu koolei zu.
Davide ná-kidafaawui.

² ḡimalala nui ḡa da bo yiimave ga:

«GALA ge la ná!»

Ti ḡakage, ti faaḡaaza golai ḡea.

Gila kpala ge la ná, nii é faa vago ḡeezu.

³ GALA ge yeṇi geeḡol̃gi ungave,

é unpil̃e, é nuḡuseiti peṭe zooi ma,

é peṭe, ni nu ḡila kpala ka ná, nii ḡi pago ma,

é GALA gaiziezu.

⁴ Ti pe ti maag̃ooza, ti kpein ti ḡea ga yaava nuiti
ṽõma,

taḡila kpala ge la ná, nii é faa vago ḡeezu, añeḡ gila
kpala.

⁵ Niiti ti telebotala vai ḡeezu,

ti la faa ḡaag̃aazu ḡaa?

T̃ei ti ña-nuḡuseiti numasu, eḡevelei nu a da ḡului
numa da.

Ti la woog̃ulazu GALA ma.

⁶ Miná ḡa ti zasub̃alizu ná ga duai,

añeḡ dua un taade.

GALA ka naati ma ḡaei vaza niiti ti laalezu é wu,

da ti unfe, maz̃ol̃o GALA ge ti vilini ya.

⁷ Ñoun w̃iñve ga ḡe Izilayeḡe ná-kizo fai ḡa, nii é
vaazu Siỹon gizei ma!

Sĩegi zu GALA ge ná-nuḡuseiti ta-vai valibosu da,

Zakóbe mavofodai gá góozune, Izilayele gá gē
koozuneei zu!

54

GALA ge ùnməəni

¹ Guye loo gundigii nənəi ve. E loozu ga kənigiti.
Davide ná-kidafaawui.

² Siēgi zu Zife nuiti ti vaani la, ti gē Sayile ma:
«Davide ləəgʊve gi zaama.»

³ Ee, GALA, kizo è-laaseigi vɔ,
telebo fai gē bē, da-zobogi vɔ!

⁴ Ee, GALA, nà-maanee wo oi mēni,
woilo dàawooiti ma!

⁵ Mazəbə wēinti ti wuzegēa dàaləgəma,
sɯŋu zunuiti ta pə ti zēnvui gʊla zēa,
ti la gʊsiəzu GALA su ga tago balaa.

Lo!

⁶ Kēle wēle, GALA ka é ga nà-kpəba nui!
Maligii gila kpe ka é ga pəluzeigi.

⁷ Toḡa sili nuiti ta-vaa jəi loo ti ma volu.
Da-woogēgiladai vɔ, ti laaḡulu, eyesu ḡo!

⁸ Nà zalaḡaiti kula è ve ga zlimave pē,
nà è-laaseigi maamuse, Gəḡḡ GALAGI, təzei page.

⁹ Mazəbə è ùnməəni, è kula kidaaviligiti su,
niizu, nà zoosu gē wēle sili nuiti ba, ti maa da nəḡo.

55

Nui ti yaavaai, ná-GALA falii

¹ Guye loo gundigii nənəi ve. E loozu ga kənigiti.
Davide ná-kidafaawui.

² Ee, GALA, woilo nà-maanεεnε wooi ma,
mina lɔɔɔɔ nà-maanεεnε wooi va!

³ Gida nà-faiti bu, è gòogaaɔote!
Mazɔlɔ nà kpalagi wosu, gè ɔa kpeeɪ loo.
Zii ɔa kpɔlɔzu,

⁴ sili nuiti daawooi maavele ma,
kpɔɔɔɔɔ ɔɔ nu nɔiti ti bosu.
Mazɔlɔ ta maaɔɔɔɔɔzu,
ti ɔa vile pɔlu ta-yiigɔlagi zu.

⁵ Zii ɔa ɔalizu kòozu,
saai va luabai ɔa lɔɔzu ùnga.

⁶ Dualuagi ta sasuɔalii naati ta kpɔlɔzu,
maalua vai maaɔɔɔɔɔ.

⁷ Gè ɔe ma: «Nà pɔ ga gè kove ɔlɔɔ, ga poopogi
ɔevele,
gè ɔove, gè li gè doogɔ bosu vago ɔlɔɔ.

⁸ Wεε, nà vela gè li ɔoozama,
gè li gè zei tevebai zu.

Lo!

⁹ Nà velazu vago ɔlɔɔ ga suvile,
gè lɔɔɔɔ fiilei va, anεε fiile wolai.»

¹⁰ Faazupui lɔ ti zaama, Màligii,
ti laawooi zupu,
mazɔlɔ nà toomai ta zeeɔaaɔwεεi ɔaazu taazuε,

¹¹ ti ziezu kpɔɔɔɔ ta foloi sigigiti ga,
telebotalai ta faa nɔi ɔa taazuε.

¹² Faa zugologologi nɔ ɔa é ɔεεzu sigigi naa zu,
yaavai ta zεεi la zegezu ta-maaɔɔ bosuεti.

¹³ Mazɔlɔ sili nu laade, é va ɔe ɔaaɔɔɔɔɔlazu mà,
nà la va naa wu,
wɔinzege nui laade, é va ɔe wuzegeni dàalɔɔɔma,

nà la loogfu ba.

¹⁴ Kεε da ve, è ga zunui ga nòun kevele,
bòolai, nèεnagòì!

¹⁵ Dei de gea boni doogfuzu vaiti ma,
siegi zu de geni liizu la uoma, ada bebei GALA pelei
wu!

¹⁶ Saai gfula ti viliba!

Ti ma vului yei govealaazu!

Mazoloo faa joi ga ti-zeizuve, ta ti-yiimave.

¹⁷ Nòun nà, nà kpee loozu GALA goizu,
Googò GALAGI ga kizo.

¹⁸ Kpokò, sobu ta folo gaalogai,
zii ga bolozu, ge da bala,
tofa gdoi meni.

¹⁹ Tofa ziileigi veezu bè, é zènvui unmoò,
é kùla kòoi ya, nii ti daalea bù.
Mazoloo niiti ti kpèezu, ti wola moínve.

²⁰ GALA ka gdomeni é ti gaayei.
Tofa masadai geezu yeenope!

Lo!

Mazoloo ti la valibosu jεgelein,
ti la luazu GALA ba.

²¹ Zunui naa ga laaleezu seijnagòiti kpein bu,
é ná-minazegēgi gaavala ba.

²² Daave vage nono vukoi va,
kele kòoi ga é ziimave,
daawooiti neeve guloi va,
anee naa ve, ta ga bofa zokpoiti niiti ti gfulaai ti-
maalagagiti su.

²³ E-maavaiti ze Googò GALAGI ya,

toɟa è zεεbo,
 é la telebo nui yεga ná, é va niikpi, eyesu ɟɔ.
²⁴ Ee, GALA, ɗa ti yei zeɟezaɟai ɓomave,
 ɲama vuu nuiti, yaava nuiti,
 ti la ti-zii ma voloi ma ɟaagwεsui zɔɔɔga eteai zu,
 keɛ nɔn nà, nà ɟalivaazu è ma.

56

Ni GALA ka nu va, dualuagi bega

¹ Guye loo ɟundiɟii nɔnɔi ve. Nii é loozu é zoloo
 guye wooi ma, nii daa ga: «Poopogi, gaayeidai, é lo
 zooiti ba, ti maagoozaai». Davide ná-guyei. Siegi
 zu Filisiti nuiti ti soni da Gate.

² Ee, GALA, màawɔingɟa, mazɔɔɔ nuiti ta kpɔɔɔzu.
 Foloi kpein daawu ta sàkpesu, ti ɗa dàavili.

³ Yeenɔpe sili nuiti ta vilesu pɔlu,
 ti mɔinve gola, ta kɔɔi vεεzu bà, GALA é Anii-Pε-
 Unda!

⁴ Voloi nà ɟε luazu la,
 ɗa ɟa nà ɗa ɟaliva è ma.

⁵ Nà GALA maamusezu daawooi vaa zu.
 Nà ɟalivaazu GALA ma, gè la lua ani nɔpe ba.
 Leeni ɟa nuiti ta zoo ti ke ga ze?

⁶ Yeenɔpe, ta gɔoi maavalibosu,
 kisiε ɲɔi nɔ ɟa é ti ɟisu nɔn tetema.

⁷ Ta yaavai ɟεεzu, ti maavεεnεgi wo,
 ti ɗa kɔɟɔɔo gaizie,
 tɔɔzei ti wɔinve ga ti zɛnvui ɟula zèa.

⁸ Telebotalai naati kpein poluma, ta ɟula su nei?
 Ee, GALA, nuɓusei naati pu ya zooi ma, ɗa-
 yiiɟaawanai zu!

⁹ E kòḡḡ vilesuve liegi ḡaaluge nà-eteai zu, gè keai siēziēgi zu.

Gàazudei ḡaale ba, è pu ḡa-ḡḡḡ woolei zu.
Ti zēvūvū ḡa-zēvūi zu.

¹⁰ Naazu nòun sili nuiti ta ḡulazu volu,
voloi gè kpee loozu la,
gè kwēni ga GALA ka bē.

¹¹ Nà GALA maamusezu daawooi vaa zu.
Nà ḡoḡḡ GALAGI musezu daawooi vaa zu.

¹² Nà ḡalivaazu GALA ma,
gè la lua ani nḡpe ba.
Leeni ḡa nuiti ta zoo ti ke ga ze?

¹³ Ee, GALA, maanēvūvū gè minazegēgiti daazeeli,
niiti gè ti woni.

Nà mama zalaḡaiti kula è vū.

¹⁴ Mazḡḡḡ è zēnvui ḡizoga, è kùla saai ya,
kòḡḡiti ti voola tooi vā,
naa ḡa a ke, gè ziē è ḡaazu, ee, GALA,
zēnvui ma wozakalagi ḡa.

57

Nui ziileidai sili nuiti saama

¹ Guyei loo ḡundigīi nḡnḡi vū. Nii é loozu é zoloo gūye wooi ma, nii daa ga: «Mina koloḡḡo!» Davide ná-gūyei. Siēgi zu é vūlani la, Sayile ḡa kpe, é li é ḡḡḡu pugi zu.

² Māawḡingḡa, ee, GALA, māawḡingḡa!
Mazḡḡḡ zēnvui ḡa ḡḡḡuzu è volūvū,
è-ḡovegiti ma niinigi ḡa gè ḡḡḡuzu bu,
eyesu maanḡḡḡiti ti levū.

³ Nà woḡḡulazu GALA ma, nii é Anii-Pē-Unda,

58

*GALA ka ná,
nii é eteai lukpɔɔfaalevezu*

¹ Guye loo ɔundigii nɔnɔi ve. Nii é loozu é zoloo guye wooi ma, nii daa ga: «Mina kologolo!» Davide ná-guyei.

² Gaamazu, wa tukpɔi ɔaaleve ga maagɛkpɔgi?*

Wa nuiti tukpɔɔfaalevezu nei ga soledai?

³ Naa li poun! Wa telebotalai ɔɛɛzu ga kɛɛɔɛi!

Zooi zu, toomai ɔa wo fazasu ga wo-yeeiti.

⁴ Faa ɲɔu ɔɛ nuiti ta yesu ti-lee ɔoozu ti ɔaka,
zɛɛ nuiti ta ɔɔɔ ɔakasɔ, é zo ta ɔɛna zɔɔɔga ti va
ɔula ti-lee ɔoozu,

⁵ ma wanai ɔa ti va eɔɛ kaaliiti,
ta woiyegɛi laaɔulusu eɔɛ pɛɔɔaali goizuɔɔɔai,

⁶ é la woiloga pote nuiti ta-wuye wooi ma,
anɛɛ nii gola ɔeɔeɔeɔgai.

⁷ GALA, ti-ɲiigaiti galeɔale ti-laave!

ɔooɔ GALAGI, zala yiivoiti kpalɔgaeiti gale!

⁸ Niima nuiti ti ɲɛɛɛ, eɔɛ zieiti ti yeizu!

E ná-mɛɛinti pili, ti mina faa vaa.

⁹ Eɔɛ koe goi é voolozu, a ɔɛna lia luɔɔ,
eɔɛ doin saai é va leɔa zɔɔɔ, ti la ɔaazulaani foloi
ma.

¹⁰ Aisa wa-laaɔoli liɔiiti ti va ɔadi ga ɔɔɔ ɔaingiti
ma abui,

* **58:2 58:2** Gaamazu, wa tukpɔi ɔaaleve ga maagɛkpɔgi?: Tati pelei taɔili ɔalaa ka ga nii: *Gaama ve ɔaa ga wɔi wo ga totuɔiti, wa telebodai ziezu?*

ti ma lenugi, ɓaa abui ti va, GALA ka tɔngɔɓɔ filei
zei faa ɲɔu ɗɛ nui wu, é lii la!†

¹¹ Toɗa ga koozunɛ telebo nui vɛ, a faa ɲɔu ɗɛ nuiti
kaana ti ɗa zalai zɔɓɔ.

Toɗa ɗɔɗɔiti maagba ti-ma ɲamai zu.

¹² Nuɓuseiti ta ɗɛ ma naazu:

«Ungo, telebo nui zalai ɗa ná.

Ungo, GALA gila kana nii é tukpɔi ɗaalevezu eteai
zu!»

59

Nà-GALAGI, ùnmɔɔ!

¹ Guye loo ɗundigɗii nɔnɔi vɛ. Nii é loozu é zoloo
guye wooi ma, nii daa ga: «Mina koloɗolo!» Davide
ná-guyei. Siɛgi zu Sayile ná-pelei maalatini da ga é
va paa.

² Nà-GALAGI, ùnmɔɔ, è kùla sili nuiti zea,
bùzeɗe, ɗàaɗooza naati ba, niiti ti wuzegɛzu
dàaɓɗoma!

³ Unmɔɔ, è kùla naati zea, niiti ti telebotala vai
ɗɛɛzu,

kĩzo ɲama vuu nuiti ma!

⁴ Mazɔɓɔ ti vɛtɛ, ti ɓɔɗuɗai zɛnvui ɗologolo fai ma,
zobobe nuiti ta yaavai ɗilizu mà,
anɛɛ ni ɗè la ga tɔ koloɗolo nu,
anɛɛ ni ɗè la koto ɗɛɛni, Ƴɔɗɗɔ GALAGI!

⁵ Anɛɛ ni ɗè la faaɗaaza gola ɗɛɛni, ta bizezu, ti ɗa
ɗɛvele ɓɛtɛ.

Wuzegɛ, va è dàaɗomi, gwɛɛɛi wo!

† 58:10 58:10 Eɓulu woo zɛvɛi zu, puuzu 10 wola la ɗoleni.

6 Gɔɔɔɔ GALAGI, Fai-Pɛ-Maliɔii, Izilayele ná-
 GALAGI,
 ɔun wuzegɛ, è zii ɔiligiti sakpe!
 Mina nu vaa nui tɛiti, telebotala nuiti maawɔingɔ!
 Lo!

7 Ta vaana volu kpɔkɔi, ti bozo egɛ gileiti,
 ti taai maalati.

8 Wɛɛ, poomugi ɔa ti-laavɛ, ti-lakɔlogiti ta ga boɔa
 zɔkpɔiti,

ta ɔɛɛzu ɔɔɔɔ ma: «Bɛ ɔa a woilo ade-woo ma?»

9 Kɛɛ ɔun ɔa, Gɔɔɔɔ GALAGI, ɔa ti jɛɛzu,
 ɔa jɛɛɔulazu zii ɔiligiti kpein su.

10 Dɛi è ga sɛbei, è vɔ pelei ɔa gɛ wɛɛzu ná.
 Ungo, GALA ka é mà ga sigigi.

11 Nà-woɔɔɔɔɔɔ GALAGI ɔa va pò.

Nà-GALAGI ɔa sili nuiti kpein dɛɛ ga ze, pilegi
 zɔɔɔgai na ti ma.

12 Mina ti va, nà-nubuseiti ta va yeema naa ma,
 kɛɛ è-zɛbei vɔ, ti ɔɛ ga tevetevɛ nu, è ti loka,
 dɛi è ga gá-ɔɔɔɔ zɛpɛgi, Maliɔii!

13 Ti-laawooi kpein ka ga kotoi nɔ.

Ti ɔɔ ga tiya ɔɔɔi ta-waso balii,
 ta-yɛɛiti kpein faa zu ta ta-voovooiti kpein.

14 Ti-ma zuwu ɔaalevɛ, ɔa-yiiɔulagi zu,
 ti-ma zuwu ɔaalevɛ, ti mina mɔ ɔɛna!

Togɔ ɔwɛɛ naazu ga GALA ka masadai ɔɛɛzu
 Izilayele unda,
 eyɛsu é zeeli eteai bela ga.

Lo!

15 Ta vaana volu kpɔkɔi, ti bozo egɛ gileiti,
 ti taai maalati,

¹⁶ ti zieziε, ti da ti-laamianigi gjaizie.
Ni ti la sɔlɔni, ti ye ná eyesu geelaalao.

¹⁷ Nɔun ná, ná è-zεbei maawuye,
sobui, gè da-woogεgɪladai maamuse.
Mazɔlɔ da bè ga sigɪgi,

ve gè lɔɔfuzu ná kidaavili foloi.

¹⁸ Ee, ná-zobogi, ná guyei loo è-laaseigi lɛbi vai ma,
mazɔlɔ GALA ka ga ná-sigɪgi,
ná-GALAGI nii é woogεgɪladai gɛai bè.

60

*GALA sebei zu,
gá pile sɔlɔ nɔ fai pe su*

¹ Guye loo gundigɪi nɔnɔi ve. Nii é loozu é zoloo
guye wooi ma, nii daa ga: «Bulegi ma vuaiti». Zeele
wooi. Davide ná-guye, kalagi wosu da.

² Siegi zu é kɔɔi veeni la Siili yooi zu nuiti ba, niiti ti
Mezopotami, ta Soba. Zoabe galesuve ma, é Edome
nu waapuugɔ maazu felegɔ (12.000) vaani Kpolo
Uetugi zu.

³ Ee, GALA, è gɛlɛa gi va, è gá-gɔɔi gologologa.
E da-yiigaawanai gɪla kelɛma, niizu, gi bɛtɛna volu.

⁴ E eteai niikpiga, è bali ga.
Galegalezuveiti kpɛtɛ, mazɔlɔ toɔa niikpisu.

⁵ E volugɪla vaa baa golaiti seida da-nubuseiti ma,
è gaazulati dɔɔi loga gi-la.

⁶ E poo gila fea nuiti zea, niiti ti luazu è va,
ti va vela ti zili nuiti ta-gɔɔgɔi va.*

Lo!

* **60:6 60:6** ti va vela ti zili nuiti ta-gɔɔgɔi va: Tati pelei tagɪli balaa ka
ga nii: é gɛ ga gaamai ná-kulanumai

⁷ Gi unmoò ga è-yeezai, gi woogfaavote,
naa ga a ke è neebe nuiti ti unmoò.

⁸ GALA ge boeni seizu nadegai,[†] é gɛ ma: «Pile sɔlɔɔ
nui ga é ga ze!

Nà Sikeme gaaɣwɛ su, gè Sukote nɛmɛi gaaɣwɛ.

⁹ Galaade ga ga nònɔ, Manasé ga ga nònɔ,
Efelayime ga ga kɔɔɣɔ wɔɔlɔgi ùnba,
Zuda ga ga nà-masa tukpɔi.

¹⁰ Moaɓe ga ga kokoi, nii gè maagbazu su,
nà-savala pilisuɓe ga ga Edome yooi.
Nà pile sɔlɔɔ kpeeɪ loozu Filisiti nuiti ta-yooi
laalɔɣma.»[‡]

¹¹ Bɛ ga a li ga ze taa wolai zu, nii sigigi ma?
Bɛ ga a li ga ze Edome?

¹² Ee, GALA, ɗa laade ɓaa, è gɛa gɛleni gi va?
Ee, GALA, siɛgi zu gá-ɣɔɔɣɔ nuiti ti gɛni ɣulazu la, è
la mɔ gɛni vilesu ti volu.

¹³ Bɔ gi va gi zili nuiti daalɔɣma,
mazɔlɔɔ nuɓuseiti ta-ɓɔbai ga nɔ ga wafuun faa.

¹⁴ Ni GALA ka ade va, ada pile sɔlɔɔ,
mazɔlɔɔ tɔ ga é ade zili nuiti dɛɛvɛzu.

61

Dòɔɣu è-ɣovegiti bu

¹ Guye loo ɣundiɣii nɔnɔi ɓe. E loozu ga kɔnigiti.
Davide ná-guyei.

[†] **60:8 60:8** seizu nadegai: Tati pelei taɣili ɓalaa ka ga nii:
nà-nadedai zu [‡] **60:10 60:10** Nà pile sɔlɔɔ kpeeɪ loozu Filisiti nuiti
ta-yooi laalɔɣma: Tati pelei taɣili ɓalaa ka ga nii: Filisiti nuiti ta
zɔngɔzu mà

² Ee, GALA, woilo nà-kpee wooi ma,
 ɔ̃da nà-maaneɛne wooi wu!

³ Eteai ɔ̃wɛmaɛ ɔ̃a gè woɔɔɔlazu ná è ma, z̃iɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃.
 Le ga ze fasa ɔ̃aɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ ma, nii gè la zooga gè va
 zeeli ma ɔ̃ɔ̃ɔ̃ ɔ̃e!

⁴ Mazɔ̃ɔ̃ ɔ̃a ga nòun dɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃,
 pɛɛ ɔ̃aɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ sig̃igi ma, sili nui ɔ̃aazu.

⁵ Nà pɔ̃ gè zeɪ ɔ̃a-zeɔ̃ ɔ̃eɪi wu, gè ye ná ɔ̃ɔ̃,
 gè ɔ̃ɔ̃ɔ̃ è-ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ bu.

Lo!

⁶ Mazɔ̃ɔ̃ GALA, ɔ̃a ɔ̃a è woilosu nà-minazeɔ̃
 gooiti ma,
 è poganii ve zèa, nii è feezu naati zea, niiti ti luazu
 è va.

⁷ Gá-masagi zii ma voloiti suɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃, è ta ɔ̃ɔ̃ ti va,
 ná-konagiti suɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ yeeɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ pɛ su!

⁸ E ye zeini GALA kakala, eyɛsu ɔ̃ɔ̃.

Va bu, ɔ̃a-woɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ ɔ̃a ɔ̃a-ɔ̃aamai, naati ti ɔ̃aa
 tɔ̃un maazu.

⁹ Ungo, nà guyei loozu yeenɔ̃ɔ̃ɔ̃ è-laaseigi lɛbi vai
 zu,
 gè nà-minazeɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ daazeeli folo-o-folo.

62

Ni nà GALA zea, z̃iɛiɔ̃ɔ̃

¹ Guye loo ɔ̃undig̃ii nɔ̃nɔ̃i ve. Eɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ Yedutun la.
 Davide ná-guyei.

² GALA gila kpegi ɔ̃ɔ̃ bɛ ɔ̃a nà ziileigi zɔ̃ɔ̃ ná,
 tɔ̃ ɔ̃a nà-kizo fai zea.

³ Tɔ̃ ɔ̃ila kpegi ɔ̃a é bè ga fasai ta kizogi,
 nà-sig̃igi, gè la niikpiga eyɛsu pɛ.

4 Yeeɖɛɖgala lielegɔ ɖa wo keɛzu, wo ɖa ɖili ɔɔɖɔ va
 zunu ɖilagi laalɔɖɔma,
 nii a ke wo golo,
 eɖe siɖigi maalaai na, ɖaa eɖe sasai é loozu niina?
 5 Ti deveiti boga ga ti too, ti kula tosu wolai.
 Zeɛi neɛve ti ve,
 ta tuyai loozu ga ti-laave,
 ti ɖa foovooi loo ti-ɖoozuve.

Lo!

6 GALA gila kpegi ɔɔ be ɖa na ziileigi zɔɔɔ ná,
 mazɔɔɔ tɔ ɖa é ga na-kitogi.
 7 Tɔ ɖila kpegi ɖa é be ga fasai ta kizogi,
 na-siɖigi, ge la ɖunega pe.
 8 Na-kizogi, na-lebiyai, ti kpein selege GALA ba.
 Na-fasai é mɔkesu, dɔɔɖuzuve, toɖa ga GALA.
 9 Nuɖuseiti, à ɖaliva tɔun ma yeenɔpe!
 A wo-yiiti daalao tɔun be!
 GALA ka é ga ade-lɔɔɖuzuve.

Lo!

10 Ungo, Adama leaiti ta nɔ ga fiilei é levesu.
 Nuiti kpein ti ɔɔ su, ta nɔ ga gaave nua.
 Da ti pe sein kiloi ɖa,
 fiilei wuive ti va.
 11 Mina vile toomai volu.
 Mina ɖito naavoloiti ba, niiti ti zɔɔɔ pelei ɲɔudai.
 Ni è-zɔɔɔgi ɖaa a wɔɔɔna,
 mina ke ga ɖa-ɖitogi.

12 GALA ge faa ɖila boni,
 é lati, é bo volu, ge menini, é ge ma:
 «Zobogi ɖa ga GALA nɔnɔ.»

13 Da ɖalaagi, Mɔlifii, woɖɛɖɖiladai ɖa ga ɖɔnɔ,

¹¹ Ta ti vaa ga boḡa zəkpoi,
 ti ḡe ga koveiti daamianigi,
¹² masagi ḡa ḡoozune ga GALA maavele,
 nu-o-nu nii a minazeghe ná-faa zu, naa ḡa boḡo
 maamuse naazu.
 Kεε naazu zεε wo nuiti gaa ḡa lei, ti laaḡulu.

64

Makε mǎ!

¹ Guye loo ḡundiḡii nǎnǎi ve. Davide ná-guyei.
² Ee, GALA, woilo ḡooi ma, siεgi zu ḡe kpalagi wosu
 da!
 Zεnvui make sili nuiti daalḡoma, ḡe luazu ti va!
³ Kizo nu ḡoiti daayaavai ma,
 ta naati ta-woya vaiti ma, niiti ti faa ḡo ḡεezu.
⁴ Ta ti-nεgi ḡaalizu eḡe boḡa zəkpoi,
 ta nu maawana boεiti bosu, eḡe mεεinti ti vilisu,
⁵ ε vilisu dǎḡuzulu telebo nui ma.
 Ta pilisu ma ga kulafilibai, inεine ge la ti va.
⁶ Ta boḡo zasulǎzu kpǎe ḡou wogaiti su,
 ta bosu ga ti baliiti da, ti maalǎḡu,
 ti da ḡe ma: «Be ḡa a ti ḡa?»
⁷ Ti da yaavaiti kpεε, ti ḡe ma:
 «Wele, ade ḡevele βεεa, ada-vaa βεεi zolooga su!»
 Ungo, kigaiziei, nu zii ḡa ga zεḡezaḡai.
⁸ Kεε GALA ka mεein vilisu ti ma ga kulafilibai,
 tiya ḡana ti zuloḡaai.
⁹ Ti-nεgi ḡa ε ti ḡunεgai.
 Nuiti ta ti βεεna, ti da ḡomǎni ga tiye.
¹⁰ Dualuagi nuḡuseiti kpein sogε,
 ta GALA ná-kεεwotii ḡulazu kelema,

ti ná-kεεwotiiti gaagfa.

¹¹ Telebo nui gfa gfoozunεεzu Goofo GALAGI ná-fai zu, é loofu pɔ be.

Niiti doin ti-yii zolegai, naati ta bofo maamuse.

65

GALA ka anii pε feezu ade ya ga bɔɔba

¹ Guye loo gundigfii nonoi ve. Davide ná-guyei. Guyei.

² Gá-maafekpɔgi gi bosu maaɔungi zu, doon é letemazu,

naa gfa ga maamusei, gi feezu é ve, * ee, GALA, Siyon taazuve.

Goun, gá gá-minazefegiti daazeeli, nii gi keeni é ve.

³ Dei é maanεεε wooi menisu, nuiti kpein ta va é vo.

⁴ Kotoi ma gasoi wuiwe mà, gola wuiwe,

kele da gá-lo kologologi kpein gbazu, è ti zuvaaye.

⁵ Undaanε nu gfa ga naama nui, nii é yimazefezu la, é maaɔufa bofo va,

ga é ye é zeí velei ma goizuveti.

Gá yifo ga da-velewuve ma undaanεi,

ta da-velei ná-padedai.

⁶ GALA gi Gizo Nui, da-lelebodai zu,

da gi wooɔaavotesu ga laavɔɔ fεεwotiiti,

dei é ga nubuseiti kpein ta-gitogi zou bela ga,

zie zaama yooiti su, ti maafoozai.

⁷ E gizeiti toge kpaan ga ná-zεbei,

é bɔɔɔ maagɔliɔ ga zobogi.

⁸ Toɔa kpoloɔeiti sulu gooiti gaabɛɛzu,
ta ti-ma lakpatakpagiti tugi,
ta nuɔuseiti sɔngɔ wooiti.

⁹ Niiti ti zeini zou bela ga, naati daavɔɔɔɔ, ti da lua,
ga da-voogiti kaa vai,
da folo ɔulazu ta folo liizu laavesu ga koozunɛ
wooiti.

¹⁰ Da eteai zɛɛɛbosu, è kɔ ga bɔɔɔa,
è sulaave ga kulanumai,
GALA ná-laasamagi laaveɛ ga ziei.
Da moloɔ ɔɛvele ɔɛɛzu nuiti bɛ, zooi ɔɛvele ɔɛɛai ɔɔ.

¹¹ Da ziei vuuzu ma ɔabiiti su ga bɔɔɔa.
E pɔɔ ɔuiti golowolo, gaanɛmɛ,
è zɛɔɛ ga tonaiti,
è tuya loo pɔɔɔ ganiiti ma.

¹² E konagi maagɔliɔ ga da-vaanɛɛiti,
vɛ dɔin è leveni ná, zooi wulɔvɛ ná pɛ.

¹³ Anɛɛ dɔɔɔ zaama lufaiti ta ziei wola zɔɔɔsu,
gizeiti ti zaamaɔilia ga koozunɛɛi.

¹⁴ Toganiiti ta vɛɛni tufa lɛnugi zu mɛɛ,
molo lufai nɛmɛiti suɔidia,
ti pɛ ta guyei loozu, ti ta-ɔoozunɛɛi ɔula kɛɛma.

66

Mamagi ɔa GALA bɛ, nii é gi unmɔɔni

¹ Guye loo ɔundiɔii nɔnɔi vɛ. Guyei.

A woogɔla GALA ma ga koozunɛɛi, wo kpein, wɔi
wo zeini eteai zu!

² A daaseigi ná-lɛbiyai maamuse!
A lɛbiyai vɛ bɛ ga wa-maamuseiti!

baala sine wolaiti ta ti g̃ala luului.
Nà nìkε zìnεiti kula ga zalaɣai, é ɓɔ boliiti ba.

Lo!

¹⁶ A va wo woilo, wɔiti kpein wo luazu GALA ba,
nà naa wosu wo ma, nii é kεa nùn bε.

¹⁷ Gè woog̃ulani ma,
ná-maamusei g̃eni dàaυε nègi ma.

¹⁸ Ni gè g̃eni faa ɲɔi makeni z̃imavε,
Màlig̃ii la g̃eni woiloga gòo ma.

¹⁹ Kεε wεε, GALA ge woiloni gòoi ma,
é woiloni nà-maanεεε wooi ma.

²⁰ Mamagi g̃a GALA bε,
mazɔɔ é la g̃eleni nà-maanεεε wooi va,
é la ná-woog̃εg̃iladai maag̃oozani bà!

67

Nuɓuseiti pε ti GALA maamuse

¹ Guye loo g̃undiɣii nɔnɔi vε. E loozu ga kɔnigiti.
Guye.

² GALA ge undaanεεi g̃ε ade vε, é tuya loo ade vε,
é yeezei ade wu ga pagɔ.

Lo!

³ Naa g̃a a kε, ti da-velei g̃wεε eteai zu,
ta da-g̃izo fai ziiti kpein saama.

⁴ Nuɓuseiti ti è maamuse, ee, GALA!
Nuɓuseiti kpein ti è maamuse.

⁵ Ziiti ti ta-g̃oozunε wuyeiti too è vε,
mazɔɔ da nuɓuseiti tukpɔgaalevezu ga sɔledai,
da losu ziiti untuɣɔ eteai zu.

Lo!

⁶ Nuɓuseiti ti è maamuse, ee, GALA!
Nuɓuseiti kpein ti è maamuse.

⁷ Zooi ná-kulanumaiti feeni,
 GALAGI, ada-GALAGI ɔa tuya loozu ade ve.
⁸ GALA ge tuya loo ade ve,
 zou ɔela ga ɲegɛɛin ti lua é va.

68

Pile sɔlɔ GALAGI ná-maamusei

¹ Guye loo ɔundigii nɔnɔi ve. Davide ná-guyei.
 Guyei.

² GALA ge wuzeɔe, sili nuiti ti vaza,
 niiti ti maayoseɔezu, naati ti vela ba.

³ Velei abu luului a ɔa ɲeele la, ɔa ti ɲeele ɔana,
 eɔvelei kedoi ɔaa a ɔa wuun da abui ɔa,
 vele ɔana faa ɲu ɔe nuiti undaavilisɔ da GALA
 gaazu.

⁴ Naazu telebo nuiti ta ɔoozunɛ,
 ti wola ɔoozunɛ gola GALA gaazu,
 ta kpɛɛi loozu ga koozunɛɛi.

⁵ A guyei loo GALA be! A maamuse ga wa-wuye
 wooiti!

A pelei la naa ve, nii é zeini tonabiingi ɔma eɔe
 sooi, é ɔa zie la!

Daasei ka ga «Gooɔɔ GALAGI». A ɔoozunɛ toun
 gaazu!

⁶ To ɔa é ga podointi ti-ɔee, poanzaiti maalobo nui,
 to ɔa é ga GALA, ná-ada ɲadegai.

⁷ GALA ka ɔa peleyeɔei ve gile nuiti be,
 é ɔoɔyeemalai ma ɔoozunɛɛi ve kasoɔa nuiti zea.
 Kele kololala nuiti nɔ ɔa, ta ɔa ye ada vooiti.

⁸ GALA, siɛgi zu é ɔeni losu da ɔa-nubuseiti untuɔɔ,

siēgi zu è ġeni ziezu la tevebai zu,

Lo!

⁹ zooi balini, geegǵolgi ġaawuunni, é ġe ga ziei,
GALA gaazu,
Sinayi gizei ná-GALAGI, GALAGI ġakala, Izilaye
ná-GALAGI.

¹⁰ Ee, GALA, è da-vaanē lonai vuuni.

Da-yooi nii gaavalani ba, è naa ġevele bēte volu.

¹¹ Da-nuḡuseiti ta zeini ná, ve è ti zeini ná da-
nuḡǵolai vǵ,
ee, GALA, è naa bēteni maanǵǵ nui ve.

¹² Maligǵi woo ġila boni,

gaamago nǵ, woo niine vǵǵi ma ġeelaiti ti ġeni ga
kǵvbe wolai,

¹³ kǵvbeiti ta-masagiti ti vela, ti vela,
anzanuiti ti yēni taazuve, naati ka ti aniiti
gaagwēni, niiti ti zogai kǵi zu.

¹⁴ Wa yesu nǵ laani togani ġotai wu,* wo da loogǵ?
Poopogi ġovegiti ti ġolea ga walii,
maaleǵai é ga bazii, naa ġea ga zanugi.

¹⁵ Siēgi zu GALA Zebēi-Pē-Maligǵi masagiti su-
vazani da,
kǵle vukǵi vēeni Salamon gizei ma.

¹⁶ Basan ġizei, ġa ga maanēba ġizei.

Gizei nii nǵungi mǵindai, Basan ġizei,

¹⁷ leeni vaa zu, gizei, dēi dǵungiti mǵindai, è toloi
ġulazu ga gizei,

nii nēai GALA bē ga é ze ma?

Ġoogǵ GALAGI

18 GALA ná-kooḡo wotoloiti ta ga waa
moinmoinḡiti, nu la zooga é va ti ḡaalu,
Maligii ḡa ti zaama.

Sinayi GALAGI ḡa seizu nadegai.†

19 E leeni naa maazuve,
è va ná ḡe ga è-zeizuve, ḡooḡo GALAGI!
E liini ga koo luḡiti,
è veḡaniiti seḡe nuḡuseiti saama,
aneḡ kololala nuiti saama.

20 Mamagi ḡa Maligii ve,
toḡa gi zeḡezu ga ḡaso, folo-o-folo.
Naama GALAGI tona ka é ga ḡa-ḡizogi.

Lo!

21 Naama GALAGI ḡa é gi ve ga kizo GALAGI,
mazooḡo ḡooḡo GALAGI, Maligii, toḡa zobogi be é gi
ḡizo saai ma.

22 GALA ka sili nuiti tḡungi wolowolo,
zoi sie veleḡi nḡudai, toḡa naa nḡundegai ye
nḡunkalagi ma é golowolo.

23 Maligii ḡeni ma: «Nà vaazu ga tiye, ḡe zeḡe ga tiye
Basan,
ḡe va ga tiye ti zeḡe kpolodeḡi wuḡe,

24 naa ḡa a ke, è è-ḡoḡoi maagba nḡamai zu,
ḡa-ḡileiti ta tḡno zoloo, è zili nuiti ma nḡamai zu.»

25 Nuiti ta ḡa-veḡei ziezuve ḡaazu, ee, GALA,
nà-GALAGI, ḡa-veḡei ziezuve, nà-masagi, ḡa-veḡei
ḡa zie, é ḡa li seizu nadegai.

† 68:18 68:18 Maligii ḡa ti zaama. Sinayi GALAGI ḡa seizu nadegai:
Tati pelei taḡiligaa balaa ka ga niiti: Maligii ḡa ti zaama, Sinayi ḡizei
ma, seizu nadegai zu baa Maligii ḡa ti zaama, Sinayi ḡizei ḡe seizu
nad

26 Guye loo nuiti ta loni ti untuḡo, naa volu, niiti ti geingein ganigiti geinsu, zaamazuve ḡa anzalopoiti ti loni ná, tamadegiti ti ti ya, ti ḡa gein.

27 Ti ḡa ḡe ma: «À GALA mama wa-ḡaalebaiti su, à Ḡooḡo GALAGI mama, wṵiti wo ḡulaai Izilayeḡe ma zuwui zu!»

28 Weḡe Benzamen va, nii ḡoḡidai ti zaama, é loni ti untuḡo, naa voluma Zuda wolodamai ma ḡundiḡiiti, ti maagiliai ta-zeḡe zuvuaiti su, naa voluma Zabulon nṵnṵ ma ḡundiḡiiti, é ḡo Nefetali nṵnṵiti ba.

29 Da-ḠALAGI devea ga é zobogi ve è ve.

E zebei naa wṵoḡo, nii è kea gi ve, ee, GALA!

30 E zeí veḡeí nii é zeḡeni Zeluzalḡe maazu, masagiti ta va miná ga vebeaniiti è vṵ.

31 Zelií lo seeligi zu zuai ma, ta nike zine bulugi, é ḡo nuḡuseiti ta-nike yivoiti ba. Ta vaazu ti nṵko è wu ga ta-wali ḡaeiti. Ua è niima nuḡuseiti suvaza, teiti kpein kṵṵ vai neai ti ve!

32 Nu wolaiti ta vaazu, ti zeḡe Ezipete yooi zu, Etiyopi nuiti ta ḡizezu, ti va GALA pṵ be, ti yeemaale tṵun ma.

33 Etea masadai zu nuḡuseiti kpein, à guyei loo GALA be, à guyei loo Maliḡii wṵoḡo vaa ma.

Lo!

34 A guyei loo naa ve, nii é zeini geegṵḡoḡi ḡoma egḡe sooi, é ḡa zie geegṵḡoḡ pṵḡmai maazuve! Weḡe,

³⁵ A GALA ná-zobodai zuḡwεε!
 Ná-bɔɔlɔlai ɔa volozu Izilayεle maazu,
 ná-zobogi ɔa ɔulazu keεma tonaɔiingi zu.
³⁶ Ee, GALA, è maayikiυε è-zeizu ɲadegai.
 Tɔ ɔa é ga Izilayεle ná-GALAGI,
 é zebei ta zobogi veezu nuɔuseiti zea.
 Mamagi ɔa GALA be!

69

Màaɔɔlea, kizo

¹ Guye loo ɔundiɔii nɔnɔi ve. Davide ná-guyei. Nii é loozu é zoloo guye wooi ma, nii daa ga: «Bulegi ma vuaiti».

² Kizo, ee, GALA!
 Ziei sɔga kɔɔaυε.

³ Gè ɔataga palavalai zu,
 kɔɔɔ losu nɔpε ge la bè.
 Weε, nɔun gè yeida ziei ɔomaυε,
 zie veinfeingi màaɔɔlega.

⁴ Gè ɔɔɔa ga kpee looi,
 kɔɔa yegei ɔaawana,
 gàazuɔεzeiti ti ɔɔɔa,
 ga nà-GALAGI maaɔɔun fai.

⁵ Mazɔɔɔ niiti ti wɔnzεgezu un ge la ba,
 naati mɔinυε, ti leve ùnma undeɔai lieɔi va.
 Ti-zebei wɔɔɔυε, teiti ti pɔ ga ti kɔɔɔɔlo,
 ti ga sili nuiti un ge la ba,
 nii gè la unmani, kenì gè naa υotogi ve.

⁶ Ee, GALA, è nà-ɔimalalai ɔwεε,
 ta nà-keεwoti ɲɔiti ti la lɔɔɔuni è va.

7 Niiti ti ɣitogai è va, naati ti mina unfe nòun
maavele ma,

Ɔoɔɔɔ GALAGI, Fai-Pɛ-Maliɣii!

Niiti ti è ɣaiziɛzu, naati ti mina unfe nòun maavele
mà,

Izilayele ná-GALAGI!

8 Da-vaa ɣa é kɛɛzu gè ɓaagɗulamai zuzosu,
ta unfegi ɓɔzu gàazu.

9 Gè ɣea ga wɛɛn kɛɛleaiti gaazu,
gè ɣe ga nui é la ɣwɛɛni pɛɛyɛɣei wu.

10 Mazɔɔɔ ɗa-ɓɛɛi ma wɔɛnɗai ɣa gɔlazu eɣe abui.
E ɓoomu nui ti ta-ɓoomugiti ti zeelia mà.

11 Gè wɔɓni ga ziimave pɛ, gè zugɔ zo,
naa ɣea zèa ga ɓaagɗulamai.

12 Gè saa wɔɓ wo seɣei loa ɣɔba,
gè ɣea tiya ga ɲɛɣɗulasu anii.

13 Ta zeizu kpɔgi zu, ti ɗa sùɣula,
ɗɔɔ ɓɔle nui ti ɗa dàalɔ guyei zu.

14 Kɛɛ nòun nà, nà nà-maanɛɛɛ woɔi laazeelizu è
ma, ee, Ɔoɔɔɔ GALAGI!

E ɣe ga siɛgi nii soloogai,
ee, GALA, gòɔɣaavote ɗa-woɔɣɛɣilada wolai zu,
è kɔzo ɗa-woɔɣɛɣilada maavele ma!

15 Unmɔɔ, è kùla pal

Da-maawoingfaa wolai zu, lati nòun ma.

¹⁸ Mina voluave bà, nà ga da-wotigē zunui.

Nà-kidaaviligi zu, gòogaaavote fala!

¹⁹ Maaḅuḡa bà, è ùnməə.

Nòun fie, sīli nuiti maavele ma.

²⁰ E nà-ḅaaḡulamai ḡwēē, ta nà-unfegi, ta nà-
bēlēviligi,

niiti ti wòinzeḡezu, ta loni è ḡakala.

²¹ Baaḡulamai ḡa zīi ḅəḅzu, ḡè la ziezu bu,
kītogē maawoingfai va tètēma, kēē nà-maaḅungi
ḡēa ga wafuun!

Nà gaanēēē nu ḡaiziezu, kēē ḡè la nu zəḅəsu.

²² Ta aniveḅei vuuzu nà-daamianigi zu,
kpəḅle wəin a ḡēna mə, ti dəḅ ḅodai ve, è lo dà.

²³ Ta-laami maaḅḡi ḡē ti vē ga balii, ti ḡəḅ la,
ti-zəḅḅ ganii ḡē ti vē ga balii!

²⁴ Ti-ḡaazuve ḅidi, ti mina wozaḡa,
è ti-zaamave ḅili eyēsu ḡə.

²⁵ Da-yiḡḡulagi yei ti ma,
ḡa-yiḡḡaawana wolai ti mazəḅə.

²⁶ Ti-vuuzuve ḡologolo,
ti ḅala nuḅuseiti ma ti-zeizuve

ee, GALA, da-gizo fai bùzegē!

³¹ Nà GALA daaseigi mama ga guyei,

nà bɔɔɔ, nà ɣena maamusea,

³² naa neɛve Ɔɔɔɔ GALAGI ve, é leve nike zinei va,
anɛ nike zine wolai nii mineiti ti ba, ta polokagiti.

³³ Bɔɔmaayei nuiti ta naa ɣa, ti ɔɔɔɔɔ.

Ungo, wɔi wo GALA gaizieu, zenvui ve wo ya.

³⁴ Mazɔɔ Ɔɔɔɔ GALAGI ɣa da woilo bala nuiti
gooi ma,

woɔɔɔɔɔɔ nuiti ti ga ná-nuiti, é la da ga naati ta-vai
velevɛɛga, ni ta ɣena kasoi ɣa.

³⁵ Geeɔɔɔɔ ta zooi ti maamuse,

ta kpoloɔɔi ta niiti kpein ti bu.

³⁶ Mazɔɔ GALA ka vaazu é Siyɔn taai ɣizo,

toɣa Zuda laa wolaiti to volu.

Ná-nubuseiti ta zeí ná, ná ɣe ga tɔnɔ,

³⁷ Ɔɔɔɔ GALAGI ná-botigɛ nuiti ti-mavofodai ɣa
ná zɔɔɔ ga tɔnɔ,

niiti neai ti ve, naati ta ná ɣe ga ti-zeizuve.

70

GALA, va è bɔɔ bɔ

¹ Guye lo

ti ɟula volu, ta-unfe kasɔi la ti unma!

⁵ Niiti dɔin ti è ɟaiziɛzu,

ti ɟaazuɟalakala, ti ɟoozune è ɔɔ!

Niiti da-ɟizo fai neai ti ɔɛ,

ti ɟɛ ma yeenɔpɛ: «Lebiyai ɟa GALA be!»

⁶ Nɔun nà, mǎanɔɟɔɔɛ, gè ɟɛ ga bala nu,

ee, GALA, ɔa kɔba fala,

ɟa ga nà-kpɔba nui, ta ùnmɔɔ nui,

Ɔɔɔɟɔ GALAGI, mina neke!

71

Mina yeebe nɔun ba pɔlɔzaɟa siɛgi zu

¹ Ee, Ɔɔɔɟɔ GALAGI, ɟa ɟa gè lɔɔɟuzu è ɔluɔɛ,

mǎke eyɛsu pɛ, gè mina lɔ unfegi zu.

² Da-lelebodai zu, ùnmɔɔ, è fie!

Woilo gòoi ma, è kizo!

³ Ɔɛ bè ga fasai, nii é bè ga dɔɔɟuzuɔɛ,

è devei veeni zèa, ga gè ɔa ná yeenɔpɛ, nii a ke gè

ɟizo,

⁹ Mina pili ya pòlɔzaɗa siegi zu,
siegi zu sèbèiti ti ɗulazu la zèa, mina ɗele bà!

¹⁰ Mazolɔɔ nòun sili nuiti ta sùɗulazu,
ta nòun gaavɛɛnesu zènvui vaa zu, ta ɓoɗo ɗaazu,

¹¹ ti ɗe ma: «GALA ge ɗelea ba,
à vile polu, à so!

Nu nɔpe ge la fiega.»

¹² Ee, GALA, mina maagooza nòun ba!

Nà-GALAGI, va ga suvile, è ɓo bà!

¹³ Ti unfe, ti zuwuɗaaleve,
niiti ti pèelalazu!

Baagfulamai ta unfegi ti maaɓɔle,
teiti ti wòindai ga nà-maanɔɗo vai!

¹⁴ Nòun nà, kigi loge è va yeenɔpe.

Nà ye è lebizu yeenɔpe nɔ.

¹⁵ Dàave ɗa ɗa-lelebo fai wo,

ta ɗa-ɗizo fai folo-o-folo,
mazolɔɔ gè la ti-lieɗo ɗwɛɛ.

⁵ Ni nɔ foloi ɔa de toozu, toɔa ye vulua,*
ni nɔ alugi ɔa de voloza,
eyesu yeedɔɔalaiti ti be.

⁶ Masagi ɔa ɔe eɔe tonai é vuuzu wozawoliai zu,
eɔe duɔui é zooi yebezu.

⁷ Ná-foloiti su, telebodai ɔaa ɔa wɔɔɔ,
ziileigi zu ɔa wɔɔɔ, ni nɔ de alugi ɔa voloza.

⁸ Toɔa masadai ɔe é zo kpolodei va, é ze kpolodei
va,

é zo zie wolai Efelate ma, é li zou bela ga.

⁹ Nuiti ti zeini tevebai zu, naati ta vile niibiga, ti
nɔkɔ bu,
sili nuiti ta fufiligi ɔɔmɔ.

¹⁰ Taalasise masagiti ta zie zaama yooiti ma
masagiti ta va pɔ be ga maazoloo ganiiti,
Saɔa yooi ta Seɔa yooi ma masagiti ta va pɔ be ga
ta-vebeaniiti.

¹¹ Masagiti kpein ta nɔkɔ bu, ti deɔi,
ziiti kpein ta ɔe ga ná-botige nuiti.

¹² Mazɔɔ to

moloi ɟa vɛɛ mɛɛ gizeiti ma,
su ɟa wɔɔɔ eɟɛ Lɪ́bɛn ɟizeiti ma,
nuiti ta mɔin eɟɛ zooi zu lufaiti.

¹⁷ Daaseigi ɟa yɛ ná ɟɔ!

Ni nɔ dɛ foloi ɟa toozu, tɔɟɔi ɟa ɟula, maawoo zie
adaɓɛ pɛ!

Siegi zu nuiti ti tuya loozu la ɔɔɟɔ vɛ ti ɟilagilagi, ta
daaseigi wo.

Ziiti kpein eteai zu ta ɟɛ ma undaanɛ nui!

¹⁸ Mamagi ɟa ɠooɟɔ GALAGI vɛ,

Izilayɛle ná-GALAGI,

tɔ ɟila kpe ka a ɗa laavɔɔ vaiti kɛ!

¹⁹ Eyɛsu ɟɔ, mamagi ɟa GALAGI vɛ,

é volozu, ná-ɛbiyai ma voloi eteai kpein sulaave!

Amina! Amina!

gè nu nɔiti ta-zɔlɔɔgi vɛtɛgai ma.

⁴ Mazɔlɔ kpɔlɔ la zeelizu ti ma, eyɛsu ti zaa voloi zeeli,

kɛɖɛyai ɖa ti ya, ti lɔtɔai.

⁵ Kpɔlɔi nii é zeizu nuɓusɛiti ma, naa tanɔpɛ ge la zeizu ti ma,

nimizai nu vuluiti ti sɔlɔɔsu, naa ta la zeizu ti ma.

⁶ Naa ɖa é ba, ta ɔɔɖɔ maagɪlizɔ ga wasogi, é ɖɛ ti ɖɔbu ga yɔlɔɖɔi,

ti maagɪlivɛ ga toomai, eɖɛ tookɔbai kɔɖɔgai ti ma.

⁷ Ti-ɖaazuɔvɛ ɖa volozu ga ti-ma wulɔi,

ti ɖoozu ɖisɪɛ nɔi bɛla ge la ba.

⁸ Ta nɛɛɖulasui ɖɛɛzu, ti ɖa ɔvɛ ga

é ɖɛni gàazu ga faaɓaa gola.

17 Eɣesu naama voloi, yeei gè lɛɛni la GALA seizu
ɲadegai,
miná ɖa gè ɖɔdaanina faa ɲɔu ɖɛ nuiti gaabelazuwe
wu.

18 Gaamazu, ɖa ti vilɛsu pele zuɲagiti su,
ɖa ti laavilisɔ ti-undaavilisɔwe.

19 Ee, wele, yeeɖɛɖɔgala go nɔ laawu, é ɖɛa ga nimizai,
ti loa ya,
saai ma luabai ti ɖologologa.

20 Eɖɛvelei maaniinigiti ti la, niiti ti ɖaazu segi zu,
ɖa wuunna ti ɲɛɛɛ,
ee, Màligii, siɛgi zu è wuzegɛzu la, ɖa ti kpein ɲɛɛɛ.

21 Siɛgi zu zɪɖaawanani la gola,
gè ɖa ɓɔɓɔ zɪimawe,

22

Ungo, gè dɔɔɔfuzu ɔ̃tɛɔ̃tɛgi ɔ̃tɛvɛ, Màligii Gɔɔɔɔ
 GALAGI ɔɔ bɛ,
 naa ɔ̃a a kɛ, nii kpein é kɛa, gè ɔ̃a naati bo.

74

Kpee wooi é lo

GALA sei vɛɛ ɲadegai ɔ̃ologolo fai va

¹ Azafe ná-kidafaawui.

Leeni vaa zu, ee, GALA, è ɔ̃ɛɛa gi va ɔ̃ɔ?
 Leeni vaa zu, è yɛsu yiɔ̃ɔaawanazu gi ma, ɔ̃ɛi gi ga
 baalagiti, è ga ti makɛ nui?

² ɔ̃ɛɛ ɔ̃a-nuɔ̃useiti su, niiti è ti zegeni vɛ kaite,
 è ti unmɔɔ ɔ̃ɔɔ vɛ, bolodai vɛ é ga ɔ̃nɔ,
 ɔ̃ɛɛ Siyɔn

10 Ee, GALA, tooma nui ɔa yesu maapeba ɔɔei
wosu, eyesu yeelɛ?

E zili nui ɔa yesu neɛɔɔlazu è-laaseigi zu, dooɔo ge
la ba?

11 Leeni vaa zu è ɔɔɔo zuzosu?

Mina ye loni ɔana nɔ, va è ti-ma zuwu ɔaaleve!

12 Anɛɛ naa ve, ee, GALA, nà-Masagi, kaite
wɔɔwɔɔ,
ɔa ɔa è unmoogi wosu etei zu.

13 Da ɔa è zieiti zeegaaɔweɛni su ga è-zɛɛi,
è kpɔɔɔ wu zua wolai nɔungiti golowoloni, ziei
wu.

14 Da ɔa è zie wu zua maayikiai naa nɔungiti
golowoloni.

E ke ga daamianigi, è teve tevebai zu zuaiti pɔ.

15 Da ɔa è pelei ɔulazu zieungiti be

Mazɔlɔɔ, zooi zu ɣoozamaveti ka ti ga toomai
zeizuveti.

²¹ Nuiti, ti ti zopele ɲɔu zu, mina va bu, naati ti va
ɣale ma volu unfegi zu.

Maawɔin nui ta bala nui, ti è-laaseigi lɛbi.

²² Ee, GALA, wuzeɣe, ɓɔɣɔ maalobo!

Gize è voomu gooi zu, nii ɣimalala nui bosu folo-o-
folo.

²³ Mina yeema è zili nuit

A 6e ɔŋgi losu ga, wo va ɔa gaazulee ɔɔeiti bo!› »

⁷ A suɔwɛɛ ga nui ná-bɔɔlɔlai la zeɔezu folo ɔulazu
velei,

ɔaa folo liizu velel, ɔaa tevebai zu.

⁸ Mazɔɔ GALA ka é tukpɔi ɔaalevezu,
toɔa ta wuzeɔe, é ta ɔaaye.

⁹ Ziaw

